

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (Τ.Ε.Ι.) ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΜΕ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΗΡΙΧΤΗΚΕ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ. ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΗΛΘΕ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΠΟΙΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ;»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ Μιχαήλ Μιχάλης

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ Ηγουμενάκης Γιώργος

ΠΥΡΓΟΣ 2015

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ABSTRACT.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 1960 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	7
1.1 Κύπρος	7
1.2 Από τα αρχαία χρόνια μέχρι την επίσημη ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας (1960) 8	
1.3 Επίσημη ανακήρυξη της Κυπριακής δημοκρατίας	10
1.4 Συγκρούσεις μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων (1963-74).....	12
1.5 Αττίλας 1 και Αττίλας 2	16
1.6 1974 έως σήμερα.....	23
1.7 ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ενότητα.....	25
1.8 Μετάβαση από την Κυπριακή λίρα στο Ευρώ.....	27
1.9 Οι πρώτες μέρες κυκλοφορίας του Ευρώ στην Κύπρο.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΟΝΕ	30
2.1 : Βασικά χαρακτηριστικά της Κυπριακής Οικονομίας	30
2.2 Η πορεία της Κύπρου στη ζώνη του Ευρώ.....	31
2.3 Τα οφέλη της Κύπρου από την ένταξή της στο Ευρώ.....	41
2.4 Επιπτώσεις από την εισαγωγή της Κύπρου στο Ευρώ	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	45
3.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	45
3.1.1 Η πορεία του τομέα του τουρισμού στην Κύπρο την τελευταία δεκαετία.....	45
3.2 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ	49
3.2.1 Ανασκόπηση της γεωργικής οικονομίας της Κύπρου	49
3.2.2 Προβλήματα που αντιμετωπίζει ο γεωργικός τομέας	52
3.3 ΝΑΥΤΙΛΙΑ : Πορεία της Ναυτιλιακής Βιομηχανίας από το 1987 μέχρι και σήμερα	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	56
4.1 Ορισμός της οικονομικής κρίσης	56
4.2 Ανάλυση της οικονομικής κρίσης	56
4.3 Η οικονομική κρίση του σήμερα- διαφορές	60
4.4 Αίτια και επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης	61
4.5 Επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ζωή.....	62

4.6 Επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία.....	63
4.7 Επιπτώσεις στην Κυπριακή οικονομία	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.....	68
5.1 Ένταξη στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας	68
5.2 Μνημόνιο	70
5.3 Παράγοντες που επηρεάστηκαν στην Κύπρο.....	77
5.4 Τα κυριότερα διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας.....	80
5.5 Επιπτώσεις στα βασικά μεγέθη της μακροοικονομίας κατά την οικονομική κρίση.....	82
5.6 Κούρεμα καταθέσεων και πώς λειτούργησε στις επενδύσεις των ξένων στο νησί.....	87
5.7 Οι προοπτικές τα Κυπριακής οικονομίας.	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΕΡΕΥΝΑ	91
6.1 Σκοπός της έρευνας	91
6.2 Χρόνος διεξαγωγής.....	91
6.3 Δείγμα	91
6.4 Μεθοδολογία της δειγματοληπτικής έρευνας.....	91
6.5 Περιγραφή ερωτηματολογίου.....	92
6.6 Αποτελέσματα έρευνας	93
Σχόλια.....	113
Βιβλιογραφία	114
Ηλεκτρονικές Πηγές.....	114
Ξένη Βιβλιογραφία	115
Ελληνική βιβλιογραφία.....	116
Παράρτημα	119

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κύπρος, το νησί της Αφροδίτης, εκεί όπου αναδύθηκε η όμορφη κυματογέννητη κόρη του Δία. Όπως και η θεά του έρωτα και της ομορφιάς, έτσι και η Κύπρος από την αρχή σχεδόν της ιστορίας της, είχε πολλούς "μνηστήρες", καθένας από τους οποίους διεκδικούσε κατά αποκλειστικότητα για τον εαυτό του τα πολλά της θέλγητρα.

Βασικότερο όλων, η μοναδική στρατηγική της θέση στη Μεσόγειο θάλασσα, ανάμεσα σε τρεις ηπείρους: Ευρώπη, Ασία και Αφρική. Στη μακραίωνη και ταραχώδη ιστορία της, η χώρα κατακτήθηκε από λαούς που προέρχονταν και από τις τρεις αυτές ηπείρους. Ασσύριοι, Πέρσες, Ρωμαίοι, Βυζαντινοί, Οθωμανοί και Άγγλοι είναι κάποιοι από όσους κατάφεραν να την κατακτήσουν, άλλοι για δεκαετίες και άλλοι για αιώνες. Αποτέλεσε έτσι η Κύπρος ένα αμάλγαμα από διαφορετικές φυλές, διαφορετικούς πολιτισμούς και πολιτικά συστήματα. Τελευταίοι κατακτητές οι Βρετανοί, το 1925 παραλαμβάνουν από τους Οθωμανούς τη διοίκηση του νησιού. Τον πληθυσμό της Κύπρου αποτελούσαν κατά 80% ορθόδοξοι Ελληνοκύπριοι οι οποίοι διακαώς επιθυμούσαν την ανεξαρτησία τους από τους Βρετανούς και την ένωση με την Ελλάδα. Οι ελπίδες τους με την πάροδο του χρόνου εξανεμίζονται καθώς οι Βρετανοί είναι αποφασισμένοι να διατηρήσουν τον έλεγχο του νησιού παρά τις αντιδράσεις, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα τους. Παράλληλα Οι Τούρκοι δεν επιθυμούν σε καμία περίπτωση να έχουν ένα ελληνικό νησί τόσο κοντά στο νότια σύνορα τους. Αποτέλεσμα της σκληρής αγγλικής διοίκησης είναι το ξέσπασμα του κυπριακού αγώνα για ανεξαρτησία το 1955. Οι Κύπριοι μάχονται για το δικαίωμα αυτοδιάθεσης του λαού τους και η απάντηση των Βρετανών είναι σκληρή: συλλήψεις, φυλακίσεις, δολοφονίες. Ο κυπριακός λαός δεν καταθέτει τα όπλα και τα χρόνια αυτά γεννούν ήρωες που θυσιάζουν τη ζωή τους για την πατρίδα τους. Ο γενναίος τους αγώνας δικαιώνεται εν μέρει το 1959 με την υπογραφή των συνθηκών της Ζυρίχης και του Λονδίνου και έτσι το 1960 η Κύπρος καθίσταται ανεξάρτητο κράτος. Οι περιπέτειες της όμως δεν σταμάτησαν εκεί. Ήδη

από τα πρώτα δειλά βήματα του νεοσύστατου κράτους, οι σχέσεις των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων κατοίκων του νησιού αποτέλεσαν αγκάθι τόσο για την εσωτερική διακυβέρνηση όσο και για τις σχέσεις Ελλάδας και Τουρκίας. Τραγική συνέπεια αυτού του προβλήματος αποτέλεσε η τουρκική εισβολή στην Κύπρο τον Ιούλιο του 1974 που οδήγησε στη διχοτόμηση του νησιού. Χιλιάδες ελληνοκυπριακές οικογένειες ξεριζώθηκαν από την πατρογονική τους γη, αφήνοντας πίσω τα σπίτια τους και τους νεκρούς τους. Χιλιάδες δολοφονήθηκαν από τους Τούρκους ενώ μέχρι σήμερα υπάρχουν εκατοντάδες οικογένειες που αναζητούν τα αγνοούμενα μέλη τους. Η Κύπρος μετά την εισβολή διχοτομήθηκε σε ελληνοκυπριακό κράτος και τουρκικό ψευδοκράτος, με την πρωτεύουσα Λευκωσία να παραμένει σήμερα η μοναδική διχοτομημένη πόλη της Ευρώπης. Στα χρόνια που ακολούθησαν σημειώθηκαν προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος μέσω του ΟΗΕ, οι οποίες όμως δεν καρποφόρησαν κυρίως λόγω της αδιάλλακτης στάσης της τουρκικής κυβέρνησης. Παρά ταύτα στις επόμενες δεκαετίες η Κύπρος κατάφερε να σταθεί στα πόδια της και σταδιακά να ευημερήσει. Σημαντικό σταθμό στη σύγχρονη κυπριακή ιστορία αποτέλεσε η είσοδος της στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004 και η συνακόλουθη είσοδος της στο Ευρωπαϊκό κοινό νόμισμα. Ευρώ στη 1 Ιανουαρίου 2008. Για άλλη μια φορά όμως, ο κυπριακός λαός δοκιμάζεται καθώς το 2013 η έως τότε ανθούσα κυπριακή οικονομία δέχεται ένα ισχυρό πλήγμα πέφτοντας θύμα της ευρωπαϊκής οικονομικής κρίσης.

ABSTRACT

Cyprus, the island of Aphrodite, where there emerged the beautiful daughter of Zeus. As the goddess of love and beauty, so the Cyprus by tying authority almost of its history, had many "suitors", each of whom claimed exclusively for himself its many attractions.

Most important of all, the unique strategic position in the Mediterranean Sea, between three continents: Europe, Asia and Africa. During its long and turbulent history, the country was conquered by people who came from these three continents. Assyrians, Persians, Romans, Byzantines, Ottomans and English are some of those who managed to conquer, others for decades and others for centuries. Cyprus was thus an amalgam of different races, different cultures and political systems.

The population of Cyprus were 80% Orthodox Greek Cypriots who fervently wished their independence from the British and union with Greece. Their hopes with the passage of time flew away as the British were determined to maintain control of the island despite opposition in order to serve their interests. Alongside acid Turks want to have a part of a Greek island so close to the southern border.

Result of hard English government is the outbreak of a struggle for independence in 1955, Cypriot fight for the right to self-determination of the people and the response of the British is hard: arrests, imprisonments, murders. The Cypriot people do not lay down their arms and those years lay heroes who sacrifice their lives for their country. The brave struggle partly vindicated in 1959 with the signing of the Treaties of Zurich and London and so the 1960 Cyprus becomes an independent state.

The adventures of the island did not stop there. Ever since the first tentative steps in the new state, the relations between Greek and Turkish Cypriot inhabitants of the island were a thorn for both internal governance and the relations between Greece and Turkey. Tragic consequences of this problem was the Turkish invasion of Cyprus in July 1974 led to the RMI partition of the island. Thousands of Greek Cypriot

families were uprooted from their ancestral land, leaving behind their homes and their deads. Thousands were killed by the Turks while today there are hundreds of families seeking MHT missing members. Cyprus after the invasion was divided into Greek Cypriot and Turkish pseudo state with the capital Nicosia remaining until today the only divided city in Europe.

In the years that followed there were efforts to solve the Cyprus problem through the UN, but they were not successful mainly due to the intransigence of the Turkish government.

However in subsequent decades Cyprus has managed to stand on her feet and gradually prosper. An important landmark in the modern history of Cyprus was the entrance to the European Union in 2004 and the subsequent entry of the European common currency Euro on January 1, 2008.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΑΠΟ ΤΟ 1960 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

1.1 Κύπρος

Η Κύπρος είναι νησί της Ανατολικής Μεσογείου, το τρίτο σε έκταση μετά τη Σαρδηνία και τη Σικελία. Έχει έκταση 9.251 τ.χμ., και πληθυσμό 700.000 κατοίκους. Βρίσκεται απέναντι από τα νότια παράλια της Μικράς Ασίας και βρέχεται βόρεια από το πέλαγος της Κιλικίας και νότια από το Αιγυπτιακό πέλαγος.

Η Κύπρος αποτελεί μικρή ανεξάρτητη δημοκρατία και παρά το μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων (80%) ποτέ δεν κατάφερε να ενωθεί με την Ελλάδα. Η επίσημη ονομασία του κράτους είναι «Κυπριακή Δημοκρατία». Πρωτεύουσα της Κύπρου είναι η Λευκωσία και έχει σύνολο 123.300 κατοίκους. Στο σύνολό της η Κύπρος χαρακτηρίζεται χώρα ορεινή και κυρίως στο Νοτιοδυτικό της τμήμα. Δύο μεγάλες οροσειρές διασχίζουν το νησί, από δυτικά προς ανατολικά η οροσειρά του Ολύμπου και στα νότια με ψηλότερη κορυφή το κατάφυτο βουνό Τρόδος και η οροσειρά του Πενταδάκτυλου, μήκους 160 χλμ. Στο Βόρειο τμήμα της Κύπρου, ανάμεσα στις δύο οροσειρές, απλώνεται μεγάλη πεδιάδα, μήκους 96 χλμ. και πλάτους 16-32 χλμ. η λεγόμενη Μεσαορία ή Μεσαριά. Η πεδιάδα αυτή αποτελεί την μεγαλύτερη πηγή πλούτου της Κύπρου. Η Κύπρος αντί για ποταμούς έχει χείμαρρους, που οι περισσότεροι ξεδένονται το καλοκαίρι. Κυριότεροι είναι οι Ποδιαίος, Ιδαίος, Έγουσας, Οβγός, Ελιάς, Κλάριος.

Η κυριότερη αλυκή της Κύπρου είναι αυτή της Λάρνακας με αξιόλογη παραγωγή αλατιού (Ρούσος 2000). Το κλίμα του νησιού είναι ήπιο, με ζεστά και ξηρά καλοκαίρια, και χειμώνες με λίγες βροχοπτώσεις. Μόνο στα ορεινά τμήματα πέφτουν άφθονες βροχές γι' αυτό και παρουσιάζουν πυκνή βλάστηση. Κατά βάση η

Κύπρος είναι χώρα αγροτική και το μισό του πληθυσμού ζει με τις καλλιέργειες. Τα σπουδαιότερα καλλιεργήσιμα είδη είναι: ελιές, δημητριακά, εσπεριδοειδή, κερασιές, αμυγδαλιές, βερικοκιές, δαμασκηνιές, κυδωνιές και χαρουπιές. Η Κύπρος δεν έχει βαριά βιομηχανία και τα κυριότερα βιομηχανικά προϊόντα, είναι το τσιμέντο, κονσέρβες φρούτων, μπίρα και άλλα οينوπνευματώδη και αεριούχα ποτά. Φημίζεται όμως για την οικοτεχνία της, τα κεντήματα της, τις δαντέλες, τα κουμπιά και τα θαυμάσια είδη αγγειοπλαστικής και ξυλογλυπτικής.

Εισάγει μηχανήματα, καύσιμα, κρέας, υφάσματα και φάρμακα και εξαγει μεταλλεύματα, κρασί, φρούτα, και άλλα γεωργικά προϊόντα. Συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό τουριστών, εξαιτίας του ήπιου κλίματος, της βλάστησης και της μεγάλης ηλιοφάνειας. Γι' αυτό έχει μεγάλες τουριστικές εγκαταστάσεις, ιδίως στην παραλιακή ζώνης της Πάφου και της Λεμεσού και πριν της εισβολή (1974) στην Κερύνεια και στην Αμμόχωστο (Γκούμας – Κωτσιόπουλος, 1993).

1.2 Από τα αρχαία χρόνια μέχρι την επίσημη ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας (1960)

Σχεδόν κανείς δεν γνωρίζει για την ιστορία της αρχαίας Κύπρου. Σύμφωνα με αρχαιολογικές ανασκαφές που έγιναν εκεί, ήρθε στο φως πολιτισμός που χρονολογείται ήδη από την Λίθινη εποχή. Η Κύπρος άρχισε να αποκτά ελληνικό χαρακτήρα περίπου από την 2^η χιλιετία π.Χ., όπου και εγκαταστάθηκαν εκεί αρκετοί Έλληνες.

Το 800 π.χ. εγκαταστάθηκαν στην Κύπρο Φοίνικες και για πολλά χρόνια το νησί βρισκόταν είτε στα χέρια των Ασσυρίων, των Αιγυπτίων είτε των Περσών. Η ελληνική κυριαρχία αποκαταστάθηκε στα χρόνια του Μεγάλου Αλεξάνδρου, αλλά μετά το θάνατο του, το 323 π.χ. και μετά από μάχες ανάμεσα στους διαδόχους του περιήλθε στους Έλληνες βασιλιάδες της Αιγύπτου. Το 30 π.χ. έγινε ρωμαϊκή επαρχία. Με τη διχοτόμηση της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, η Κύπρος ήταν τμήμα της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η περίοδος αυτή ήταν περίοδος δοκιμασίας για το νησί

που δέχθηκε τις συνεχείς επιθέσεις των μουσουλμάνων από τη Μέση Ανατολή και την Βόρεια Αφρική.

Κατά το 1191 ο Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος της Αγγλίας, κατά την εκστρατεία του με σκοπό την απελευθέρωση των Άγιων Τόπων και ως αρχηγός της τρίτης σταυροφορίας, κατέλαβε το νησί. Έπειτα το πούλησε στον Γάλλο ευγενή Γκυ ντε Λουζινιάν, του οποίου οι απόγονοι κυβέρνησαν την Κύπρο, για 300 χρόνια. Το 1489 την κατέλαβαν οι Ενετοί οι οποίοι την κράτησαν για 82 χρόνια. Τη θέση των Ενετών πήραν οι Τούρκοι που κυριάρχησαν στο νησί για 300 χρόνια (1571-1878), και εξισλάμισαν βίαια πολλούς χριστιανούς (Ρούσος 2000). Το 1878, με το Συνέδριο του Βερολίνου, η Τουρκία αποχώρησε από την Κύπρο και παραχώρησε το νησί στην Αγγλία. Μέχρι το 1914, η Κύπρος δεν ήταν επίσημα αποικία της Αγγλίας. Όταν όμως η Τουρκία κήρυξε τον πόλεμο και κατά της Αγγλίας, αυτή έσπευσε να επισημοποιήσει την κυριαρχία της στο νησί, το οποίο και ανακήρυξε αποικία το 1925. Έτσι, κατά την περίοδο των δύο παγκόσμιων πολέμων η Κύπρος αποτέλεσε ναυτική βάση.

Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο αναζωπυρώθηκε στο νησί η παλιά επιθυμία των Ελληνοκυπρίων για την ένωση με την Ελλάδα, έτσι έχουμε την πρώτη επαναστατική έκρηξη τον Οκτώβρη του 1931. Την κίνηση αυτήν υποστήριζε η Εθνάρχουσα Εκκλησία της Κύπρου η οποία από χρόνια πριν έπαιρνε μέρος στην διακυβέρνηση της Κύπρου και ευνοούσε την ένωση με την Ελλάδα ανεξάρτητα από το ποιος κυριαρχούσε στο νησί. Έτσι κατά την τουρκοκρατία είχε πετύχει τη διατήρηση της Ελληνικής γλώσσας, καθώς και την αυτοδιοίκηση των ελληνικών κοινοτήτων. Ο Αρχιεπίσκοπος της Κύπρου έγινε ο πιο ισχυρός ενωτικός παράγοντας του λαού, και η εκκλησία, ο θεματοφύλακας του ελληνικού πολιτισμού της Κύπρου. Κατά την περίοδο της Αγγλοκρατίας και ιδίως μετά το δημοψήφισμα του 1950, η ενωτική κίνηση φούντωσε για να κορυφωθεί στον αγώνα του 1955-59. Τον αγώνα των Ελληνοκυπρίων, κάτω από το σύνθημα «ένωση», οργάνωσε η Ελληνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών (ΕΟΚΑ). Ο ανταρτοπόλεμος υπό την ηγεσία του Γ. Γρίβα-Διγενή, πήρε τη μορφή του ένοπλου εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα.

Στο μεταξύ η Τουρκική κοινότητα ήταν αντίθετη με την προσπάθεια των Ελλήνων για ένωση και βοήθωσε την Αγγλία στην καταδίωξη κατά των Ελληνοκυπρίων αγωνιστών. Ο ηρωικός ανταρτοπόλεμος των Ελληνοκυπρίων, έφερε σε αδιέξοδο τους Άγγλους με αποτέλεσμα το 1959 να υποχρεωθούν να παραχωρήσουν ανεξαρτησία στην Κύπρο.

Παρά το γεγονός ότι οι Έλληνες ήθελαν ένωση με την Ελλάδα, στις συμφωνίες που υπογράφηκαν ανάμεσα στην Ελλάδα Κύπρο Τουρκία και στους ηγέτες των Ελληνοκύπριων και Τουρκοκύπριων, αποφασίστηκε να μην πραγματοποιηθεί ούτε η ένωση ούτε η διχοτόμηση του νησιού σε δύο τομείς (ελληνικό και τουρκικό). Με την ίδια συμφωνία η Αγγλία κράτησε τον έλεγχο των βάσεων που είχε εγκαταστήσει σε κάποιες περιοχές.

1.3 Επίσημη ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας

Οι πλευρές συμφώνησαν σε ένα προσχέδιο για την ανεξαρτησία της Κύπρου με Ελληνοκύπριο πρόεδρο και Τουρκοκύπριο αντιπρόεδρο. Στις 19 Φεβρουαρίου, στο Λονδίνο, η ελληνική, η τουρκική και η βρετανική κυβέρνηση συνήλθαν για να οριστικοποιήσουν τις ρυθμίσεις. Αυτές οι συμφωνίες με τις οποίες τερματίστηκε η βρετανική κυριαρχία περιλάμβαναν ένα σύνταγμα και τρεις συνθήκες: τη Συνθήκη Εγγυήσεως, τη Συνθήκη Συμμαχίας και τη Συνθήκη Εγκαθιδρύσεως. Αυτήν τη φορά, επετράπη στον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο να παρευρεθεί, ο οποίος στη συνέχεια εργάστηκε για να περικοπεί η έκταση των περιοχών που απαιτούσε η Βρετανία από 160 σε 99 τετραγωνικά μίλια, σχεδόν το τρία τοις εκατό του νησιού, τις οποίες η Βρετανία διατηρεί μέχρι και σήμερα. Μέχρι την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων, η Βρετανία εξασφάλισε ακόμη τη διατήρηση δικαιωμάτων πρόσβασης και χρήσης σε ορισμένες μικρότερες τοποθεσίες στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας, δικαιώματα υπέρ πτήσεων και διάφορα δικαιώματα διέλευσης. Οι ρυθμίσεις έτειναν να μειώσουν την ιδέα της πλήρους κυριαρχίας και ανεξαρτησίας, με την έννοια ότι οι τρεις συνθήκες σαφώς συνδέονταν με μία συνεχιζόμενη βρετανική παρουσία, και θεωρήθηκαν ως ένα ενιαίο διασυνδεδεμένο πακέτο από τη βρετανική κυβέρνηση. Η Συνθήκη Εγκαθιδρύσεως εδραίωνε το σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Περισσότερο από το μισό του κειμένου

αφιερώθηκε στις Περιοχές Κυρίαρχων Βάσεων (SBAs) και σε θέματα σχετικά με αυτές. Το υπόλοιπο αφορούσε οικονομικά ζητήματα και θέματα εθνικότητας που ανέκυπταν από τον τερματισμό της αποικιακής διοίκησης. Η Συνθήκη Συμμαχίας έθετε το πλαίσιο για συνεργασία μεταξύ της Ελλάδας, της Τουρκίας και της Κύπρου, την εκπαίδευση ενός κυπριακού στρατού και τη στάθμευση 950 Ελλήνων και 650 Τούρκων στρατιωτών στο νησί, σε αναλογία 60:40, που δεν αντιπροσώπευε την αναλογία του 82:18 Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Η Συνθήκη Εγγυήσεως απαγόρευε την ένωση με οποιαδήποτε χώρα, καθώς και τη διχοτόμηση, και καθιστούσε τη Βρετανία, την Ελλάδα και την Τουρκία από κοινού υπεύθυνες για την ανεξαρτησία, κυριαρχία και ασφάλεια της Κύπρου.

Το τελικό σύνολο παραχωρούσε στους Τουρκοκύπριους μεγαλύτερη επιρροή (για παράδειγμα, 30 τοις εκατό των θέσεων στη δημόσια υπηρεσία) απ' όσο αναλογούσε στον αριθμό τους. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι οι Τουρκοκύπριοι θα διέθεταν δικαίωμα αρνησικυρίας σε θέματα εξωτερικών σχέσεων, άμυνας, ασφάλειας και επιβολής φορολογίας. Η πολυπλοκότητα της συνολικής μετα-αποικιακής ρύθμισης αντανάκλούσε ένα φάσμα εξωτερικών συμφερόντων που μείωναν την ιδέα ενός ενιαίου κράτους βασισμένου στην ισότητα των δικαιωμάτων. Πρώτον, υπήρχε το αγγλοαμερικανικό ενδιαφέρον να διατηρηθούν οι βάσεις για στρατιωτικούς σκοπούς (ακόμη και προτού την πανωλεθρία του Σουέζ του 1956, η Βρετανία είχε αρχίσει να μεταφέρει τις επιχειρήσεις ηλεκτρονικής παρακολούθησης της Μέσης Ανατολής στην Κύπρο). δεύτερη ήταν η ανάγκη να παραμείνει η Κύπρος στη σφαίρα του NATO (ακόμη και χωρίς να είναι μέλος). τρίτη ήταν η συνακόλουθη ανάγκη να αντιμετωπιστεί η σοβιετική επιρροή στην ανατολική Μεσόγειο, όπως ακριβώς είχε συμβεί και με τη Ρωσία από το τέλος του δέκατου όγδοου αιώνα. και τέταρτο ήταν το ενδιαφέρον της Ελλάδας και της Τουρκίας να διατηρήσουν την επιρροή τους.

Παρ' όλο που τελικά υπέγραψαν τις συμφωνίες της Ζυρίχης και του Λονδίνου, η ελληνοκυπριακή και η τουρκοκυπριακή κοινότητα δεν είχαν σοβαρό ρόλο στη σύνταξή τους. Ουσιαστικά, τόσο οι συμφωνίες όσο και το σύνταγμα επιβλήθηκαν στον λαό της Κύπρου, χωρίς ποτέ να του δοθεί η ευκαιρία να τα κρίνει με την ψήφο του. Αν και επιφανειακά αυτό το μάλλον περίπλοκο στο σύνολό του και μοναδικό

νομικό πακέτο σχεδιάστηκε για να λειτουργήσει σωστά, ακόμη και οι Βρετανοί αναγνώρισαν ότι η Συνθήκη Εγγυήσεως βρισκόταν σε αντίθεση με το Άρθρο 2.4 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ και παραμεριζόταν πλήρως από το Άρθρο 103.

1.4 Συγκρούσεις μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων (1963-74)

Το μείγμα εθνικής υπερηφάνειας, στρατηγικών συμφερόντων και ενός περίπλοκου συντάγματος αποδείχθηκε υπερβολικά βαρύ για τη νεοσύστατη δημοκρατία. Το σημαντικότερο σε επίπεδο πρακτικών ζητημάτων, ήταν ότι οι εγγυήτριες δυνάμεις είχαν αφήσει ανολοκλήρωτο ένα ζωτικής σημασίας έργο για την ανεξαρτησία της Κύπρου στις 16 Αυγούστου 1960: το ζήτημα των ξεχωριστών δήμων, δηλαδή τις λεπτομέρειες της τοπικής αυτοδιοίκησης που είχαν ζωτική σημασία για την ομαλή λειτουργία της καθημερινής ζωής των δύο κοινοτήτων. Το ζήτημα αφέθηκε για να επιλυθεί μετά την ανεξαρτησία με διαπραγματεύσεις μεταξύ των δύο Κοινοτικών Συνελεύσεων, της ελληνοκυπριακής και της τουρκοκυπριακής. Η συμφωνία αποδείχθηκε δύσκολη σ' αυτό και σε κάποια άλλα θέματα, και ο Πρόεδρος Μακάριος υποχρεώθηκε να εισηγηθεί δεκατρείς τροποποιήσεις στο σύνταγμα με σκοπό να «ξεπεραστούν τα εμπόδια στην ομαλή λειτουργία και ανάπτυξη του κράτους».

Το αποτέλεσμα ήταν ατυχές. Οι τροποποιήσεις που προτάθηκαν απορρίφθηκαν αμέσως, αρχικά από την Τουρκία και στη συνέχεια από την τουρκοκυπριακή ηγεσία, η οποία ευθυγραμμίστηκε με την πολιτική της Άγκυρας για διχοτόμηση του νησιού. Ο Τουρκοκύπριος αντιπρόεδρος της Κύπρου διακήρυξε ότι το σύνταγμα ήταν νεκρό, υποστηρίζοντας ότι οι δύο κοινότητες δεν μπορούσαν να συνυπάρξουν. «Πέστε το διχοτόμηση αν σας αρέσει», είπε. Η ατμόσφαιρα στο νησί κατέστη τεταμένη και ρευστή, με κάποια μικρότερης σημασίας περιστατικά να κλιμακώνονται σε διακοινοτικές συγκρούσεις, τροφοδοτούμενες από εξωτερικές παρεμβάσεις. Η κρίση έγινε διεθνής.

Με την Τουρκία να απειλεί με εισβολή, ο Πρόεδρος Μακάριος παρέπεμψε το πρόβλημα στα Ηνωμένα Έθνη. Ο ΟΗΕ αποφάσισε στις 4 Μαρτίου 1964, με το Ψήφισμα 186 του Συμβουλίου Ασφαλείας, να χρησιμοποιηθεί η αποστολή καλών υπηρεσιών του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για να επιτευχθεί κάποια διευθέτηση σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ, να αναπτυχθούν ειρηνευτικές δυνάμεις του ΟΗΕ (UNFICYP) στο νησί. Να οριστεί μεσολαβητής του ΟΗΕ και να επαναβεβαιωθεί η κυριαρχία και η συνεχιζόμενη ύπαρξη της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Παράλληλα το καλοκαίρι αεροπορικές δυνάμεις της Τουρκίας βομβάρδισαν ελληνοκυπριακά χωριά και άλλους μη στρατιωτικούς στόχους, χρησιμοποιώντας σε κάποιες περιπτώσεις βόμβες ναπάλμ. Αν και οι Βρετανοί και οι Αμερικανοί είχαν αρχικά συμφωνήσει να μην αποτρέψουν κάποια τουρκική εισβολή, φοβήθηκαν επίσης ότι ένας πόλεμος μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας θα έβλαπτε σοβαρά τη νότια πτέρυγα του ΝΑΤΟ, προς όφελος της Σοβιετικής Ένωσης. Η Σοβιετική Ένωση απείλησε ότι θα υπερασπιστεί την Κύπρο σε περίπτωση εισβολής, και κατόπιν τούτου οι ΗΠΑ προειδοποίησαν την Ελλάδα και την Τουρκία να μην προχωρήσουν σε πόλεμο. Ο Αμερικανός πρόεδρος προειδοποίησε την Τουρκία, με τον αυστηρότερο τρόπο, να μην εισβάλλει στην Κύπρο.

Ο ΟΗΕ υπερίσχυσε. Ωστόσο, η κρίση σηματοδότησε την αφετηρία μίας σίγουρης διαίρεσης του νησιού, με τους Τουρκοκύπριους, παρωθούμενους από την Τουρκία, να εφαρμόζουν μία πολιτική συστηματικού αυτο-διαχωρισμού με τη δημιουργία θυλάκων, αλλά και να αποχωρούν μονομερώς από την κυβέρνηση, τη Βουλή των Αντιπροσώπων και όλους τους κρατικούς θεσμούς. Αυτές οι εξελίξεις είχαν επίσης ως αποτέλεσμα και την περαιτέρω ριζοσπαστικοποίηση κάποιων εξτρεμιστικών στοιχείων από τις δύο μητέρες πατρίδες.

Το 1960, ο πληθυσμός της Κύπρου υπολογιζόταν σε 574.000, με την αναλογία της ελληνοκυπριακής προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα να βρίσκεται περίπου στο 82:18. Όταν άρχισε η κρίση, οι Τουρκοκύπριοι ήταν εγκατεστημένοι σε ολόκληρο το νησί, χωρίς να διαθέτουν πλειοψηφία σε καμία διοικητική περιφέρεια. Υπήρχαν τουρκοκυπριακές συνοικίες σε όλες τις μεγάλες πόλεις. Από τα χωριά, 392 ήταν

αποκλειστικά ελληνοκυπριακά, 123 τουρκοκυπριακά, και 114 μεικτού πληθυσμού. και τα τρία αυτά είδη χωριών ήταν διάσπαρτα σε ολόκληρο το νησί.

Το κόστος της κρίσης για την Ελλάδα ήταν η εκδίωξη των περισσότερων από τους περίπου 12.000 Έλληνες πολίτες από την Τουρκία και 60.000 Τούρκων πολιτών ελληνικής καταγωγής, από την Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο και την Τένεδο, κίνηση την οποία η Ελλάδα επέλεξε να μην ανταποδώσει εναντίον των τουρκόφωνων μουσουλμάνων της Θράκης, οι οποίοι ευημερούν μέχρι και σήμερα. Ένα αποτέλεσμα της κρίσης ήταν το ξεκίνημα της ανάμειξης του ΟΗΕ στην Κύπρο, κάτι που δυσαρέστησε την τουρκική κυβέρνηση. Μέχρι σήμερα, στο νησί σταθμεύουν στρατεύματα της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ. Με την ανάμειξη του ΟΗΕ επήλθε μία μεσολαβητική προσπάθεια, με επικεφαλής τον Γκάλο Πλάζα. Ωστόσο, αν και η έκθεσή του, του Μαρτίου του 1965, με την οποία τασσόταν έντονα κατά της διχοτόμησης (αποκαλούσε την ιδέα αυτή «βήμα απελπισίας προς τη λανθασμένη κατεύθυνση»), θεωρήθηκε θετική από την ελληνική και την κυπριακή κυβέρνηση, η τουρκική κυβέρνηση την απέρριψε. Η Τουρκία συνέχισε να προωθεί τη διχοτόμηση και να εξοπλίζει τους Τουρκοκύπριους. Απέναντι σ' αυτές τις εξελίξεις, στάλθηκε στην Κύπρο μία ελληνική μεραρχία για να την προστατεύσει από ενδεχόμενη τουρκική εισβολή.

Με την κατάληψη της εξουσίας στην Ελλάδα από τους στρατιωτικούς το 1967, οι εντάσεις στην Κύπρο, τροφοδοτούμενες από τα εθνικιστικά στοιχεία και στις δύο μητέρες πατρίδες, έφτασαν σε κρίσιμο σημείο με την επιστροφή του Γρίβα στην Κύπρο (είχε φύγει το 1960, επέστρεψε το 1964 για να αναλάβει την ηγεσία της Εθνικής Φρουράς, αποχώρησε το 1967 και επανήλθε μυστικά το 1970).

Ο Γρίβας είχε την υποστήριξη των υπερεθνικιστών της χούντας στην Ελλάδα. Ο Πρόεδρος Μακάριος προσπαθούσε να παραμείνει έξω από την αντιπαράθεση, έχοντας απορρίψει το σχέδιο Άτσεσον που είχαν προτείνει οι ΗΠΑ το 1964, το οποίο μπορούσε να οδηγήσει σε μόνιμη διχοτόμηση και διπλή ένωση. Εξαιτίας της πολιτικής του που εκμεταλλευόταν τη διεθνή ισορροπία δυνάμεων και του κύρους του στο κίνημα των αδεσμεύτων στον ΟΗΕ, θεωρήθηκε –αβάσιμα– ότι ήταν υπέρ των Σοβιετικών, ιδίως από τους Αμερικανούς και από τμήματα της χούντας της

Αθήνας. Οι συγκρούσεις, που αρχικά προκλήθηκαν από τους Τουρκοκύπριους, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, ξέσπασαν τον Νοέμβριο, και η απειλή πολέμου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας ξεπρόβαλε και πάλι, με την Τουρκία να απειλεί να εισβάλει στην Κύπρο. Μετά από έντονη διεθνή πίεση, ο Γρίβας και η ελληνική μεραρχία υποχρεώθηκαν να αποσυρθούν.

Στο μεταξύ, η κυβέρνηση της Κύπρου υιοθέτησε μία σειρά μέτρων για να εξομαλύνει την κατάσταση στο νησί. Σ' αυτά περιλαμβάνονταν οικονομικά κίνητρα προς Τουρκοκύπριους (οι οποίοι είχαν υποχρεωθεί από την ηγεσία τους να μετακινηθούν σε τουρκικούς θύλακες) για να επιστρέψουν στα σπίτια τους και στις περιουσίες τους. Αυτά τα μέτρα είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση των εντάσεων και τη σταδιακή εξάλειψη της διακοινοτικής βίας.

Αυτό που τουλάχιστον κατάφερε η κρίση ήταν να επικεντρώσει και πάλι τη διεθνή προσοχή στην Κύπρο, και τώρα ο Πρόεδρος Μακάριος επαναπροσανατόλισε την πολιτική του αποκάλυπτα και σταθερά προς την κατεύθυνση της «αδέσμευτης ανεξαρτησίας» για την Κύπρο, θέτοντας έτσι την ένωση σε δεύτερη μοίρα. Τον Ιανουάριο του 1968 υποστήριξε ότι «Μία λύση ανάγκης πρέπει να αναζητηθεί εντός των ορίων του εφικτού, το οποίο δεν συμπίπτει πάντα με τα όρια του επιθυμητού». Αυτό εξόργισε, ιδίως, ισχυρές εθνικιστικές δυνάμεις στο εσωτερικό της ελληνικής χούντας, καθώς επίσης και οπαδούς του Γρίβα, που υποστήριζαν την ένωση με την Ελλάδα.

Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος επανεξελέγη το 1968 πρόεδρος με συντριπτική πλειοψηφία, συγκεντρώνοντας περισσότερο από 95 τοις εκατό των ψήφων, κερδίζοντας έτσι μία ισχυρή έγκριση για την πολιτική του. Οι προσπάθειές του για επίλυση του προβλήματος με έμφαση στην αδέσμευτη ανεξαρτησία όχι μόνον εξόργισαν τη χούντα της Αθήνας, αλλά ανησύχησαν επίσης τις ΗΠΑ και τη Βρετανία που ακόμη διατηρούσαν ελπίδες για κάποια λύση διπλής ένωσης του τύπου του σχεδίου Άτσεσον και που θεωρούσαν ότι μία αληθινά ανεξάρτητη Κύπρος θα διευκόλυνε τους σοβιετικούς στόχους στη Μεσόγειο, έστω κι αν αυτή η θεώρηση ήταν εσφαλμένη.

Παρ' όλα αυτά, με πρωτοβουλία της κυπριακής κυβέρνησης, το 1968 ξεκίνησαν διακοινοτικές συνομιλίες υπό την αιγίδα του ΟΗΕ για την επίλυση συνταγματικών θεμάτων. Συχνά προσκρούοντας στην αδυναμία να συμφωνήσουν σε ζητήματα τοπικής διακυβέρνησης, οι συνομιλίες συνεχίστηκαν σε στάδια μέχρι και μέσα στο 1974. Παρά τα εμπόδια καθ' όλη την πορεία, οι συνομιλίες σημείωναν πρόοδο, όταν η διαδικασία διακόπηκε από τις τραγικές εξελίξεις του καλοκαιριού του 1974.

1.5 Αττίλας 1 και Αττίλας 2

Με τους υπέρμαχους της σκληρής γραμμής στους κόλπους της ελληνικής χούντας να παίρνουν την εξουσία τον Νοέμβριο του 1973, οι σχέσεις μεταξύ του Προέδρου Μακάριου και των δικτατόρων έγιναν ακόμη πιο τεταμένες. Ο Γρίβας, ο οποίος είχε επιστρέψει μυστικά στην Κύπρο το 1970, με τις ευλογίες της χούντας, για να ηγηθεί ενός παράνομου κινήματος [ΕΟΚΑ Β'] στην Κύπρο κατά της πολιτικής του Μακάριου, πέθανε στις αρχές του 1974, γεγονός που ενίσχυσε ακόμα περισσότερο τα στοιχεία της χούντας που επιδίωκαν να ανατρέψουν τον Αρχιεπίσκοπο. Ένας συνδυασμός κοντόφθαλμης οπτικής και φανατισμού οδήγησε στο πραξικόπημα της χούντας κατά του Μακάριου τον Ιούλιο του 1974. Η Βρετανία αρνήθηκε να τηρήσει τις υποχρεώσεις της σύμφωνα με τη Συνθήκη Εγγυήσεως, δίνοντας έτσι το πρόσχημα στην Τουρκία να εισβάλει στην Κύπρο.

Ο Πρόεδρος Μακάριος επιβίωσε από το πραξικόπημα και φυγαδεύτηκε για ασφάλεια στη Μάλτα από τους Βρετανούς, οι οποίοι κατόπιν τον καθυστέρησαν για τη νύχτα, ώστε να μην μπορέσει να παραστεί στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη και να διασφαλίσει ένα εντονότερο ψήφισμα του ΟΗΕ που να ζητά την αποκατάσταση της συνταγματικής τάξης. Οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις εισέβαλαν στην Κύπρο στις 20 Ιουλίου. Την ίδια μέρα, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ απαίτησε να τερματιστεί η ξένη στρατιωτική επέμβαση στην Κύπρο. Στις 23 Ιουλίου, μετά από κατάπαυση του πυρός, η χούντα της Αθήνας και οι πραξικοπηματίες στην Κύπρο έπεσαν από την εξουσία, και ο

πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων, Γλαύκος Κληρίδης, ανέλαβε καθήκοντα προέδρου της Δημοκρατίας, αποκαθιστώντας έτσι τη συνταγματική τάξη στην Κυπριακή Δημοκρατία. Ενώ η Τουρκία συνέχισε να εδραιώνει τις θέσεις της, και να προελαύνει, παρά την εκεχειρία, ξεκίνησαν στη Γενεύη πυρετώδεις διαπραγματεύσεις μεταξύ της Βρετανίας, της Ελλάδας και της Τουρκίας. Από τότε και στο εξής η βρετανική κυβέρνηση, μετά την αρχική αγανάκτηση που επέδειξε, ακολουθούσε την αμερικανική πολιτική, που βρισκόταν στα χέρια του υπουργού Εξωτερικών και επικεφαλής του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας Χένρυ Κίσινγκερ.

Μετά την τουρκική εισβολή στην Κύπρο στις 20 Ιουλίου 1974 («Αττίλας 1»), οι εξελίξεις στο ελλαδικό και ελληνοκυπριακό στρατόπεδο υπήρξαν ραγδαίες. Κάτω από την πίεση των τραγικών γεγονότων, η δικτατορία στην Αθήνα κατέρρευσε και τα χαράματα της 24ης Ιουλίου σχηματίσθηκε κυβέρνηση εθνικής ενότητας υπό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή. Νωρίτερα, ο δοτός πρόεδρος της Κύπρου, Νικόλαος Σαμψών, είχε υποβάλλει την παραίτησή του και είχε αντικατασταθεί από τον εκλεγμένο Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, Γλαύκο Κληρίδη.

Οι διπλωματικές πρωτοβουλίες

Στις 24 Ιουλίου 1974 έφθασε η ώρα της διπλωματίας. Οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων στην Κύπρο, Κληρίδης και Ντενκτάς, συναντήθηκαν για να συζητήσουν την εφαρμογή της ανακωχής. Την ίδια ημέρα, ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος έγινε δεκτός από τον Αμερικανό υπουργό Εξωτερικών, Χένρι Κίσινγκερ, σε μία περίοδο που οι Ηνωμένες Πολιτείες ταλανίζονταν από το σκάνδαλο Γούτεργκεϊτ και ο πρόεδρος Νίξον βρισκόταν υπό παραίτηση. (Παραιτήθηκε τελικά στις 9 Αυγούστου 1974 και αντικαταστάθηκε από τον αντιπρόεδρό του Τζέραλντ Φορντ, πέντε ημέρες πριν από τον «Αττίλα 2»).

Την επόμενη ημέρα, 25 Ιουλίου, κατόπιν συστάσεως του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, συνήλθε στη Γενεύη «Τριμερής Διάσκεψη», με τη συμμετοχή των Υπουργών Εξωτερικών των τριών εγγυητριών δυνάμεων, Ελλάδας Γεωργίου Μαύρου, Τουρκίας Τουράν Γκιουνές και Μεγάλης Βρετανίας Τζέιμς Κάλαχαν, προκειμένου να αναζητήσουν λύσεις για την άρση της διαμορφωθείσας κατάστασης στην Κύπρο, ερήμην των ενδιαφερομένων μερών της Μεγαλονήσου.

Ύστερα από έντονες συζητήσεις, οι τρεις υπουργοί υιοθέτησαν στις 30 Ιουλίου έκθεση εμπειρογνομώνων, αποτελούμενη από τέσσερα σημεία:

- Ουδεμία στρατιωτική επέκταση πέραν των γραμμών της 30ης Ιουλίου (10 μ.μ.).
- Δημιουργία ζώνης ασφαλείας γύρω από τις θέσεις που κατείχαν οι Τούρκοι.
- Επιστροφή στους Τουρκοκυπρίους όλων των στρατιωτικών θυλάκων που είχαν καταληφθεί από ελληνικής πλευράς.
- Βαθμιαία μείωση των στρατιωτικών δυνάμεων στο νησί.

Ταυτόχρονα, οι τρεις υπουργοί υιοθέτησαν Διακήρυξη, με την οποία αναγνωρίζεται η ύπαρξη δύο αυτόνομων διοικήσεων στο νησί, της ελληνοκυπριακής και της τουρκοκυπριακής και στην οποία αναφέρεται ότι «πρέπει το ταχύτερον να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις για να εξασφαλισθεί α) η αποκατάσταση της ειρήνης στην περιοχή και β) η επαναγκαθίδρυση της συνταγματικής κυβέρνησης στην Κύπρο». Τέλος, αποφάσισαν τη σύγκλιση στις 8 Αυγούστου νέας διάσκεψης, στην οποία θα συμμετείχαν εκτός από τις Εγγυήτριες Δυνάμεις και ανά ένας εκπρόσωπος των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Η νέα διάσκεψη συνήλθε πράγματι στη Γενεύη στις 8 Αυγούστου, με τη συμμετοχή των Υπουργών Εξωτερικών Μεγάλης Βρετανίας, Ελλάδας και Τουρκίας και των εκπροσώπων των Ελληνοκυπρίων Γλαύκου Κληρίδη και των Τουρκοκυπρίων Ραούφ Ντεκτάς. Οι Έλληνες διαπραγματευτές Γεώργιος Μαύρος και Γλαύκος Κληρίδης προσπάθησαν να οδηγήσουν τα πράγματα προς μια λογική και έντιμη διαπραγμάτευση, αλλά προσέκρουαν συνεχώς στην τουρκική αλαζονεία και αδιαλλαξία. Όλο το χρονικό διάστημα από την ανακωχή της 22ας Ιουλίου, οι Τούρκοι ενίσχυαν τον θύλακο της Κερύνειας και πραγματοποιούσαν μικρής κλίμακας στρατιωτικές επιχειρήσεις. Είναι χαρακτηριστικό ότι το τετραήμερο 22 - 26 Ιουλίου οι Τούρκοι παραβίασαν 55 φορές την εκεχειρία.

Η ελληνοκυπριακή πλευρά στις διαπραγματεύσεις υποστήριξε την επιστροφή στο Σύνταγμα του 1960 και επανάληψη των διακοινοτικών συνομιλιών, αλλά ο Τούρκος

υπουργός Εξωτερικών απέρριψε την εισήγηση Κληρίδη και αντιπρότεινε σχέδιο, σύμφωνα με το οποίο η Κυπριακή Δημοκρατία θα ήταν δικοινοτικό ομοσπονδιακό κράτος πολλών καντονίων, στο οποίο οι Τουρκοκύπριοι θα έλεγχαν το 34% του νησιού. Εξάλλου, ο Ντενκτάς πρότεινε διζωνική ομοσπονδία, στην οποία το τουρκοκυπριακό ομόσπονδο κράτος θα κάλυπτε επίσης το 34% της έκτασης της Δημοκρατίας.

Κάτω από την πίεση των περιστάσεων και μέσα σε έντονες αντεγκλήσεις, ο Γλαύκος Κληρίδης αντιπρότεινε το εξής σχέδιο:

- Η συνταγματική δομή της Κύπρου να διατηρήσει το δικοινοτικό χαρακτήρα της.
- Η συνύπαρξη των δύο κοινοτήτων να επιτευχθεί με θεσμικά σύμφωνα.
- Η ελληνική και τουρκική κοινοτική διοίκηση να ασκούν εξουσίες στις ζώνες που οι αντίστοιχοι πληθυσμοί έχουν πλειοψηφία.

Η τουρκική πλευρά αρνήθηκε να συζητήσει το σχέδιο Κληρίδη και ζήτησε τελεσιγραφικά να γίνουν αμέσως δεκτές οι τουρκικές προτάσεις. Ο Κληρίδης ζήτησε αναβολή 36 ή 48 ωρών για να μπορέσει να συνεννοηθεί με τον Μακάριο. Οι Τούρκοι απέρριψαν το αίτημά του και η δεύτερη διάσκεψη της Γενεύης έληξε χωρίς αποτέλεσμα στις 3:30 το πρωί της 14ης Αυγούστου 1974. Ο Γεώργιος Μαύρος με δηλώσεις του κατήγγειλε διεθνώς την τουρκική στάση.

Εξήντα-πέντε λεπτά μετά την Διάσκεψη της Γενεύης, στις 4:35 π.μ., ο τουρκικός στρατός εξαπολύει σφοδρή επίθεση σε όλα τα μέτωπα της Κύπρου («Αττίλας 2»). Άρματα μάχης και ισχυρές μονάδες πεζικού κινούνται ανατολικά προς την κατεύθυνση της Αμμοχώστου και δυτικά προς τον τουρκοκυπριακό θύλακο της Λεύκας και την κωμόπολη Μόρφου. Οι μάχες μαίνονταν όλη την ημέρα, ιδιαίτερα στα βόρεια της Λευκωσίας και το αεροδρόμιό της. Οι Ελληνοκύπριοι αντιμετωπίζουν μόνοι τις ορδές των Τούρκων εισβολέων, αφού βοήθεια από την Ελλάδα δεν μπορούσε να σταλεί για αντικειμενικούς λόγους (μεγάλη απόσταση από την Κύπρο, μη αξιόμαχο των ενόπλων δυνάμεων εκείνη την περίοδο, κίνδυνος

αντιπερισπασμού της Τουρκίας σε περιοχή της ελλαδικής επικρατείας), όπως είχε διαβεβαιώσει τον πρωθυπουργό, Κωνσταντίνο Καραμανλή, η στρατιωτική ηγεσία.

Στις 15 Αυγούστου οι τουρκικές δυνάμεις κατέλαβαν χωρίς αντίσταση την πόλη της Αμμοχώστου και απέκοψαν ολόκληρη τη Χερσόνησο της Καρπασίας. Η κυπριακή Εθνοφρουρά, κάτω από την πίεση των πολύ ισχυρότερων τουρκικών δυνάμεων και τον απηνή αεροπορικό βομβαρδισμό, αναγκάστηκε να υποχωρήσει κάτω από την «πράσινη γραμμή» Λευκωσίας και νότια των οδών Λευκωσίας - Αμμοχώστου και Λευκωσίας - Μόρφου.

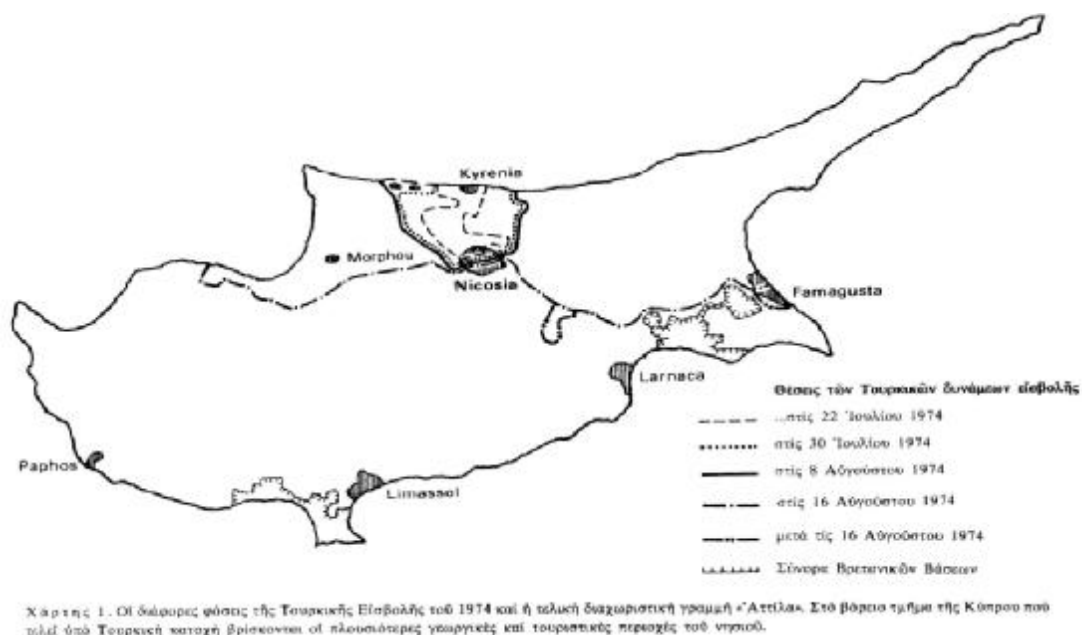
Έτσι, οι τουρκικές δυνάμεις, όταν στις 6 το απόγευμα της 16ης Αυγούστου συμφωνήθηκε κατάπαυση του πυρός, είχαν καταλάβει ολόκληρο το τμήμα που προνοούσε το Σχέδιο Ντενκτάς και επιπλέον την Αμμόχωστο, περιοχές των οποίων η έκταση αντιστοιχούσε στο 37% του κυπριακού εδάφους. Κατά την προέλασή τους, οι Τούρκοι στρατιώτες προέβησαν σε ανατριχιαστικές ωμότητες και πράξεις βίας. Χιλιάδες Κύπριοι εκδιώχτηκαν από τα σπίτια τους κι ένα κύμα 200.000 προσφύγων κινήθηκε από τις καταληφθείσες περιοχές στον Ελεύθερο Νότο. Την αντίθετη πορεία ακολούθησαν 51.000 Τουρκοκύπριοι. Η Κύπρος είχε διχοτομηθεί με δύο εθνοτικά συμπαγείς πληθυσμούς, μια κατάσταση που διαρκεί μέχρι τις μέρες μας.

Στο διπλωματικό πεδίο, το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ συνήλθε στις 15 και 16 Αυγούστου, και με τέσσερα ψηφίσματά του (357-360) ζήτησε την άμεση κατάπαυση του πυρός, την αποχώρηση από την Κύπρο όλων των ξένων στρατευμάτων και την επανάληψη από τα ενδιαφερόμενα μέρη διαπραγματεύσεων για ειρηνική λύση του θέματος. Και τα τέσσερα ψηφίσματα αγνοήθηκαν προκλητικά από την Τουρκία. Στις 14 Αυγούστου 1974, ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής, διερμηνεύοντας τα αισθήματα αγανάκτησης του ελληνικού έθνους κατά της αδράνειας του αμερικανικού παράγοντα, ανακοίνωσε την αποχώρηση της Ελλάδας από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ.

Στις 28 ημέρες που κράτησαν οι στρατιωτικές επιχειρήσεις στην Κύπρο, οι απώλειες της ελληνικής πλευράς ανήλθαν σε 4.500 - 6.000 νεκρούς και τραυματίες

(στρατιωτικό προσωπικό και άμαχοι) και 2.000 - 3.000 αγνοούμενους. Οι Τουρκικές απώλειες ανήλθαν σε 1.500 νεκρούς και 2.000 τραυματίες.

Ο ανθρωπίνος πόνος ήταν απέραντος και οι υλικές απώλειες τεράστιες. Ο κίνδυνος οικονομικής κατάρρευσης ήταν, επίσης, άμεσος. Υπήρχε επιτακτική ανάγκη για στέγαση και εργοδότηση των προσφύγων καθώς και για κάλυψη όλων των βασικών τους αναγκών. Γύρω στις 43.000 τουρκικά κατοχικά στρατεύματα, εφοδιασμένα με σύγχρονα οπτικά συστήματα, εξακολουθούν να σταθμεύουν παράνομα στο νησί.

ΠΗΓΗ: Τενεκίδης Γ. & Κρανιδιώτης Γ. (επιμ.), «Κύπρος: Ιστορία, προβλήματα και αγώνες του λαού της», Βιβλιοπωλείον της «Εστίας» Ι.Δ. Κολλάρου & ΣΙΑΣ Α.Ε., Αθήνα, 1981

Περισσότεροι από 160.000 έποικοι από την Ανατολία μεταφέρθηκαν σταδιακά και εγκαταστάθηκαν στο κατεχόμενο τμήμα, κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου, με στόχο την αλλοίωση της δημογραφικής δομής του νησιού. Λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχή μαζική μετανάστευση των Τουρκοκυπρίων από το κατεχόμενο τμήμα (λόγω των συνθηκών που δημιουργήθηκαν από την τουρκική κατοχή) διαπιστώνεται ότι ο συνολικός αριθμός στρατιωτών και εποίκων από την Τουρκία ξεπερνά κατά πολύ εκείνον των Τουρκοκυπρίων.

Στην προσπάθεια για εδραίωση των τετελεσμένων γεγονότων της διχοτόμησης, η τουρκοκυπριακή ηγεσία ανακήρυξε μονομερώς το 1983 «ανεξάρτητο κράτος» στο κατεχόμενο τμήμα. Αυτή η ενέργεια απόσχισης σε βάρος της Κυπριακής

Δημοκρατίας κηρύχθηκε «νομικώς άκυρη» από το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο ζήτησε την ανάκλησή της. Καμιά χώρα εκτός από την Τουρκία δεν αναγνωρίζει το παράνομο αυτό καθεστώς.

Η Τουρκία και το κατοχικό καθεστώς ακολούθησαν επίσης πολιτική «εκτουρκισμού» των κατεχομένων εδαφών, προσπαθώντας μεθοδικά να καταστρέψουν μεγάλο μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς 11.000 χρόνων: Τα ελληνικά τοπωνύμια αντικαταστάθηκαν με τουρκικά, εκκλησίες, μνημεία, κοιμητήρια και αρχαιολογικοί χώροι καταστράφηκαν, βεβηλώθηκαν ή λεηλατήθηκαν, ανεκτίμητοι εκκλησιαστικοί και αρχαιολογικοί θησαυροί, που ανήκουν στην παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, έχουν κλαπεί και φυγαδευτεί στο εξωτερικό. Παρά τις συνεχείς διαμαρτυρίες της κυπριακής Κυβέρνησης οι καταστροφές, οι παράνομες ανασκαφές και η αρχαιοκαπηλία συνεχίζονται μέχρι σήμερα.

Άλλο τραγικό γεγονός αποτελεί η εκδίωξη των εγκλωβισμένων από τα σπίτια τους στα κατεχόμενα χωριά, η οποία συνεχίζεται. Ενώ το 1974 αριθμούσαν γύρω στις 20.000, σήμερα έχουν εναπομείνει λιγότεροι από 450 εγκλωβισμένοι, στην πλειοψηφία τους ηλικίας άνω των 60 ετών.

Οι Τούρκοι κατέκτησαν το 65% της καλλιεργήσιμης έκτασης, το 70% του ορυκτού πλούτου, το 70% της βιομηχανίας, το 80% των τουριστικών εγκαταστάσεων του νησιού.

Η Κύπρος μετά την τουρκική εισβολή

Πηγή : http://el.wikipedia.org/wiki/Κυπριακό_πρόβλημα

1.6 1974 έως σήμερα

Μετά την κατάπαυση του πυρός, τον Αύγουστο του 1974, καταβλήθηκαν πολλές προσπάθειες για επανένωση της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίες όμως δεν στέφθηκαν από επιτυχία. Η διαίρεση αυτή διατηρείται μέχρι σήμερα δια της βίας καθώς περισσότεροι από 40.000 Τούρκοι στρατιώτες εξακολουθούν να παραμένουν στο νησί, ενώ η Τουρκία ενθαρρύνει την παράνομη εγκατάσταση εποίκων ώστε να αυξήσει τα πληθυσμιακά ερείσματά της. Η διεθνώς αναγνωρισμένη Κυπριακή Δημοκρατία ασκεί έλεγχο μόνο στο νότιο τμήμα του νησιού, παρότι από νομική άποψη εξακολουθεί να εκπροσωπεί το σύνολο. Το κατεχόμενο βόρειο τμήμα, το οποίο αυτοανακηρύχθηκε ανεξάρτητο το 1983, έχει αναγνωριστεί διεθνώς μόνο από την Τουρκία με την ονομασία "Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου" (τουρκικά: *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti* [KKTC]). Το Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών με τα ψηφίσματα του 541/1983 και 550/1984 καταδίκασε ευθέως την ανακήρυξη της "ΤΔΒΚ" και κάθε αποσχιστική δραστηριότητα και κάλεσε όλα τα κράτη-μέλη του ΟΗΕ να μην την αναγνωρίσουν.

Η Κυπριακή Δημοκρατία ενημέρωσε την διεθνή κοινότητα πως τα αεροδρόμια και λιμάνια του κράτους είναι κλειστά στις κατεχόμενες της από την Τουρκία περιοχές. Έτσι, η IATA δεν αναγνωρίζει πτήσεις από τα κατεχόμενα και καμιά αεροπορική εταιρεία πλην των τουρκικών δεν εκτελεί δρομολόγια προς και από τα κατεχόμενα εδάφη. Η ιθαγένεια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα της ΤΔΒΚ δεν αναγνωρίζονται από άλλα κράτη, με αποτέλεσμα οι κάτοικοί της που επιθυμούν να ταξιδέψουν στο εξωτερικό να χρειάζονται ταξιδιωτικά έγγραφα της Τουρκίας. Στις 23 Απριλίου 2003 η τουρκοκυπριακή ηγεσία επέτρεψε την είσοδο στα Κατεχόμενα από ορισμένα οδοφράγματα της Πράσινης Γραμμής. Το νότιο τμήμα, οι ελεύθερες περιοχές, έχουν οικονομικά ανακάμψει, παρά τα οικονομικά προβλήματα που αντιμετώπισαν μετά το 1974 λόγω των προσφύγων και της αποστέρηση του Βορρά, ο οποίος ήταν το ευφορότερο και πιο πλούσιο σε πλουτοπαραγωγικές πηγές τμήμα του νησιού. Αντίθετα ο Βορράς λόγω της διεθνούς απομόνωσης εξαρτάται αποκλειστικά από την οικονομική βοήθεια της Τουρκίας για να επιβιώσει.

1974 – 1 Νοεμβρίου	Το ομόφωνο Ψήφισμα 3212 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ (με την ψήφο και της Τουρκίας) ζητά αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων από την Κύπρο, σεβασμό της ανεξαρτησίας, κυριαρχίας και εδαφικής ακεραιότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας, παύση της επέμβασης στις εσωτερικές της υποθέσεις και επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους υπό συνθήκες ασφάλειας
1977 – 12 Φεβρουαρίου	Συμφωνία τεσσάρων σημείων για διευθέτηση του Κυπριακού που επιτεύχθηκε μεταξύ του Προέδρου Μακάριου και του Τουρκοκύπριου ηγέτη Ραούφ Ντενκτάς
1977 – 3 Αυγούστου	Θάνατος του Προέδρου Μακάριου, τον οποίο διαδέχεται ο Σπύρος Κυπριανού
1979 – 19 Μαΐου	Συμφωνία δέκα σημείων για διευθέτηση του Κυπριακού που επιτεύχθηκε μεταξύ του Προέδρου Κυπριανού και του Τουρκοκύπριου ηγέτη Ντενκτάς
1983 – 15 Νοεμβρίου	«Μονομερής Ανακήρυξη Ανεξαρτησίας» από την τουρκοκυπριακή ηγεσία, για να ιδρύσει την ούτω καλούμενη «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» σε περιοχές της Δημοκρατίας που βρίσκονται υπό τουρκική στρατιωτική κατοχή
1983 – 18 Νοεμβρίου	Το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ καταδικάζει τη «Μονομερή Ανακήρυξη Ανεξαρτησίας», την χαρακτηρίζει «νομικά άκυρη», ζητά την απόσυρσή της και κάνει έκκληση σε όλα τα κράτη να μην την αναγνωρίσουν και να σεβαστούν την κυριαρχία και εδαφική ακεραιότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας (Ψήφισμα 541/83)
1990 – 4 Ιουλίου	Η Κυπριακή Δημοκρατία υποβάλλει αίτημα ένταξης της στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)
1992 – 27 Απριλίου	Η έκθεση του Εισηγητή του Συμβουλίου της Ευρώπης Αλφόνς Κουκό για τη δημογραφική δομή των κυπριακών κοινοτήτων επιβεβαιώνει τον εκτεταμένο εποικισμό της κατεχόμενης περιοχής από παράνομους εποίκους από την Τουρκία
1996 – 18 Δεκεμβρίου	Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης –μετά από προσφυγή κατά της Τουρκίας που υποβλήθηκε από την Ελληνοκύπρια Τίτινα Λοϊζίδου για παραβίαση του δικαιώματος πρόσβασης στην περιουσία της στην κατεχόμενη από την Τουρκία πόλη της Κερύνειας– κρίνει ότι η Τουρκία είναι υπόλογη για την παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο κατεχόμενο από αυτήν τμήμα της Κύπρου
1998 – 31 Μαρτίου	Έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων μεταξύ Κύπρου και ΕΕ
1999 – 11 Δεκεμβρίου	Στα συμπεράσματα της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Ελσίνκι τονίζεται ότι η εκ των προτέρων λύση του κυπριακού προβλήματος δεν αποτελεί προϋπόθεση για την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ
2001 – 10 Μαΐου	Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης βρίσκει την Τουρκία ένοχη για σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις περιοχές της Δημοκρατίας που κατέχει από το 1974
2002 – 11 Νοεμβρίου	Ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ Κόφι Ανάν υποβάλλει σχέδιο συνολικής διευθέτησης του κυπριακού προβλήματος
2002 – 13 Δεκεμβρίου	Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει στην Κοπεγχάγη να δεχθεί την Κύπρο ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 1η Μαΐου 2004

Πηγή : <http://www.mfa.gov.cy/>

1.7 ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ενότητα

- Ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση - 1η Μαΐου 2004

Από την περίοδο των ενταξιακών διαπραγματεύσεων και προσβλέποντας στα οφέλη από την υιοθέτηση του ευρώ, οι αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας έθεσαν ως στρατηγικό στόχο την εισοχή της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ το συντομότερο

δυνατό. Σύμφωνα με τη Συνθήκη Προσχώρησης, η Κύπρος και οι άλλες εννιά χώρες που εντάχθηκαν στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004 συμμετέχουν στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ) ως «κράτη μέλη με παρέκκλιση». Δηλαδή με την ένταξη της στην ΕΕ, η Κύπρος ανέλαβε συμβατική υποχρέωση να υιοθετήσει το ευρώ, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, αφού ικανοποιήσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις, ειδικότερα τα κριτήρια σύγκλισης, γνωστά ως κριτήρια του Μάαστριχτ.

- Ένταξη της κυπριακής λίρας στο ΜΣΙ ΙΙ – 2 Μαΐου 2005

Σημαντικός σταθμός στην πορεία της Κύπρου προς το ευρώ ήταν η ένταξη της κυπριακής λίρας στο ΜΣΙ ΙΙ στις 2 Μαΐου 2005, δεδομένου ότι για την ικανοποίηση του κριτηρίου της συναλλαγματικής σταθερότητας είναι αναγκαία η συμμετοχή του εθνικού νομίσματος στο ΜΣΙ ΙΙ για τουλάχιστον δύο χρόνια. Η κεντρική ισοτιμία στο ΜΣΙ ΙΙ καθορίστηκε στις 29 Απριλίου 2005 ως 1 ευρώ = 0,585274 λίρες – δηλαδή η ίδια ισοτιμία που είχε υιοθετήσει μονομερώς η Κύπρος από το 1992 – με περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Με την ένταξη της κυπριακής λίρας στο ΜΣΙ ΙΙ, επισφραγίστηκε η επιτυχημένη σταθερή πορεία της λίρας, μέχρι την αντικατάστασή της από το ευρώ.

Από την ένταξή της στο ΜΣΙ ΙΙ μέχρι σήμερα, η λίρα παρέμεινε κοντά και ελαφρώς πιο πάνω από την κεντρική ισοτιμία, χωρίς να αντιμετωπίσει πιέσεις ή προβλήματα.

- Εκθέσεις για την Ικανοποίηση των Κριτηρίων Σύγκλισης της Συνθήκης του Μάαστριχτ – 16 Μαΐου 2007

Στις 5 Νοεμβρίου 2005 το Υπουργικό Συμβούλιο υιοθέτησε την 1^η Ιανουαρίου 2008 ως στοχευόμενη ημερομηνία για την υιοθέτηση του ευρώ. Στις 13 Φεβρουαρίου 2007 η Κύπρος ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΚΤ να αξιολογήσουν την ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης, ώστε η Κύπρος να ενταχθεί στη ζώνη του ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 2008.

Στις 15 Μαρτίου 2007 η Βουλή ψήφισε τις αναγκαίες τροποποιήσεις της νομοθεσίας της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου και επιτεύχθηκε έτσι η νομική σύγκλιση. Όσον αφορά την οικονομική σύγκλιση, η Κύπρος ήδη πληρούσε τα κριτήρια του πληθωρισμού και του μακροπρόθεσμου επιτοκίου από το 2005, και το κριτήριο της δημοσιονομικής κατάστασης από το 2006, ενώ το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας ικανοποιήθηκε από τις 2 Μαΐου 2007, αφού συμπληρώθηκε η αναγκαία διετής παραμονή στο ΜΣΙ II.

Στις 16 Μαΐου 2007 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δημοσιοποίησαν τις εκθέσεις τους σχετικά με τη σύγκλιση της Κύπρου για την ένταξη της στη ζώνη του ευρώ. Οι εκθέσεις κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος έχει επιτύχει υψηλό βαθμό διατηρήσιμης σύγκλισης ικανοποιώντας όλα τα κριτήρια, οικονομικά και νομικά, για την υιοθέτηση του ευρώ. Με βάση το θετικό αυτό συμπέρασμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε στο Συμβούλιο της ΕΕ να αποφασίσει την ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ την 1^η Ιανουαρίου 2008. Στις 5 Ιουνίου 2007 στα πλαίσια της Συνόδου του Συμβουλίου Οικονομικών και Δημοσιονομικών Θεμάτων (ECOFIN), το Συμβούλιο συμμερίστηκε την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι η Κύπρος πλήρη τις αναγκαίες προϋποθέσεις για υιοθέτηση του ευρώ, και προώθησε θετική εισήγηση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (στο οποίο συμμετέχουν οι Αρχηγοί των Κρατών των χωρών μελών της ΕΕ) για ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, σε συνεδρία του στις 21 Ιουνίου υιοθέτησε την εισήγηση του Συμβουλίου των Υπουργών Οικονομικών. Το Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών θα λάβουν την επίσημη και τελική απόφαση στις 10 Ιουλίου 2007, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τα αποτελέσματα της συζήτησης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Με την αναμενόμενη θετική απόφαση του Συμβουλίου, η πορεία υιοθέτησης του Ευρώ θα εισέλθει στην τελική και εντατική φάση.

1.8 Μετάβαση από την Κυπριακή λίρα στο Ευρώ

Οι βασικές επιδιώξεις του Εθνικού Σχεδίου μετάβασης από τη λίρα στο ευρώ που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε από την Κυπριακή Κυβέρνηση επικεντρώνονται στη

έγκαιρη και ολοκληρωμένη προετοιμασία του δημόσιου τομέα, του χρηματοοικονομικού - τραπεζικού τομέα, του ιδιωτικού - επιχειρηματικού τομέα, καθώς και όλων των πολιτών που διαβιούν στην Κύπρο. Σ' αυτά τα πλαίσια οι συγκεκριμένες επιδιώξεις ήταν οι ακόλουθες :

- Προετοιμασία της κυπριακής οικονομίας για αξιοποίηση των ευκαιριών και επιτυχή αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνεπάγεται η ένταξη της Κύπρου στη ζώνη του ευρώ. Στα πλαίσια αυτά, εντάσσεται και ο βασικός στόχος της Κυβέρνησης για λήψη αποτελεσματικών μέτρων για αντιμετώπιση του ενδεχόμενου αδικαιολόγητης αύξησης των τιμών, κατά τη μετατροπή τους από λίρες σε ευρώ.
- Συνέχιση και ενδυνάμωση της πολιτικής που στοχεύει στη μακροοικονομική σταθερότητα και στη διαρκή ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης καθώς και των προνοιών του αναθεωρημένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- Προώθηση της τεχνικής προετοιμασίας για την υιοθέτηση του ευρώ, περιλαμβανομένης της προσαρμογής των λογιστικών και λογισμικών συστημάτων στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, της διαμόρφωσης του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου
- Επιτυχής εισαγωγή του ευρώ σε φυσική μορφή, που περιλαμβάνει την έγκαιρη απόκτηση τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ, την ασφαλή διοχέτευση επαρκών ποσοτήτων στην οικονομία, τη διευκόλυνση του κοινού και των επιχειρήσεων στην ανταλλαγή του νομίσματος, και την ταχεία απόσυρση της κυπριακής λίρας.
- Συστηματική, έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση όλων των πολιτών που διαβιούν στην Κύπρο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενημέρωση των ευάλωτων ομάδων, των αλλοδαπών καθώς και των Τουρκοκυπρίων.
- Στενή συνεργασία με τα αρμόδια θεσμικά όργανα της ΕΕ.

1.9 Οι πρώτες μέρες κυκλοφορίας του Ευρώ στην Κύπρο

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη από την κεντρική τράπεζα Κύπρου, την τρίτη εβδομάδα κυκλοφορίας του ευρώ και παράλληλης κυκλοφορίας του με την λίρα τα αποτελέσματα είναι τα εξής :

- Τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα της λίρας εξαφανίστηκαν από την κατοχή των πολιτών πολύ γρήγορα. Ήδη από την τρίτη εβδομάδα της παράλληλης εισαγωγής του ευρώ, η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών δεν κατείχε πια χαρτονομίσματα και κέρματα της λίρας
- Υπήρξαν, σύμφωνα με την αντίληψη του κοινού, στρογγυλοποιήσεις προς τα πάνω, όχι όμως τέτοιας αξίας ώστε να προκαλέσουν αντίδραση των καταναλωτών. Υπήρξαν επίσης και στρογγυλοποιήσεις προς τα κάτω, αν και σε πιο αραιή συχνότητα.
- Στην αντίληψη της συντριπτικής πλειοψηφίας του κοινού η μετάβαση στο ευρώ, έγινε ομαλά, δηλαδή με επιτυχία, χωρίς οι ίδιοι να αντιμετωπίσουν ιδιαίτερα προβλήματα.
- Η ομαλή εισαγωγή του ευρώ έχει διασκεδάσει τους φόβους που διακατείχαν την κοινή γνώμη σχετικά με τις επιπτώσεις από τη μετάβαση στο ευρώ. Η σαφής πλειοψηφία των πολιτών πιστεύουν τώρα ότι το ευρώ θα επιδράσει θετικά τόσο στα οικονομικά των ιδίων όσο και στην Κύπρο γενικότερα.
- Οι αντιλήψεις για τις επιπτώσεις του ευρώ έχουν μεταβληθεί σημαντικά προς το θετικότερο. 55% πιστεύουν ότι η εισαγωγή του ευρώ θα επηρεάσει την οικονομία θετικά και 57% ότι θα επηρεάσει τους ίδιους θετικά. Οι αρνητικές απόψεις είναι 32% και 29% αντίστοιχα, αισθητά πιο χαμηλά από ότι ήταν πριν την εισαγωγή του ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΟΝΕ

2.1 : Βασικά χαρακτηριστικά της Κυπριακής Οικονομίας

Η Κύπριακή οικονομία είναι μικρή και ανοικτή και στηρίζεται κυρίως στους τομείς των υπηρεσιών και του τουρισμού. Ορίζεται από μεγάλο βαθμό πραγματικής και ονομαστικής σύγκλισης με την ΕΕ, με το κατά κεφαλή ΑΕΠ να κυμαίνεται στο 89% του μέσου όρου της ΕΕ.

Η οικονομία της Κύπρου κυπριακή εμφανίζει ανοδική πορεία με το μέσο ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας να φτάνει στο 3,8% σε πραγματικούς όρους για το 2006, σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ που κυμαίνεται στο 2,9%. Με βάση την έρευνα εργατικού δυναμικού, η θετική διεύρυνση της οικονομικής δραστηριότητας αντανακλά και στην αγορά εργασίας, με σχετικά υψηλό επίπεδο απασχόλησης και το ποσοστό ανεργίας να ανέρχεται για το 2006 στο 4,5%. Ο δομικός πληθωρισμός από τον οποίο εξαιρούνται οι προσωρινού χαρακτήρα επιπτώσεις, περιλαμβανομένων και των επιπτώσεων από την αύξηση της τιμής του αργού πετρελαίου, και ως εν τούτου, αντιπροσωπεύει την πραγματική εικόνα σε ότι σχετίζεται με την διαμόρφωση του γενικού επιπέδου τιμών, κυμαίνεται τα τελευταία χρόνια σε χαμηλά επίπεδα γύρω στο 2% που συνεπάγεται διατήρηση συνθηκών σταθερότητας των τιμών. Επιπροσθέτως παρατηρείται τα τελευταία τρία χρόνια αξιόλογη βελτίωση στα δημόσια οικονομικά. Το δημοσιονομικό έλλειμμα για το 2006 μειώθηκε στο 1,5% του ΑΕΠ έναντι 2,4% του ΑΕΠ το 2005, συνεχίζοντας να ικανοποιεί το σχετικό κριτήριο σύγκλισης της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος κατά το 2006 αποδίδεται στη συνέχιση της εφαρμογής των μέτρων που περιλαμβάνονται στο Αναθεωρημένο Πρόγραμμα Σύγκλισης. Τα μέτρα αυτά είναι διαρθρωτικής φύσεως και στοχεύουν μεταξύ άλλων, στην αύξηση των δημόσιων εσόδων, κυρίως μέσω της βελτίωσης της φοροεισπρακτικής ικανότητας των αρμοδίων τμημάτων/ υπηρεσιών του Κράτους και της πάταξης της φοροδιαφυγής καθώς και στην συγκράτηση του ρυθμού

μεγέθυνσης των δημοσίων δαπανών, ιδιαίτερα των δαπανών καταναλωτικής φύσεως, σε επίπεδα χαμηλότερα της αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ.

Η εφαρμογή του θεσμού του Μακροπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου εξυπηρετεί το στρατηγικό στόχο για μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και του δημόσιου χρέους σε σταθερή βάση, με ταυτόχρονη ανακατανομή των δημόσιων δαπανών προς όφελος των αναπτυξιακών και κοινωνικών τομέων.

Η σταδιακή εφαρμογή από το 2007 του Μακροπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου θα επιτρέψει την σύνδεση των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών και διαρθρωτικών στόχων που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα Σύγκλισης και στη Στρατηγική της Λισσαβόνας, με την ετήσια διαδικασία κατάρτισης του προϋπολογισμού. Το πρώτο Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο καλύπτει την περίοδο 2007-2009. Το πλαίσιο αυτό θα επιτρέψει:

- Τον υπολογισμό των δαπανών σε τριετή βάση, λαμβάνοντας υπόψη τις δυνατότητες της κυπριακής οικονομίας,
- Τον καθορισμό προτεραιοτήτων και ανακατανομή των δαπανών προς όφελος της ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, και
- Τον περιορισμό της σπατάλης και της σταδιακής κατάργησης των συμπληρωματικών προϋπολογισμών.

Η πολιτική δημοσιονομικής εξυγίανσης που με επιτυχία εφαρμόζει η Κυβέρνηση, χρειάζεται να συνεχιστεί και να ενδυναμωθεί, δεδομένου ότι αποτελεί ουσιαστική προϋπόθεση για την οικονομική και κοινωνική ανέλιξη της Κύπρου και διαμορφώνει στέρεες βάσεις για την επιτυχή υιοθέτηση του ευρώ.

2.2 Η πορεία της Κύπρου στη ζώνη του Ευρώ

Το σχέδιο για την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση οδήγησε στην απόφαση του 1992 για σύνδεση της κυπριακής λίρας με το ECU, την τότε ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα, γεγονός που αντικατόπτριζε την ξεκάθαρη επιλογή

για στενότερη σύνδεση της κυπριακής οικονομίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επομένως, η σύνδεση με το ευρώ, την 1 Ιανουαρίου, 1999, και η ένταξη της λίρας στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών II αποτέλεσαν τα επόμενα καθοριστικά βήματα στην ευρωπαϊκή πορεία του νησιού.

Η ένταξη της Κύπρου στην οικονομικά και πολιτικά ισχυρή ζώνη του ευρώ την 1 Ιανουαρίου του 2008 αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην ιστορία του νησιού. Η πορεία προς την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και προς το ευρώ δεν ήταν καθόλου εύκολη γιατί απαίτησε κάθετη ρήξη με μερικές παλιές νοοτροπίες και πρακτικές που κρατούσαν τη Κύπρο σε σχετική απόσταση από τις σύγχρονες οικονομικές αντιλήψεις και την ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Η ελευθεροποίηση των επιτοκίων αλλά και η σταδιακή κατάργηση των περιορισμών της κίνησης κεφαλαίων, αποτελούν χαρακτηριστικά δείγματα των εκσυγχρονιστικών αλλαγών που επιτεύχθηκαν στη διάρκεια της ευρωπαϊκής πορείας της Κύπρου προς την ένταξη και προς το ευρώ. Οι αλλαγές αυτές επέδρασαν θετικά στην οικονομία και στους πολίτες της.

Με απώτερο σκοπό την ομαλότερη εισχώρηση του Ευρώ στην οικονομία της Κύπρου και στους πολίτες της, συστάθηκε η επιτροπή με όνομα «κοινή επικοινωνιακή επιτροπή» που είχε ως πρόεδρο τον Διευθυντή του υπουργείου οικονομικών της Κύπρου και ως μέλη εξέχοντα στελέχη της κυπριακής οικονομίας.

Η Κοινή επικοινωνιακή επιτροπή μελέτησε τα κοινωνικά δεδομένα της Κύπρου και έβγαλε τα εξής συμπεράσματα :

- Ο πολίτης την τελευταία εικοσιπενταετία έχει γίνει μάρτυρας αρκετών «μετρικών» αλλαγών.
- Υπάρχει ήδη μεγάλη εξοικείωση με το ευρώ
- Είναι αρκετά δύσκολο να απαλλαγεί από τις συνήθειες

- Έχει αρκετή περιέργεια και ενδιαφέρον για το Ευρώ, παρόλα αυτά είναι επιφυλακτικός σχετικά με την εισχώρηση του στην χώρα

- Οι απόψεις του είναι μεταβάλλονται σύμφωνα με την εμπειρία της Ελλάδας στο Ευρώ, που σημαίνει ότι σε μεγάλο ποσοστό είναι αρνητικά επηρεασμένος λόγω της ανοδικής πορείας των αγαθών στην Ελλάδα

Οι στόχοι που έχουν θέσει οι αρμόδιοι του Στρατηγικού Σχεδίου Επικοινωνιακής Πολιτικής είναι οι παρακάτω :

- Να “κλειδώσουν” την εμπιστοσύνη των κύπριων στο Ευρώ σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο ώστε στην συνέχεια να υπάρξει υποστήριξη στην ιδέα της εισχώρησής τους στο Ευρώ

- Να γίνει σωστή και ολοκληρωμένη ενημέρωση στους πολίτες για την διαδικασία που χρειάζεται να ακολουθηθεί ώστε να επιτευχθεί επιτυχημένα η εισχώρηση του Ευρώ στην Κύπρο καθώς επίσης και να γνωστοποιηθούν οι προϋποθέσεις που πρέπει να ολοκληρωθούν για την αρτιότερη προσαρμογή της στο Ευρώ

- Να πραγματοποιηθεί ολοκληρωμένη ενημέρωση και να δημιουργηθεί διάλογος μεταξύ του πολίτη και της επιτροπής της επικοινωνιακής πολιτικής, σε ό,τι αφορά θέματα ανάπτυξης, οικονομικών, απασχόλησης, πληθωρισμού κ.ά.

- Να δημοσιοποιηθούν σε όλους τους πολίτες αναλυτικά οι επιδράσεις του Ευρώ στην καθημερινότητά τους

- Να αποτραπεί η αύξηση τιμών κατά την μετατροπή της κυπριακής λίρας σε ευρώ.

- Να γίνει πρόωρη καθοδήγηση για την χρήση του Ευρώ στους διάφορους οικονομικούς, εμπορικούς και δημοσιονομικούς τομείς της χώρας

- Να γίνει έρευνα των ιδιαίτερων αναγκών των ευάλωτων ομάδων όπως χαμηλόμισθοι ή χαμηλοσυνταξιούχοι, άποροι, άτομα με ειδικές ανάγκες κ.ά. και να εφαρμοστεί αποτελεσματική ενημέρωση και αντιμετώπιση

- Να γίνει προσπάθεια γνωριμίας και εξοικείωσης του κύριου πολίτη με το καινούργιο νόμισμα
- Να γίνει ενδεδειγμένη ενημέρωση των πολιτών για την διαδικασία και τα στάδια μετάβασης από το παλιό νόμισμα στο καινούργιο

Για την εφαρμογή, ολοκλήρωση και επιτυχία των παραπάνω στόχων, χρειάστηκε να παρθούν συγκεκριμένα μέτρα τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω :

- Διαφημιστική εκστρατεία για το Ευρώ και την μετάβαση στο Ευρώ μέσω των ΜΜΕ
- Δημιουργία και διανομή διαφημιστικών ενημερωτικών φυλλαδίων και CD ROMs που προορίζονται για επιχειρήσεις και πολίτες
- Συνέδρια, Διασκέψεις Τύπου, συγκεντρώσεις
- Δημιουργία και λειτουργία από τις 31 Μαΐου 2006, ιστοσελίδας της Κύπρου εμπλουτισμένη με ενημερωτικό υλικό για το Ευρώ (www.euro.cy)
- Δημιουργία διαφόρων δράσεων όπως δωρεάν εθνική γραμμή τηλεφώνου με πληροφορίες για το Ευρώ και τις χρήσεις του, δωρεάν διανομή μετατροπέα κ.ά.

Η επικοινωνιακή στρατηγική συνεργάστηκε και "εκμεταλλεύτηκε" τους Ευρωσυνεργάτες (εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις, επαγγελματικοί σύνδεσμοι, τοπικές αρχές κ.ά.) και των πολλαπλασιαστών (μέσα ενημέρωσης, πολιτικοί, ακαδημαϊκοί, εκπαιδευτικοί και μαθητές) και βασίστηκε στα παρακάτω :

- Σαφή και έγκυρη ενημέρωση
- Συνέπεια προς τους πολίτες
- Εύκολη πρόσβαση στις πληροφορίες
- Επαναλαμβανόμενα ενημερωτικά μηνύματα
- Δημιουργία αισθημάτων εμπιστοσύνης και ασφάλειας

- Έντονη και εντατική εκστρατεία, ιδιαίτερα τον τελευταίο καιρό πριν την εισχώρηση του Ευρώ στην Κύπρο, για την ολοκληρωμένη ενημέρωση των πολιτών

Η επικοινωνιακή εκστρατεία πλάστηκε σύμφωνα με τις ανάγκες αλλά και τα χαρακτηριστικά του πολίτη της Κύπρου, παρά το γεγονός ότι διατηρούσε παράλληλα και Ευρωπαϊκό χαρακτήρα. Χαρακτηριστικό είναι ότι ενώ η επικοινωνιακή εκστρατεία ξεκίνησε την δράση της το δεύτερο εξάμηνο του 2007, δεν έγινε αμέσως ευρέως αντιληπτή μέχρι το 2008 όπου και έδωσε ακόμη περισσότερη δύναμη και ένταση στην δράση της. Με απώτερο σκοπό την απόλυτη ενημέρωση και ενδυνάμωση του κύπριου πολίτη και την δημιουργία εμπιστοσύνης προς το Ευρώ και τις χρήσεις του δημιούργησε και κυκλοφόρησε κάποια βασικά μηνύματα τα οποία δημοσίευσε μέσω των ΜΜΕ και παρουσιάζονται παρακάτω :

- Ένα νόμισμα – πολλές ευκαιρίες
- Το ευρώ γίνεται και δικό μας νόμισμα – κοινό ευρωπαϊκό μέλλον
- Αλλάζουμε νόμισμα, όχι τρόπο ζωής,
- Η επιτυχής μετάβαση της λίρας στο ευρώ είναι εφικτή
- Η υιοθέτηση του ευρώ ενισχύει τη θέση και τις προοπτικές της χώρας μας στην Ευρώπη
- Χρειάζεται, όμως, κατάλληλη προετοιμασία
- Οι αρμόδιες αρχές προετοιμάζονται έγκαιρα,
- Είναι στο χέρι του καθενός να είναι έτοιμος για την αλλαγή

Το λογότυπο που χρησιμοποιήθηκε για την εκστρατεία ήταν η καρδιά με το σύμβολο του ευρώ γιατί εκφράζει θετικά, απλά, άμεσα, ζεστά και ανθρώπινα συναισθήματα.

Το σλόγκαν της εκστρατείας ήταν "Συναλλαγή με ευρώ. Είναι στο χέρι σου!"

Συναλλαγή με ευρώ αντικατοπτρίζει την ίδια τη συναλλαγή που γινόταν από την 1 Ιανουαρίου 2008 με ευρώ, αλλά και ΣΥΝ +αλλαγή, δηλαδή τη θετική αλλαγή που ήρθε με το ευρώ.

Λογότυπο της επικοινωνιακής εκστρατείας

Παρακάτω παρουσιάζεται ένας πίνακας που περιέχει όλες τις ημερομηνίες – σταθμούς για την Κύπρο και το Ευρώ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΣΥΜΒΑΝ
Δεκέμβριος 2004	Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για σύσταση της Εθνικής Συμβουλευτικής Επιτροπής και του θεσμικού πλαισίου για την υιοθέτηση του ευρώ
Μάιος 2005	Επίσημη έναρξη της Επικοινωνιακής Εκστρατείας
2 Μαΐου 2005	Ένταξη στο ΜΣΙ II
Νοέμβριος 2005	Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για υιοθέτηση της 1ης Ιανουαρίου 2008 ως της στοχευόμενης ημερομηνίας για υιοθέτηση του ευρώ
22/06/2005-22/12/2005	Υλοποίηση του Προγράμματος Διδυμοποίησης με Ιρλανδία και Μάλτα, με στόχο την υποβοήθηση των Αρχών της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ετοιμασία του Στρατηγικού Σχεδίου για

	την επικοινωνιακή πολιτική
Μάρτιος 2006	Υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου για τη μετάβαση από την κυπριακή λίρα στο ευρώ από την Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή
Ιούνιος 2006	Η ΚΤΚ αξιοποιεί την ελλαδική εμπειρία στις τεχνικές, νομικές και επικοινωνιακές πτυχές της προετοιμασίας για την εισαγωγή του ευρώ. Ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα διδυμοποίησης της ΚΤΚ με την Τράπεζα της Ελλάδος. Το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αφορούσε την παροχή τεχνικής βοήθειας.
Ιούλιος 2006	Υιοθέτηση του Εθνικού Σχεδίου για τη μετάβαση από την κυπριακή λίρα στο ευρώ από το Υπουργικό Συμβούλιο
13 Φεβρουαρίου 2007	Επίσημη αίτηση από τον Υπουργό Οικονομικών και το Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για αξιολόγηση της ικανοποίησης των κριτηρίων για ένταξη στη ζώνη του ευρώ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΚΤ
27 Φεβρουαρίου 2007	Υπογραφή Συμφωνίας με οίκο του ιδιωτικού τομέα (Mediacom) για αγορά υπηρεσιών δημοσίων σχέσεων και διαφήμισης
16 Μαΐου 2007	Αξιολόγηση της αίτησης της Κύπρου για ένταξη στη ζώνη του ευρώ από Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΕΚΤ και θετική γνωμοδότηση
11 Ιουνίου 2007	Εγκατάσταση δωρεάν τηλεφωνικής γραμμής για εξυπηρέτηση/ ενημέρωση των πολιτών σχετικά με το ευρώ
21 Ιουνίου 2007	Θετική απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της ΕΕ για υιοθέτηση του ευρώ από την Κύπρο

10 Ιουλίου 2007	Καθορισμός της αμετάκλητης ισοτιμίας για την μετατροπή της κυπριακής λίρας σε ευρώ
10 Ιουλίου 2007	Η τιμή μετατροπής της κυπριακής λίρας σε ευρώ αναμένεται να καθορισθεί από το Συμβούλιο της ΕΕ με ομόφωνη απόφαση των χωρών της ζώνης του ευρώ και της Κύπρου στις, ταυτόχρονα με την κατάργηση της παρέκκλισης.
10 Ιουλίου 2007 – 10 Ιουλίου 2008	Κώδικας Δίκαιης Τιμολόγησης – Με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ανησυχιών του κοινού για αδικαιολόγητες αυξήσεις των τιμών έχει ετοιμαστεί ένα συγκροτημένο πλαίσιο πολιτικής. Το πλαίσιο πολιτικής περιλαμβάνει τον Κώδικα Δίκαιης Τιμολόγησης ο οποίος αποσκοπεί στη δέσμευση των επιχειρήσεων, που επιλέγουν εθελοντικά να ενταχθούν στον Κώδικα να μην προβούν σε αδικαιολόγητες αυξήσεις των τιμών κατά την εισαγωγή του ευρώ. Παράλληλα, οι επιχειρήσεις που υιοθετούν τον Κώδικα θα δεσμεύονται να παρέχουν αυξημένη διαφάνεια στην τιμολόγηση των αγαθών και υπηρεσιών τους.

1 Σεπτεμβρίου 2007– 30 Σεπτεμβρίου 2008	Διπλή αναγραφή τιμών - Την 1η Σεπτεμβρίου 2007 αρχίζει διπλή αναγραφή (σε λίρες και σε ευρώ) των τιμών των αγαθών και υπηρεσιών και διαρκεί εννέα μήνες μετά την υιοθέτηση του ευρώ (δηλαδή μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2008). Η διπλή αναγραφή των τιμών είναι υποχρεωτική για όλους τους προμηθευτές αγαθών και υπηρεσιών, με λίγες μόνο εξαιρέσεις που προνοούνται ρητά από το Νόμο.
Οκτώβριος- Δεκέμβριος 2007	Προεφοδιασμός με τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ
22 Οκτωβρίου 2007	Έναρξη προεφοδιασμού τραπεζών και υπό-προεφοδιασμού επιχειρήσεων με κέρματα ευρώ
19 Νοεμβρίου 2007	Έναρξη προεφοδιασμού τραπεζών και υπο-προεφοδιασμού επιχειρήσεων με τραπεζογραμμάτια (χαρτονομίσματα) ευρώ
Νοέμβριος 2007	Διανομή μετατροπέα (converter) σε όλα τα νοικοκυριά
3 Δεκεμβρίου 2007	Έναρξη διάθεσης συσκευασιών εξοικείωσης με κέρματα ευρώ στο κοινό και συσκευασιών διευκόλυνσης με κέρματα ευρώ στις επιχειρήσεις

<p>1 Ιανουαρίου 2008</p>	<p>Υιοθέτηση του ευρώ - το ευρώ γίνεται το επίσημο νόμισμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, αντικαθιστώντας την κυπριακή λίρα. Τραπεζογραμμάτια (χαρτονομίσματα) και κέρματα ευρώ τέθονται σε κυκλοφορία και θα είναι το νόμιμο χρήμα στην Κυπριακή Δημοκρατία.</p> <p>– Όλοι οι λογαριασμοί που τηρούνται σε λίρες, με τράπεζες και συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα, μετατρέπονται αυτόματα σε λογαριασμούς σε ευρώ, χωρίς οποιαδήποτε χρέωση για τον κάτοχο του λογαριασμού.</p>
<p>1 – 31 Ιανουαρίου</p>	<p>Περίοδος παράλληλης κυκλοφορίας της λίρας και του ευρώ</p> <p>Μετρητά σε λίρες θα κυκλοφορούν παράλληλα με το ευρώ και γίνονται αποδεκτά για ένα μήνα μετά την υιοθέτηση του ευρώ.</p> <p>– Όμως, οι πληρωμές με επιταγές, κάρτες ή άλλα μέσα εκτός των μετρητών γίνονται μόνο σε ευρώ.</p> <p>– Οι επιχειρήσεις δίνουν ρέστα σε ευρώ.</p> <p>– Οι τράπεζες και τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα ανταλλάσσουν μετρητά σε κυπριακές λίρες με ευρώ, χωρίς χρέωση μέχρι ένα όριο (£1.000 ανά συναλλαγή για τραπεζογραμμάτια και £50 ανά συναλλαγή για κέρματα). Επίσης δέχονται για κατάθεση οποιοδήποτε ποσό σε λίρες, χωρίς χρέωση.</p>

18 Ιανουαρίου 2008	Εορτασμοί για την υιοθέτηση του ευρώ
31η Ιανουαρίου 2008 και έπειτα	<p>Ανταλλαγή της λίρας με το Ευρώ</p> <p>Οι τράπεζες και τα συνεργατικά πιστωτικά ιδρύματα συνεχίζουν να δέχονται για κατάθεση ή να ανταλλάσσουν μετρητά σε λίρες με ευρώ (χωρίς χρέωση μέχρι τα όρια που αναφέρονται πιο πάνω) μέχρι τις 30 Ιουνίου 2008 (έξι μήνες μετά την υιοθέτηση του ευρώ).</p> <p>– Η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου συνεχίζει να ανταλλάσσει λίρες με ευρώ, χωρίς χρέωση, για μεν τα τραπεζογραμμάτια για περίοδο 10 ετών (μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2017), για δε τα κέρματα για περίοδο 2 ετών (μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2009).</p>
1 Φεβρουαρίου 2008	<p>Ολοκλήρωση της μετάβασης στο ευρώ</p> <p>Από την 1η Φεβρουαρίου 2008 τα μετρητά σε κυπριακές λίρες παύουν να είναι νόμιμο χρήμα και δεν γίνονται αποδεκτά για πληρωμές. Όλες οι πληρωμές γίνονται σε ευρώ.</p>

Πηγή: Κυπριακή Δημοκρατία – Υπουργείο Οικονομικών – Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, «Εθνικό Σχέδιο Μετάβασης από τη Λίρα στο Ευρώ», Κύπρος, Ιούνιος 2007, ίδια επεξεργασία

2.3 Τα οφέλη της Κύπρου από την ένταξή της στο Ευρώ

Τα οφέλη που θα έχει η Κύπρος από την ένταξη της στο Ευρώ είναι αρκετά και ποικίλα και αναφέρονται παρακάτω :

- Τα επιτόκια μειώνονται με αποτέλεσμα η λήψη δανείων να γίνεται υπό ευνοϊκότερες συνθήκες για τους πελάτες
- Εξαλείφεται το κόστος συναλλάγματος από την Κυπριακή λίρα σε Ευρώ σε περιπτώσεις ταξιδιών στην ΕΕ, σπουδαστικού συναλλάγματος στην ΕΕ κ.ά. καθώς πλέον το νόμισμα θα είναι κοινό
- Μηδενίζεται ο συναλλαγματικός κίνδυνος των πελατών έναντι συμφέροντων επιχειρήσεων
- Δημιουργείται διαφάνεια στις τιμές προϊόντων και υπηρεσιών καθώς πλέον ο καταναλωτής βρίσκεται σε θέση να συγκρίνει προϊόντα, τιμές, ποιότητα κ.ά. έχοντας το πλεονέκτημα του κοινού νομίσματος με πολλές χώρες της ΕΕ ταυτόχρονα
- Άμεση πρόσβαση των επιχειρήσεων στις κεφαλαιουχικές αγορές της Ευρωζώνης .
- Ενίσχυση επενδυτικής δραστηριότητας και δημιουργία σταθερού επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
- Εξοικονόμηση πόρων λόγω μείωσης των επιτοκίων για το δημόσιο χρέος - Διοχέτευση πόρων προς αναπτυξιακές δραστηριότητες και δραστηριότητες κοινωνικού χαρακτήρα.
- Μέλος μιας ισχυρής Ευρώπης με σταθερή δημοσιονομική πολιτική.
- Η υιοθέτηση του ευρώ θα ενισχύσει την προοπτική επίλυσης του κυπριακού, αφού το ευρώ θα είναι το γενικά αποδεκτό νόμισμα μιας επανενωμένης Κύπρου.¹

¹<http://www.mof.gov.cy/>, «Ένταξη στη ζώνη του Ευρώ- Οφέλη και προκλήσεις», Υπουργός Οικονομικών, ημ. 14/09/2014

2.4 Επιπτώσεις από την εισαγωγή της Κύπρου στο Ευρώ

Οι επιπτώσεις του Ευρώ στην Κυπριακή οικονομία είναι ποικίλες και άρχισαν να εμφανίζονται ήδη από τον πρώτο χρόνο της εφαρμογής του Ευρώ ενώ συνεχίζουν να παρατηρούνται καινούργιες επιπτώσεις μέχρι και σήμερα.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι επιπτώσεις που υπήρξαν στην Κύπρο τον πρώτο χρόνο εισαγωγής της στο Ευρώ :

Αρχικά υπήρξε το θέμα του πληθωρισμού, με αφορμή την εισαγωγή του ευρώ παρατηρήθηκαν αυξήσεις τιμών σε διάφορους τομείς των υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα η παιδεία, η υγεία, οι χώροι στάθμευσης, οι καντίνες και τα κομμωτήρια λόγω στρογγυλοποιήσεων προς τα πάνω.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Στατιστικής Υπηρεσίας της Κύπρου, συνολικά στην Κύπρο υπήρξε μια μικρή συγκριτικά επίδραση στον πληθωρισμό από την εισαγωγή του ευρώ, η οποία ανήλθε σε ετήσια βάση γύρω στις 0,3 ποσοστιαίες μονάδες. Παρά το γεγονός όμως ότι η κυβέρνηση και οι στατιστικές υπηρεσίες διαβεβαίωναν τους πολίτες ότι ο πληθωρισμός είναι και θα είναι μικρός, οι πολίτες είχαν διαφορετική άποψη. Παρατήρησαν μεγάλες στρογγυλοποιήσεις προς τα πάνω σε βασικά και καθημερινά είδη νοικοκυριού, κάτι που διαφοροποιούσε σε μεγάλο μέρος και αύξανε τα έξοδα μιας οικογενείας την ίδια στιγμή που μισθοί, επιδόματα, συντάξεις δεν είχαν υποστεί καμία προς τα επάνω στρογγυλοποίηση.

Στην συνέχεια υπήρξε το πρόβλημα της κοινής νομισματικής πολιτικής που ασκείται σε όλα τα κράτη του Ευρώ. Στα κράτη που εισχώρησε το Ευρώ δεν μπορούσαν πλέον να ασκήσουν δική τους νομισματική πολιτική, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) με τη συμμετοχή των χωρών της ζώνης του ευρώ καθορίζει μια ενιαία νομισματική πολιτική για όλη την ευρωζώνη. Οι κεντρικές τράπεζες των χωρών της ευρωζώνης ελέγχουν μεν τις τοπικές συνθήκες, αλλά δεν έχουν πλέον καμία αρμοδιότητα να ασκήσουν επιρροή στην προσφορά χρήματος και τα επιτόκια. Αυτό συνεπάγεται ότι στην περίπτωση που ένα κράτος έχει θέματα πληθωρισμού παράλληλα με ένα άλλο κράτος που βρίσκεται υπό ύφεση, λόγω της κοινής

νομισματικής πολιτικής δεν μπορεί να γίνει καμία ενέργεια που να διορθώσει και τα δύο προβλήματα ταυτόχρονα.

Επιπλέον ένα "ελάττωμα" που δημιούργησε το Ευρώ στην Κύπρο, το οποίο αρχικά υποστηρίχθηκε πως θα είναι παροδικό, ήταν η αύξηση των επιτοκίων των δανείων. Τους πρώτους μήνες μετά την υιοθέτηση του Ευρώ η χρηματοπιστωτική αναταραχή είχε προκαλέσει την έντονη άνοδο των διατραπεζικών επιτοκίων με αποτέλεσμα το κόστος των νέων δανείων διεθνώς να έχει αυξηθεί σημαντικά.

Άλλες επιπτώσεις έχουν να κάνουν με την πολιτική και κοινωνική δομή της ΕΕ. Τα δυο βασικά προαπαιτούμενα για την πλήρη αξιοποίηση των ωφελημάτων του κοινού νομίσματος δεν υπάρχουν σε ικανοποιητικό βαθμό: μειωμένη κινητικότητα της εργασίας και έλλειψη ικανής κεντρικής πολιτικής αρχής επιβολής δημοσιονομικής πολιτικής.

Αύξηση του κόστους ζωής μετά την εισαγωγή του ευρώ²

Εισοδηματική Ομάδα	Συνολική αύξηση			Αύξηση αν έμεναν εκτός ευρωζώνης		
	Κύπρος	Μάλτα	Σλοβενία	Κύπρος	Μάλτα	Σλοβενία
Φτωχότερο 10%	2.6	2.8	-2.7	1.8	3.2	-3.8
10%-20%	2.8	2.3	-2.9	1.6	2.7	-4.1
30%-40%	2.7	2.2	-2.9	1.3	2.3	-4.1
40%-50%	2.8	2.0	-3.0	1.3	2.3	-4.1
Πλουσιότερο 50%	2.9	1.9	-3.0	1.1	2.3	-4.2
Σύνολο	2.8	2.1	-2.9	1.3	2.4	-4.1

² Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ, Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΣΤΗΡΙΖΕΤΑΙ Η ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

3.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

3.1.1 Η πορεία του τομέα του τουρισμού στην Κύπρο την τελευταία δεκαετία

Την τελευταία δεκαετία ο τουρισμός είναι αποτελεί την κύρια πηγή οικονομικής ανάπτυξης στην Κύπρο. Η βιομηχανία του τουρισμού στο νησί κυμαίνεται να έχει ετησίως από 2,5 έως και 3 εκατομμύρια τουρίστες. Όσο δηλαδή ο τοπικός πληθυσμός αν τον πολλαπλασιάσει κάποιος επί τέσσερα, ενώ παρατηρείται ότι οι τουρίστες προτιμούν να περνούν τις μέρες τους στην Κύπρο στο παράλιο τμήμα της. Κύριες χώρες προέλευσης τουριστών είναι η Αγγλία και η Ελλάδα ενώ παρατηρούνται πολλοί τουρίστες από Σκανδιναβικές χώρες και την Γερμανία. Οι γεωγράφοι αναφέρουν την Κύπρο ως την πλέον φυσική τουριστική επιλογή, έχοντας πλεονεκτική θέση στο σταυροδρόμι των τριών Ηπείρων, ιδανικό κλίμα, υπέροχες Καλλονές, ενδιαφέρουσα αρχαιολογική ιστορία, υψηλών προδιαγραφών ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και όλα αυτά με πλεονεκτικές τιμές. Όλα τα παραπάνω συνδυασμένα με την καλοσύνη και την αίσθηση φιλοξενίας των ντόπιων είναι ο λόγος που το νησί της Αφροδίτης δεν αποτελεί μόνο τουριστικό παράδεισο αλλά είναι η κύριος προορισμός επισκεπτών στην Μεσόγειο.

Μετά την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο το 1974, ο τουρισμός είναι σε μεγάλο ποσοστό υπεύθυνος για την άνθιση της οικονομίας του νησιού. Η μεγάλη δυναμική του τουρισμού εστιάζεται στη δημιουργία θέσεων εργασίας, την εισροή ξένου συναλλάγματος και τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας. Κύριος εκπρόσωπος και διαχειριστής του τουρισμού είναι ο Κυπριακός Οργανισμός Κύπρου, ή αλλιώς ΚΟΤ. Είναι ημικρατικός οργανισμός που λειτουργεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εμπορίας, Βιομηχανίας και Τουρισμού σε συνεργασία με άλλα υπουργεία και τουριστικούς φορείς. Όπως είναι το Τουριστικό γραφείο πληροφοριών, ο Παγκύπριος σύνδεσμος ξενοδόχων, ο Σύνδεσμος τουριστικών πρακτόρων Κύπρου, Κυπριακός σύνδεσμος ξεναγών, ο σύνδεσμος τουριστικών επιχειρήσεων Κύπρου, ο

Κυπριακός σύνδεσμος κουλτούρας και τουριστικού ενδιαφέροντος και ο Κυπριακός αγροτουριστικός οργανισμός (Περί Κύπρου, 2006).

Μελετώντας έρευνα της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, μέχρι το 2007 υπήρχαν συνολικά 92.569 ξενοδοχειακές κλίνες, τις οποίες επισκέφθηκαν 2.416.081 τουρίστες προσφέροντας το ποσό των 442,3 εκατομμύρια ευρώ, στο Ακαθάριστο Εγχώριο προϊόν, δηλαδή ποσοστό 12%. Η συνολική κατά κεφαλή δαπάνη των τουριστών το Σεπτέμβριο του 2008 ανήλθε στα 810,2 ευρώ ενώ η ημερήσια δαπάνη των τουριστών που επισκέφθηκαν το νησί, έφτασε στα 79,8 ευρώ³

Σύμφωνα με το World Travel & Tourism Council (στοιχεία 2005), η τουριστική οικονομία αντιπροσωπεύει περίπου το 22% του ΑΕΠ ενώ παράλληλα σχεδόν το 29% του εργατικού δυναμικού της χώρας απασχολείται άμεσα ή έμμεσα στον τομέα του τουρισμού (Μίντη, 2008).

Κύρια μορφή τουρισμού που επικρατεί στην Κύπρο είναι ο μαζικός, όπου οι τουρίστες επισκέπτονται το νησί για να απολαύσουν το ήλιο και την γαλάζια θάλασσα. Εκτός από αυτή την μορφή υπάρχουν και οι εναλλακτικές, πιο ήπιες μορφές όπου δίνεται η δυνατότητα στον επισκέπτη να γνωρίσει καλύτερα τον τόπο που επισκέπτεται, να έρθει σε επαφή με την φύση, να ζήσει κάτι διαφορετικό από το συνηθισμένο. Οι πιο ανεπτυγμένες μορφές του στο νησί είναι ο αγροτουρισμός, ο οικοτουρισμός, ο θρησκευτικός και ο αθλητικός – ποδηλατικός, ενώ πολύ υποσχόμενος είναι και ο συνεδριακός.

Βέβαια η αλματώδης τουριστική ανάπτυξη δεν έγινε χωρίς προβλήματα. Το κυριότερο από αυτά είναι η αρνητική μεγάλη πίεση την οποία δέχτηκε και δέχεται το φυσικό περιβάλλον, χάρη στη κοσμοπολίτικη ανάπτυξη των παράλιων περιοχών και η αποψίλωση και εγκατάλειψη της ενδοχώρας, των ορεινών και ημιορεινών περιοχών αφού οι νέοι φεύγουν προς τις τουριστικές περιοχές για να γίνουν, οι περισσότεροι υπάλληλοι στην τουριστική βιομηχανία. «Άλλα προβλήματα και αδυναμίες που είχε να αντιμετωπίσει το τουριστικό προϊόν της Κύπρου κατά τη

³ Πολίτης, 2008, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

δεκαετία του 1990, ήταν η μονοδιάστατη ανάπτυξη και τυποποίηση του, η καταπόνηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής ταυτότητας του νησιού, η μείωση των επιπέδων ποιότητας, η ανεπάρκεια έργων υποδομής και διευκολύνσεων, το υψηλό λειτουργικό κόστος, τα κρούσματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς, η εποχικότητα, η εξάρτηση από ορισμένους οργανωτές ταξιδιών και άλλα» (Φωτίου, 2004).

Για την μείωση αυτών των ανεπιθύμητων αποτελεσμάτων που επέφερε ο μαζικός τουρισμός και η ραγδαία βεβιασμένη ανάπτυξη του τουρισμού στο νησί της Κύπρου μετά την Τούρκικη εισβολή, έχει εκπονηθεί από το κράτος μια νέα Στρατηγική αναβάθμιση της προσφερόμενης ποιότητας και διασφάλιση της αειφορίας. Γίνονται προσπάθειες για την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού για καταπολέμηση του μαζικού, με κύρια μορφή του τον αγροτουρισμό και τον οικοτουρισμό. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η απορρόφηση των τουριστών στην ύπαιθρο, δίνοντας έτσι νέα οικονομικά κίνητρα στις τοπικές κοινωνίες και να ανακουφίσει τις υπερανπτυγμένες παραλιακές περιοχές από τον τουρισμό ήλιου και θάλασσας (Godfrey, 1996).

Αριθμός αφίξεων τουριστών στην Κύπρο 1995- 2009

Έτος	Αφίξεις
1995	2.100.000
1996	1.950.000
1997	2.088.000
1998	2.222.706
1999	2.434.285
2000	2.686.205
2001	2.696.732
2002	2.418.238
2003	2.303.247
2004	2.349.012
2005	2.470.063
2006	2.400.924
2007	2.416.081
2008	2.403.750
2009	2.141.193

Πηγή: Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού

Έσοδα της Κύπρου από τον τουρισμό 2002- 2009

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	Έσοδα (€ εκ.)				Έσοδα (€ εκ.)			
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	36,9	43,8	37,2	35,4	36,2	33,6	35,3	31,2
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	49,3	53,7	43,4	40,1	39,4	38,5	40,6	36,3
ΜΑΡΤΙΟΣ	101,0	64,6	71,9	81,3	66,5	68,5	67,3	57,4
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	131,6	114,6	123,1	105,9	127,2	123,7	107,8	107,4
ΜΑΪΟΣ	204,3	158,1	170,0	180,1	191,1	204,6	191,3	158,1
ΙΟΥΝΙΟΣ	238,0	196,1	186,7	193,6	201,1	207,4	229,6	175,4
ΙΟΥΛΙΟΣ	274,5	260,4	230,8	239,4	264,9	287,3	272,9	232,5
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	262,7	282,4	253,0	275,6	264,8	306,0	278,0	234,8
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	268,9	229,1	241,3	235,6	240,8	263,0	247,4	200,2
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	218,8	192,1	198,1	205,8	209,9	206,3	198,6	156,3
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	87,8	83,2	73,7	73,7	64,3	67,8	72,4	61,0
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	60,8	56,1	49,2	51,8	49,1	51,4	51,6	42,7
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ Σ	1.934,7	1.734,3	1.678,4	1.718,3	1.755,3	1.858,1	1.792,8	1.493,2

Πηγή: <http://www.mof.gov.cy>

3.2 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

3.2.1 Ανασκόπηση της γεωργικής οικονομίας της Κύπρου

Ο γεωργικός τομέας συνεισφέρει κατά 3,1% στο ΑΕΠ, 6,7% στην απασχόληση και 21,2% στις εξαγωγές. Τα σημαντικότερα Κυπριακά γεωργικά προϊόντα είναι τα τυπικά Μεσογειακά όπως πατάτες (πρώιμες κυρίως), εσπεριδοειδή (πορτοκάλια, λεμόνια, γκρέιπφρουτ κ.α.), αμπελουργικά προϊόντα. Τα σημαντικότερα προϊόντα ζωικής παραγωγής είναι το κρέας(βοδινό, χοιρινό, πουλερικών και αιγοπρόβειο) και το γάλα (αγελαδινό και αιγοπρόβειο). Πιο συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη την αξία παραγωγής φαίνεται ότι τα πιο σημαντικά γεωργικά προϊόντα είναι το κριθάρι, οι πατάτες, τα σταφύλια, τα εσπεριδοειδή, τα λαχανικά και οι ελιές και από τα κτηνοτροφικά είναι το γάλα, το χοιρινό κρέας και το κρέας πουλερικών, με το αιγοπρόβειο κρέας να ακολουθεί. Λαμβάνοντας υπόψη τη συμμετοχή τους στις εξαγωγές τα σημαντικότερα γεωργικά προϊόντα είναι τα εσπεριδοειδή, οι πατάτες και τα λαχανικά που αποτελούν το 18,7% του συνόλου των εξαγωγών.

Από τη συνολική έκταση του νησιού (925.100 εκτάρια) περίπου 589.880 εκτάρια ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία και από αυτά η γεωργική γη αποτελεί το 24%, τα δάση το 23,7% οι άλλες δασοκαλυμμένες εκτάσεις το 30,3%, η άγονη και ακαλλιέργητη γη το 9,6% και η οικιστική γη το υπόλοιπο 12,4%. Η συνολική έκταση της γεωργικής γης ήταν 141.700 το 2003 παρουσιάζοντας μείωση κατά περίπου 0,91% σε σχέση με το 1995 . Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως στη μείωση της έκτασης των μόνιμων καλλιεργειών με πιο έντονη τη μείωση στα αμπέλια και τα εσπεριδοειδή. Οι ετήσιες καλλιεργείες αντιπροσωπεύουν το 66,7%, οι μόνιμες το 28%, οι βοσκότοποι το 0,4% και η αγρανάπαυση το 4,9% της γεωργικής γης. Αξίζει να σημειωθεί ότι τέσσερα προϊόντα καλύπτουν το 77,5% της γεωργικής γης, πιο συγκεκριμένα τα σιτηρά με 43,4%, τα κτηνοτροφικά φυτά 15,5%, τα αμπέλια 11% και οι ελιές και χαρουπιές 7,6%. Σημειώνεται επίσης ότι υπάρχουν επιπλέον και 56.500 εκτάρια ακαλλιέργητης και άγονης γης (εγκαταλελειμμένη γεωργική γη) που αποτελούν το 9,6% της συνολικής έκτασης. Ο αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων ανέρχεται στις 45.199 (στοιχεία της απογραφής του 2003), το 99% των οποίων είναι ατομικές. Κατά μέσο όρο έχουμε 5 τεμάχια και 35 δεκάρια ανά εκμετάλλευση, ενώ

η μέση έκταση ανά τεμάχιο είναι 7 10 δεκάρια. Το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός του αγροτικού κλήρου δυσχεραίνουν την ορθή και αποδοτική διαχείριση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Αυτό δεν αποτελεί τόσο μεγάλο πρόβλημα για τα πιο ανταγωνιστικά προϊόντα της Κύπρου όπως εσπεριδοειδή, πατάτες και λαχανικά. Για τα μικρότερης οικονομικής σημασίας προϊόντα όμως (όπως φυλλοβόλα, αμπέλια, ελιές κ.α.) που κυρίως βρίσκονται στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές αυτό αποτελεί ένα αρκετά σημαντικό πρόβλημα που προστίθεται στα υπόλοιπα που αντιμετωπίζουν οι γεωργοί αυτών των περιοχών. Οι καλλιέργειες στις περιοχές αυτές πρέπει να διατηρηθούν εξαιτίας της σημαντικής συμβολής τους στη διατήρηση του περιβάλλοντος και του παραδοσιακού τοπίου. Ταυτόχρονα η προγραμματισμένη μείωση των επιδοτήσεων αναμένεται να μειώσει τον αριθμό των γεωργών που ασχολούνται με τις καλλιέργειες αυτές. Από τα 85.000 εκτάρια υπολογίζεται ότι 75.000 θα παραμείνουν στην παραγωγή και αναμένεται να ελευθερωθούν γύρω στα 10.000 εκτάρια. Κατά συνέπεια διαφαίνεται η ανάγκη παρεμβάσεων προς δύο κατευθύνσεις, την αναδιάρθρωση προς μεγαλύτερα τεμάχια και την εξεύρεση εναλλακτικών χρήσεων γης που θα ελευθερωθεί.

Αναφορικά με τις Ομάδες και Οργανώσεις Παραγωγών είναι αδιαμφισβήτητος ο ρόλος που μπορούν να διαδραματίσουν στην ενδυνάμωση και αναδόμηση του πρωτογενούς τομέα. Μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην προσαρμογή της παραγωγής και των αποδόσεων των παραγωγών στις απαιτήσεις της αγοράς, στην διευκόλυνση της διάθεσης των προϊόντων στην αγορά, στην εφαρμογή κοινών κανόνων παραγωγής, ιδίως σε θέματα ποιότητας των προϊόντων, προστασίας του περιβάλλοντος, χρησιμοποίηση συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης της παραγωγής και βιολογικής παραγωγής καθώς και στη θέσπιση κοινών κανόνων για τις πληροφορίες σχετικά με την παραγωγή, με ιδιαίτερη έμφαση στη συγκομιδή και τη διάθεση της. Σήμερα στην Κύπρο υπάρχουν 23 αναγνωρισμένες Ομάδες/Οργανώσεις Παραγωγών σε διάφορες κατηγορίες προϊόντων όπως εσπεριδοειδή, φρούτα και λαχανικά, μπανάνες και ακατέργαστος καπνός, ελαιόλαδο και επιτραπέζιες ελιές, βιολογικό ελαιόλαδο και επιτραπέζια ελιά, πατάτες, αγελαδινό γάλα και βόειο κρέας, χοίρειο κρέας.

Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία της Γενικής Απογραφής Γεωργίας του 2007 η πλειοψηφία (76,1%) των κατόχων γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι πάνω από 45 ετών με το 48,5% να είναι πάνω από 55 ετών. Το πρόβλημα της γήρανσης του αγροτικού πληθυσμού της Κύπρου φαίνεται και από τον δείκτη της ηλικιακής δομής των απασχολούμενων στο γεωργικό τομέα ο οποίος είναι χαμηλότερος από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Για το επίπεδο γεωργικής εκπαίδευσης των κατόχων/ διαχειριστών γεωργικών εκμεταλλεύσεων και το δείκτη της δια βίου εκπαίδευσης φαίνεται ότι είναι ένα ακόμη σοβαρό πρόβλημα / αδυναμία του γεωργικού μας τομέα είναι και το χαμηλό επίπεδο μόρφωσης και εκπαίδευσης των απασχολούμενων σε αυτόν. Αυτός ο παράγοντας σε συνδυασμό με τη γήρανση του αγροτικού πληθυσμού, τον μικρό αριθμό ερευνητικών κέντρων, τη μη ύπαρξη εθνικού Πανεπιστημίου που να καλύπτει επαρκώς τον τομέα της γεωργίας και άρα την περιορισμένη επιστημονική έρευνα σε εθνικό επίπεδο αποτελούν τροχοπέδη για καινοτόμες δράσεις με άμεση αρνητική επίδραση και στην ανταγωνιστικότητα του τομέα. Υπάρχει λοιπόν ανάγκη λήψης μέτρων για βελτίωση της ηλικιακής δομής των απασχολούμενων στον ευρύτερο γεωργικό τομέα καθώς και προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης στον αγροτικό πληθυσμό.

Συγκεκριμένα υπάρχει ανάγκη για εκπαίδευση μεταξύ άλλων και σε θέματα επιχειρηματικότητας, οικονομικής διαχείρισης, διαχείρισης του νερού, καινοτόμων πρακτικών, νέα πρότυπα και υποχρεώσεις, ποιότητα και υγιεινή των τροφίμων και ευημερία των ζώων. (Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-06) Τόσο η καινοτομία και η Τεχνολογία Πληροφορικής και Επικοινωνιών βρίσκονται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα εκτός από ορισμένες οργανωμένες μονάδες κτηνοτροφίας και σύγχρονες βιομηχανίες τροφίμων, κυρίως σε επίπεδο εταιρειών. Οι ατομικές εκμεταλλεύσεις υστερούν σημαντικά. Κατά συνέπεια υπάρχει δυνατότητα για αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας στους τομείς γεωργίας και βιομηχανίας τροφίμων μέσω της εισαγωγής καινοτόμων μεθόδων παραγωγής και σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού και συστημάτων λογισμικής υποστήριξης της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας.

Ο δείκτης της παραγωγικότητας της εργασίας στον αγροτικό τομέα φαίνεται ότι κατατάσσει την Κύπρο στην 16^η θέση σε σχέση με τα 25 κράτη μέλη της Ε.Ε. γεγονός που δείχνει τα σημαντικά περιθώρια βελτίωσης που υπάρχουν. Ο δείκτης αυτός είναι ενδεικτικός της ανταγωνιστικότητας, της ανάγκης για εκσυγχρονισμό, αναδιάρθρωση και στήριξη καινοτόμων δράσεων καθώς και της ανάγκης για βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού ενός τομέα.

Από την άλλη ενώ η Κυπριακή αγροτική οικονομία δέχεται τις ανταγωνιστικές πιέσεις από τις συνθήκες που δημιουργεί η ενιαία αγορά, οι θετικές επιπτώσεις δεν είναι τόσο ορατές αφού, αφενός μεν λόγω των ειδικών συνθηκών που επικρατούν στην Κυπριακή γεωργία και αφετέρου λόγω της απόστασης από τις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες, με συνέπεια το ψηλό κόστος μεταφοράς, μειώνονται οι δυνατότητες που προσφέρει ο ελεύθερος ανταγωνισμός. Ως δυνατά σημεία θεωρούνται η ύπαρξη επιχειρηματικού τύπου μονάδων ικανοποιητικού μεγέθους σε κάποιους τομείς (π.χ. χοιροτροφία, αγελαδοτροφία) καθώς και οι κλιματολογικές συνθήκες που ευνοούν την παραγωγή πρώιμων μεσογειακών προϊόντων. Στις θετικές προοπτικές του γεωργικού τομέα πρέπει να περιληφθεί και η επίδραση του τουρισμού. Ενώ ο πληθυσμός της Κύπρου κυμαίνεται γύρω στα 0,8 εκατομμύρια, στην εξέταση των προοπτικών κατανάλωσης των αγροτικών προϊόντων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι κατά μέσο όρο 2,4 εκατομμύρια τουρίστες που επισκέπτονται την Κύπρο ετησίως. Η τουριστική βιομηχανία συντελεί σημαντικά στην κατανάλωση μεγάλου μέρους της παραγωγής των φρέσκων κυρίως φρούτων και λαχανικών.

Συνοψίζοντας μπορούμε να πούμε ότι εντοπίζονται ανάγκες για αναδιάρθρωση του τομέα των σιτηρών, ενδυνάμωση του τομέα ζωοτροφών και περαιτέρω προώθηση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων. Επίσης κρίνεται απαραίτητη η ενίσχυση των επενδύσεων σε φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας σε όλους τους τομείς της γεωργικής παραγωγής.

3.2.2 Προβλήματα που αντιμετωπίζει ο γεωργικός τομέας

Τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο γεωργικός τομέας της Κύπρου είναι τα εξής :

- Έλλειψη νερού
- Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο του γεωργικού πληθυσμού
- Το μικρό μέγεθος και ο πολυτεμαχισμός του γεωργικού κλήρου
- Η υποβαθμισμένη ποιότητα των εδαφών
- Η γήρανση του γεωργικού πληθυσμού και το πρόβλημα διαδοχής του από νέους
- Υψηλό κόστος παραγωγής- αύξηση των τιμών των εισροών στη γεωργία
- Προβλήματα εμπορίας και διάθεσης των αγροτικών προϊόντων

3.3 ΝΑΥΤΙΛΙΑ : Πορεία της Ναυτιλιακής Βιομηχανίας από το 1987 μέχρι και σήμερα

Η Κύπρος είναι μέλος του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (International Maritime Organisation – ΔΝΟ) από το 1978 και μέλος του Συμβουλίου του Οργανισμού από το 1987.

Ανέκαθεν η Κύπρος υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής των σκοπών και των στόχων του ΔΝΟ ως του κύριου διεθνούς ρυθμιστικού Σώματος για θέματα ασφάλειας της ναυτιλίας και προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος

Η υποστήριξη της Κύπρου προς τον ΔΝΟ καταδεικνύεται και από το γεγονός ότι η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας διατηρεί μόνιμη Αντιπροσωπία στον ΔΝΟ και έχει επικυρώσει όλες σχεδόν τις διεθνείς Συμβάσεις που ετοίμασε ο Οργανισμός για την ασφάλεια της ναυτιλίας, την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος , και νομικά θέματα.

Επιπρόσθετα, Η Κύπρος συμμετέχει ενεργά σε όλες τις Επιτροπές και Υποεπιτροπές του Οργανισμού, είτε μέσω της Υπάτης Αρμοστείας στο Λονδίνο είτε μέσω των καλά οργανωμένων αποστολών από την Κύπρο, κυρίως από το Τμήμα Εμπορικής

Ναυτιλίας, το οποίο είναι το αρμόδιο Τμήμα του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων σε θέματα που αφορούν την ασφάλεια πλοίων και την προστασία και πρόληψη της ρύπανσης από πλοία.

Η Κύπρος υποστηρίζει θερμά και έχει συμβάλλει ενεργά στην ανάπτυξη της νέας στρατηγικής του Οργανισμού. Ως προεδρεύουσα της συντακτικής Επιτροπής της Διπλωματικής Διάσκεψης, η Κύπρος διαδραμάτισε ηγετικό ρόλο στην επεξεργασία των τροποποιήσεων του 2002, για την ενσωμάτωση θεμάτων ασφάλειας (Security) στη Διεθνή Σύμβαση για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα του 1974 (Safety of Life at Sea Convention - SOLAS 74).

Η προσήλωση της Κύπρου στο έργο του Οργανισμού διαφαίνεται από το γεγονός ότι μεταξύ των ετών 2001 και 2003 κατείχε την Προεδρία της υποεπιτροπής για τον Σχεδιασμό και Εξοπλισμό Πλοίων ενώ από το 2003 μέχρι σήμερα έχει επιτύχει να εκλεγεί επανειλημμένα στην προεδρία της Επιτροπής Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος.

Παρόλον που στο παρόν στάδιο ο ΔΝΟ ασχολείται με σωρεία θεμάτων, σημειώνεται ιδιαίτερα ότι η Κύπρος υποστηρίζει σθεναρά την εργασία που βρίσκεται σε εξέλιξη για τα Στοχευμένα Πρότυπα (Goal-based standards), την κατάρτιση της νέας Διεθνούς Σύμβασης για την ανακύκλωση των πλοίων, την αναθεώρηση του Παραρτήματος VI της Διεθνούς Συμβάσεως για την Πρόληψη της Ρύπανσης της Θάλασσας από Πλοία (MARPOL Annex VI) και τον Εθελοντικό Έλεγχο των Κρατών Μελών του ΔΝΟ. Σημειώνεται ότι η Κύπρος πέρασε με επιτυχία τον εθελοντικό έλεγχο τον Οκτώβριο 2006.

Τέλος, η Κύπρος είναι ένθερμος υποστηρικτής των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του ΔΝΟ, και συγκεκριμένα του Παγκόσμιου Ναυτιλιακού Πανεπιστημίου (WMU) στο Μαλμόε της Σουηδίας, της Διεθνούς Ναυτιλιακής Ακαδημίας (IMA) στην Τεργέστη της Ιταλίας και του Διεθνούς Ναυτιλιακού Νομικού Ινστιτούτου (IMLI). Κύπριοι φοιτητές συμμετέχουν σε προγράμματα των πιο πάνω εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όταν κριθεί απαραίτητο. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Κύπρος συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο του WMU και το στηρίζει οικονομικά.

Μέσα στα πλαίσια ανάπτυξης της εμπορικής ναυτιλίας η Κύπρος έχει συνάψει αριθμό διμερών συμφωνιών. Οι συμφωνίες αυτές έχουν ως στόχο την προώθηση των φιλικών σχέσεων μεταξύ της Κύπρου και τρίτων κρατών, τη διερεύνηση των τομέων συνεργασίας σε θέματα που σχετίζονται με τη ναυτιλία τα οποία είναι δυνατόν να δώσουν οικονομικά οφέλη και στις δύο χώρες, τη διευκόλυνση του θαλάσσιου εμπορίου μεταξύ των συμβαλλόμενων χωρών όπως επίσης και την εργοδότηση των ναυτικών.

Οι συμφωνίες αυτές περιέχουν πρόνοιες για την εργοδότηση επαρκώς καταρτισμένων ναυτικών που προέρχονται από τις συμβαλλόμενες χώρες, πάνω σε κυπριακά πλοία. Οι όροι εργοδότησης των ναυτικών είναι οι εγκεκριμένοι από τις αρμόδιες αρχές και/ή από τις ναυτικές συντεχνίες της συμβαλλόμενης χώρας και τυχών διαφορές επιλύονται αποκλειστικά από τα αρμόδια δικαστήρια ή Αρχές της Κύπρου ή της συμβαλλόμενης χώρας.

Οι χώρες με τις οποίες η Κύπρος έχει συνάψει συμφωνίες παρατίθενται πιο κάτω:

- Αίγυπτος
- Αλγερία
- Βουλγαρία
- Ινδία
- Ιράν
- Κίνα
- Κούβα
- Λετονία
- Λιθουανία
- Μάλτα
- Πολωνία
- Ρουμανία
- Ρωσία
- Σρι Λάνκα
- Συρία

- Φιλιππίνες

Συμφωνίες με Βέλγιο/Λουξεμβούργο, Ελλάδα, Ιταλία, Πακιστάν, Αντίγκουα & Μπαρμπούντα και Νότια Κορέα έχουν υπογραφεί και θα τεθούν σε ισχύ σύντομα.

Συμφωνίες με Εσθονία, Γερμανία, Ουγγαρία, Λιβύη, Σλοβενία, Λίβανο και Ταϊλάνδη, έχουν μονογραφηθεί και εκκρεμεί η υπογραφή τους.⁴

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

4.1 Ορισμός της οικονομικής κρίσης

Η έννοια της κρίσης, ως πολυδιάστατη, έχει αποδοθεί ποικιλοτρόπως, ακόμη και από απλούς ανθρώπους για να περιγράψουν με μια λέξη ότι αντιμετωπίζουν ένα δύσκολο προβλήμα, ότι διανύουν μια περίοδο ανωμαλίας και αντικανονικότητας ή βρίσκονται σε κρίσιμη φάση.

Στην ελληνική γλώσσα, η λέξη κρίση προέρχεται από το ρήμα κρίνω θέλοντας να χαρακτηρίσει μια μη κανονική κατάσταση. Μια κατάσταση κρίσιμη, δύσκολη, επικίνδυνη. Συγκεκριμένα κρίση είναι μια εκτροπή από την κατάσταση της κανονικότητας και μπορεί να προσλάβει διαβαθμίσεις αντικανονικότητας από μια κατάσταση απλής διαταραχής μέχρι την κατάσταση μη ελεγχόμενων εκρηκτικών γεγονότων και την κατάσταση του χάους και του πανικού. Συνεπώς, μια κρίση εμπεριέχει μια απειλή σχετικά με τους πόρους και τους ανθρώπους, την απώλεια του ελέγχου και ορατές ή αόρατες συνέπειες στους ανθρώπους, τους πόρους και τους οργανισμούς (Παναγυράκης, 2001).

4.2 Ανάλυση της οικονομικής κρίσης

Για να οριστεί η οικονομική κρίση χρησιμοποιούνται συνήθως οι έννοιες από τη θεωρία των οικονομικών διακυμάνσεων. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, οικονομικές

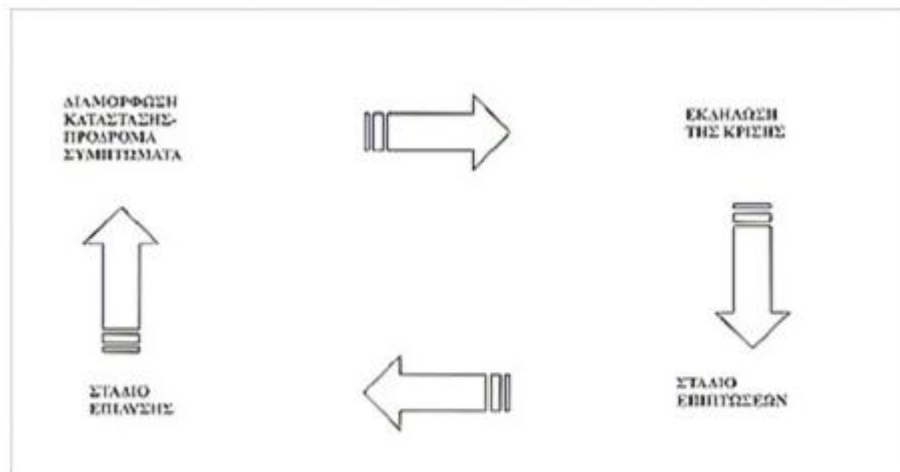
⁴ <http://www.mcw.gov.cy/>, Τμήμα εμπορικής ναυτιλίας

διακυμάνσεις ή οικονομικοί κύκλοι είναι το φαινόμενο των επαναλαμβανόμενων διακυμάνσεων της γενικής οικονομικής δραστηριότητας, που παρατηρούνται για μια περίοδο ετών.

Μία κρίση μπορεί να αποτελείται από τέσσερα διαφορετικά και διακριτά στάδια. Ο συνήθης κύκλος ζωής μιας κρίσης ακολουθεί τα παρακάτω στάδια:

1. Στάδιο Διαμόρφωσης της κατάστασης ή Πρόδρομων συμπτωμάτων (Prodromal crisis stage).
2. Στάδιο εκδήλωσης-κορύφωσης της κρίσης (acute crisis stage).
3. Στάδιο των επιπτώσεων (Chronic crisis stage).
4. Στάδιο επίλυσης-ομαλοποίησης (crisis resolution stage)

Σχήμα 1: Κύκλος ζωής της οικονομικής κρίσης, (Σφακιανάκης Μ.Κ., 1998)

Σχήμα 2: Επιθυμητός κύκλος ζωής της οικονομικής κρίσης, (Σφακιανάκης Μ.Κ., 1998)

Ο επιθυμητός Κύκλος Ζωής μιας Κρίσης παρουσιάζεται στο σχήμα 2. Κατ' αυτόν, από την εμφάνιση των Προδρόμων Συμπτωμάτων, με τις κατάλληλες ενέργειες και τακτικές οδηγούμαστε απ' ευθείας στο στάδιο επίλυσης. (Σφακιανάκης, 1998)

στορική αναδρομή των μεγαλύτερων οικονομικών κρίσεων παγκοσμίου βεληνεκούς.

Το σημαντικότερο σημείο αναφοράς αποτελεί η οικονομική κρίση του 1929. Τα αίτια ήταν:

1. Η ανισορροπία στην οικονομία των ΗΠΑ, η οποία προήλθε από:

α) τη σχετική υπερπαραγωγή πρώτων υλών γεωργικών προϊόντων που είχε ως αποτέλεσμα την πτώση των τιμών και μείωση της αγοραστικής δύναμης των αγροτών

β) τις υπεραισιόδοξες βιομηχανικές επενδύσεις σε τομείς όπως η παραγωγή αυτοκινήτων και ηλεκτρικών συσκευών

2. Η ευάλωτη διεθνής οικονομία, λόγω του γεγονότος ότι:

α) η διεθνής οικονομία ήταν ήδη εξασθενημένη από τον Παγκόσμιο πόλεμο

β) ο αμερικανικός προστατευτισμός και η εμμονή στη αποπληρωμή του συνόλου των δανείων που είχαν δοθεί στις ευρωπαϊκές χώρες επιδείνωνε ακόμη περισσότερο το πρόβλημα.

Η αλυσιδωτή κατάρρευση επιχειρήσεων και τραπεζών έφερε την παγκόσμια οικονομική ύφεση. Κατά την κρισιμότερη καμπή αυτής της κρίσης οι άνεργοι έφθασαν τα 30.000.000.

Μία ακόμη από τις σημαντικότερες κρίσεις είναι αυτή του πετρελαίου τη δεκαετία του 1970. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70 έκαναν την εμφάνισή τους δύο πετρελαϊκές κρίσεις. Αυτές έφεραν στο προσκήνιο το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού, δηλαδή τη συνύπαρξη πληθωρισμού και αυξημένης ανεργίας. Ως επίσημη ημερομηνία έναρξης της πρώτης κρίσης καταγράφεται η 17η Οκτωβρίου του 1973, όταν τα μέλη του ΟΑΡΕC (Οργανισμού Αραβικών Χωρών - Εξαγωγέων Πετρελαίου Οργανισμού Αραβικών Πετρελαιοπαραγωγών Κρατών) ανακοίνωσαν ότι δεν θα προμήθευαν πλέον με πετρέλαιο τις χώρες που υποστήριζαν το Ισραήλ στη διαμάχη του με τη Συρία και την Αίγυπτο. Σε αυτές τις χώρες συμπεριλαμβάνονταν οι ΗΠΑ, οι σύμμαχοι τους στη Δυτική Ευρώπη και η Ιαπωνία. Παρόλα αυτά, οι στοχευμένες χώρες ανταποκρίθηκαν βρίσκοντας νέες πρωτοβουλίες για να περιορίσουν την εξάρτησή τους από τις παραπάνω χώρες. Έξι χρόνια μετά, το 1979, ακολούθησε η δεύτερη πετρελαϊκή κρίση. Έκανε την εμφάνισή της στις ΗΠΑ, στον απόηχο της ιρανικής επανάστασης. Οι χώρες του ΟΡΕC για να αντιμετωπίσουν την κατάσταση, αύξησαν την παραγωγή τους και η συνολική απώλεια έφτασε στο 4%. Ωστόσο, επικράτησε ένας διαδεδομένος πανικός που ανέβασε την τιμή πολύ περισσότερο από όσο θα αναμενόταν. Αυτό ήταν αποτέλεσμα της μειωμένης ζήτησης και της υπερβολικής παραγωγής, οδηγώντας τον ΟΡΕC στο να χάσει την ενότητα του. Εξαγωγείς πετρελαίου, όπως το Μεξικό, η Νιγηρία και η Βενεζουέλα επεκτάθηκαν σημαντικά, ενώ οι ΗΠΑ και η Ευρώπη πήραν περισσότερο πετρέλαιο από το Prudhoe Bay και τη Βόρειο Θάλασσα. (Πηγή: <http://www.enthesis.net>) Στη συνέχεια, εξετάζοντας τη λεγόμενη "ασιατική" κρίση του 1998-1999, βλέπουμε ότι άγγιξε σε μεγάλο βαθμό το τραπεζικό σύστημα, ωθώντας πολλές ασιατικές τράπεζες στα πρόθυρα χρεοκοπίας. Πρόκειται εδώ για

μία τοπική κρίση, γεωγραφικά περιορισμένη, κάτι που τη διαφοροποιεί πολύ από την κρίση του 1929, καθώς και από τη σημερινή.

Μία άλλη κρίση στη δεκαετία του 1990 είναι αυτή της ιαπωνικής οικονομίας, η οποία είχε αντιμετωπιστεί με μερική ή πλήρη εθνικοποίηση τραπεζών. Είχε μεγάλη διάρκεια και οδήγησε σε ύφεση, διότι η αντίδραση των ιαπωνικών αρχών έφτασε με μεγάλη καθυστέρηση. Η καθυστέρηση των παρεμβάσεων κάνει την κρίση αυτή να έχει αναλογίες με αυτήν του 1929. Εντούτοις και αυτή διαφοροποιείται τόσο από τη σημερινή όσο και από αυτήν του 1929 λόγω του τοπικού χαρακτήρα της. Μία άλλη κρίση είναι αυτή του 2000-2001 με την έκρηξη της “φούσκας” του Internet, που προκάλεσε πτώσεις στις τιμές των μετοχών ανάλογες με εκείνες της κρίσης του 1929. Παρατηρούμε ότι η σημερινή κρίση είναι ακόμη πιο σοβαρή και πλησιέστερη σε αυτήν του 1929, καθώς αγγίζει τον πυρήνα του τραπεζικού συστήματος προκαλώντας πτωχεύσεις τραπεζών.

4.3 Η οικονομική κρίσης του σήμερα- διαφορές

Το πρώτο στοιχείο που διαφοροποιεί τη σημερινή κρίση από αυτήν του 1929 είναι η οικονομική πολιτική που εφαρμόστηκε. Από τις αντιδράσεις των νομισματικών και δημοσιονομικών αρχών παγκοσμίως φαίνεται ότι το δίδαγμα της κρίσης του 1929 έγινε απόλυτα κατανοητό από το γεγονός ότι υπάρχει παγκοσμίως συντονισμένη αντίδραση των οικονομικών πολιτικών.

Το δεύτερο στοιχείο που υποδηλώνει τη μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο κρίσεων είναι ότι το μέγεθος των κρατών (δημόσιες δαπάνες και φόροι) είναι σήμερα πολύ μεγαλύτερο. Για παράδειγμα, το μέγεθος του αμερικανικού κράτους το 1929 ήταν 10%, ενώ σήμερα υπερβαίνει το 30%.

Το τρίτο στοιχείο το οποίο δείχνει τη διαφορά μεταξύ της σημερινής κρίσης και αυτής του 1929, καθώς και το κατά πόσο η σημερινή κρίση μάς επιβαρύνει με επιπλέον έναν κίνδυνο είναι η διείδυση της χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας στη καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Το ποσοστό των νοικοκυριών που έχει σήμερα

πρόσβαση σε πιστώσεις είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό της δεκαετίας του 1930. Σχεδόν κάθε άτομο στις δυτικές κοινωνίες έχει μία πιστωτική κάρτα. Η σύμπλεξη της χρηματοπιστωτικής και της πραγματικής οικονομικής δραστηριότητας είναι σήμερα πολύ μεγαλύτερη. (Πηγή: <http://www.makthes.gr>)

Η Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση του 2007 είναι μια παγκόσμια κατάσταση απειλούμενης οικονομικής ύφεσης στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό τομέα με γενεσιουργό χώρα τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Η κρίση αυτή έρχεται 78 χρόνια μετά την τελευταία μεγάλη κρίση του 1929 αλλά και παλαιότερες πετρελαϊκές κρίσεις. Προέκυψε μετά το ξέσπασμα των προβλημάτων στην αγορά στεγαστικών δανείων χαμηλής εξασφάλισης και την αλόγιστη χρήση δομημένων επενδυτικών προϊόντων που εξαρτώνταν άμεσα από τη δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων από τα οποία παράγονταν. Πολλοί επιστήμονες υποστηρίζουν ότι είναι απαραίτητος ένας νέος κρατικός παρεμβατισμός, παράλληλα με την κατάρτιση σχεδίων επίλυσης της κρίσης προτού επεκταθεί στην ευρύτερη οικονομία των κρατών που επλήγησαν (Αγγελόπουλος Κ, Τεύχος 56).

4.4 Αίτια και επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης

Οι κυριότερες αιτίες που προκάλεσαν την εμφάνιση και ανάπτυξη της τρέχουσας οικονομικής κρίσης είναι οι εξής:

1. Υπερβολική χρήση Δανειακών Κεφαλαίων (Leverage).
2. Πλημμελής διαβάθμιση πιστοληπτικού κινδύνου (Bond Ratings).
3. Αμοιβές στελεχών στον χρηματοπιστωτικό τομέα (Bonus).
4. Κίνητρα για αλόγιστη χορήγηση στεγαστικών δανείων, ανεξάρτητα από τον πιστοληπτικό κίνδυνο των δανειοληπτών (Χρησιτίδης Γ., Τεύχος 222, σελ. 54-60).
5. Στεγαστικά δάνεια για αγορά κατοικίας χωρίς συμμετοχή δανειολήπτη.

Οι σημαντικότερες επιπτώσεις που είχε η εμφάνιση της οικονομικής κρίσης των ετών 2008-2009 είναι οι εξής:

- Κρίση ρευστότητας, καθώς μέσω της μη χορήγησης επαγγελματικών και καταναλωτικών δανείων, θα τεθεί πρόβλημα ρευστότητας στην αγορά και την κατανάλωση.
- Δυσκολία παροχής δανείων.
- Αύξηση επιτοκίων, βραχυπρόθεσμα μείωση επενδυτικής δραστηριότητας και περιορισμός καταναλωτικής πίστης.
- Μείωση παραγωγής /μείωση κατανάλωσης/μείωση εθνικού εισοδήματος. ☒ Μείωση του εμπορικού ισοζυγίου.
- Δραματική πτώση της τιμής του πετρελαίου και, συνεπώς, μείωση του κόστους παραγωγής.
- Πτώση του πληθωρισμού και, συνεπώς, σε επόμενη φάση δημιουργία ζήτησης.
- Πτώση των τιμών των πρώτων υλών και συνεπακόλουθη μείωση του κόστους και του πληθωρισμού. Πτώση στις τιμές των ακινήτων και άρα ευκαιρίες για αγορές. («Επιστημονικό marketing», Τεύχος 56, σελ. 71-72)

4.5 Επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ζωή

Η οικονομική κρίση προκαλεί δραματικές επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή, δεδομένου ότι η μείωση ή και η απουσία εισοδήματος προκαλεί απώλειες στην ευημερία και ωθεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στη φτώχεια. Το διεθνές εμπόριο, ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης και η απασχόληση αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η διεθνής οικονομία. Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης διαφοροποιούνται όχι μόνο μεταξύ των χωρών, όπου οι χώρες χαμηλής και μέσης ανάπτυξης πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τις αναπτυγμένες χώρες, αλλά και στο εσωτερικό των χωρών, έτσι ώστε οι χειρόνακτες εργάτες και τα άτομα με χαμηλή εκπαίδευση να υφίστανται τις πλέον δυσμενείς επιπτώσεις σε σχέση με τα άτομα υψηλής εκπαίδευσης της μεσαίας και ανώτερης τάξης. Η οικονομική κρίση προκαλεί δραματικές επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή, δεδομένου ότι η μείωση ή και η απουσία εισοδήματος προκαλεί απώλειες στην ευημερία και ωθεί μεγάλα τμήματα του πληθυσμού στη φτώχεια.

Το διεθνές εμπόριο, ο ρυθμός της οικονομικής ανάπτυξης και η απασχόληση αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η διεθνής οικονομία. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (World Trade Organization, WTO, 2009), η μείωση της ζήτησης εισαγωγών είχε ήδη παρατηρηθεί από το 2007. Ωστόσο, οι προβλέψεις για το 2012 είναι ιδιαίτερα δυσοίωνες, καθώς προβλέπεται πτώση 10% σε ποσοτικούς όρους. Η μείωση αυτή αναμένεται να πλήξει περισσότερο τις αναπτυγμένες από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η παρούσα κρίση κινεί σε μηδενικό ή και αρνητικό ρυθμό την ανάπτυξη στην παγκόσμια οικονομία, με εξαίρεση την Κίνα, την Ινδία και μερικές άλλες νέες βιομηχανικές χώρες. Η παγκόσμια οικονομία αναμένεται να συρρικνωθεί το 2012 σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα. Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) προβλέπεται να μειωθεί στις χώρες του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ, 2010).

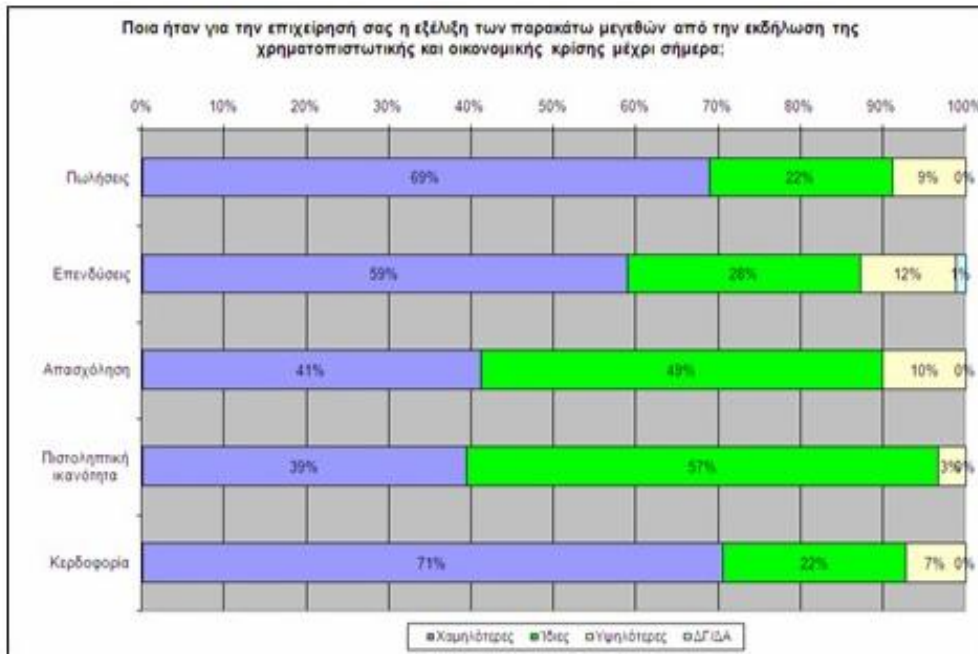
Η οικονομική κρίση, σε παγκόσμια κλίμακα, θέτει σε καθεστώς ευπρόσβλητης εργασίας το ήμισυ σχεδόν των εργατών, οι οποίοι βρίσκονται σε κίνδυνο απώλειας της εργασίας και συνεπώς σε κατάσταση εργασιακής ανασφάλειας. Από τα τέλη του 2008 η ανεργία άρχισε να αυξάνεται. Ο αριθμός των φτωχών εργαζομένων θα αυξηθεί παγκόσμια κατά 200 εκατομμύρια και θα ανέλθει στο επίπεδο των 700–800 εκατομμυρίων. Η κατάσταση αυτή, όπως περιγράφηκε παραπάνω, απειλεί κυρίως τις χώρες χαμηλής και μέσης ανάπτυξης, καθώς και στο εσωτερικό των χωρών τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα, ενώ αποδεικνύει τρία βασικά αλληλοσυνδεόμενα προβλήματα:

- Την αυξανόμενη τάση των ανισοτήτων στο εσωτερικό των χωρών
- Την ανισοτιμία στις συνθήκες κοινωνικής προστασίας και υγείας
- Τα επείγοντα ζητήματα της κλιματικής αλλαγής και της οικολογικής υποβάθμισης (Οικονομική κρίση el.wikibooks 2012).

4.6 Επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία

Αρχικά θα πρέπει να τονιστεί ότι είναι η πρώτη φορά που η Ελλάδα βρίσκεται σε μία παγκόσμια οικονομική κρίση. Οι επιπτώσεις διευρύνονται σε όλους του τομείς της οικονομίας, στο μακροπεριβάλλον αλλά και στο μικροπεριβάλλον. Οι σημαντικότερες επιπτώσεις όμως φαίνονται να υπάρχουν στον τραπεζικό, πιστωληπτικό και χρηματοοικονομικό τομέα. Χαρακτηριστική είναι επίσης, η μείωση του Α.Ε.Π., η αύξηση της ανεργίας, η μείωση των εξαγωγών, η αύξηση του πληθωρισμό, η μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών και η μείωση του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Οι κάτωθι πίνακες και στατιστικά στοιχεία, παρέχουν μία πιο ενδελεχή εικόνα για τις επιπτώσεις της κρίσης στον ελλαδικό χώρο. Ο Σύνδεσμος Εταιρειών Συμβούλων Μάνατζμεντ Ελλάδος (ΣΕΣΜΑ) πραγματοποίησε έρευνα το α' εξάμηνο του 2010 για να καταγράψει τις απόψεις υψηλόβαθμων στελεχών 180 ελληνικών επιχειρήσεων για τις επιπτώσεις της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης και τις εκτιμήσεις τους για τη μετέπειτα πορεία της ελληνικής οικονομίας. Στην έρευνα συμμετείχαν επιχειρήσεις όλων των μεγεθών από όλους τους κλάδους της οικονομίας (μεταποίηση, τουρισμός, εμπόριο, και άλλες υπηρεσίες). Η γενική εικόνα που προκύπτει από την έρευνα, όσον αφορά τις επιπτώσεις της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης για την επόμενη 5ετία είναι αρνητική. Ειδικότερα, η σημαντικότερη επίπτωση της κρίσης, όπως αναφέρουν οι επιχειρήσεις, είναι η δυσκολία πρόσβασης σε πιστώσεις (64%), που σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος κεφαλαίου (τρίτη σημαντικότερη επίπτωση κατά σειρά) δυσχεραίνουν σημαντικά τη χρηματοδότησή τους.

Εξέλιξη μεγεθών επιχειρήσεων κατά την περίοδο της κρίσης

Όσον αφορά το ΑΕΠ σύμφωνα με μελέτες της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας, ο δείκτης μειώθηκε κατά 0,3% το β' τρίμηνο του 2009 σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2008, αλλά σημείωσε αύξηση 0,2% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο (α' τρίμηνο του 2009). Σύμφωνα με την ΕΣΥΕ η συνολική καταναλωτική δαπάνη παρουσίασε μείωση 0,9%. Η μεν δημόσια κατανάλωση αυξήθηκε κατά 3,6%, ενώ η ιδιωτική κατανάλωση παρουσίασε μείωση κατά 2%. (Πηγή: <http://news.ert.gr>). Από την άλλη πλευρά, ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το ΑΕΠ της χώρας μας πριν την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης, δηλαδή το 2007 παρουσίασε αύξηση 6,6% σε σύγκριση με το 2006. Αναλυτικότερα, οι μεταβολές του ΑΕΠ ανά τρίμηνο σε σύγκριση με τις αντίστοιχες περιόδους προηγούμενου έτους ήταν οι εξής:

Τριμηνιαίες μεταβολές του ΑΕΠ, Εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδας

1ο τρίμηνο 2006	8,0%	4ο τρίμηνο 2007	6,6%
2ο τρίμηνο 2006	8,2%	1ο τρίμηνο 2008	3,2%
3ο τρίμηνο 2006	7,6%	2ο τρίμηνο 2008	3,4%
4ο τρίμηνο 2006	7,7%	3ο τρίμηνο 2008	2,7%
1ο τρίμηνο 2007	7,3%	4ο τρίμηνο 2008	2,4%
2ο τρίμηνο 2007	7,0%	1ο τρίμηνο 2009	0,3%
3ο τρίμηνο 2007	7,3%	2ο τρίμηνο 2009	-0,2%

4.7 Επιπτώσεις στην Κυπριακή οικονομία

Το 2007 για την κυπριακή οικονομία ήταν ένα έτος με εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης και αξιόλογους μακροοικονομικούς δείκτες, με μοναδική εξαίρεση το ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών. Υπήρξε δημοσιονομικό πλεόνασμα της τάξης του 1.5%, δημόσιο χρέος κάτω του 60%, πληθωρισμός 2.2%, ανεργία μόλις 3.9% και κατά κεφαλή εισόδημα στο 92% του μέσου κοινοτικού όρου σε μονάδες αγοραστικής αξίας. Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ παρέμενε σε υψηλά επίπεδα στο 4.4% για το 2007 έναντι 3.8% για το 2006. Το "ντόμινο" των εξελίξεων στην παγκόσμια αγορά το 2008 δεν ήταν δυνατόν να μην επηρεάσει και την οικονομία της Κύπρου. Η παρούσα κατάσταση της διεθνούς οικονομίας και η αβεβαιότητα για το μέλλον της Ευρωζώνης έχουν αυξήσει δραματικά τους κίνδυνους για την Κυπριακή οικονομία. Η κρίση χρέους που έχει επηρεάσει την Κύπρο, κατά κύριο λόγο μέσω της αύξησης του κόστους δανεισμού (εσωτερικού και εξωτερικού), έχει επιφέρει σημαντική πίεση στις δημοσιονομικές αρχές, αφού η Κυπριακή Δημοκρατία αδυνατεί να δανειστεί σε ευνοϊκούς όρους. Η αδυναμία των τραπεζών να πετύχουν αύξηση της κεφαλαιακής τους επάρκειας στο 9% λόγω των υποχρεώσεων που επέβαλλε η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών σε συνδυασμό με το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων και τις απώλειες που σήμαινε αυτό για τις τράπεζες δημιούργησε ένα έλλειμμα περίπου 5 δισ. ευρώ, για Λαϊκή και Κύπρου και σε συνδιασμό με

Οι διεθνείς οικονομικές αναταραχές αρχικά επηρέασαν ήπια το χρηματοπιστωτικό κλάδο της Κύπρου, διότι το σύστημα λειτουργούσε με εσωστρέφεια κάτι που σημαίνει ότι οι Κυπριακές τράπεζες δεν ήταν αρκετά εκτεθειμένες σε τοξικά

προϊόντα και εξωτερικό δανεισμό. Συνέπεια των διεθνών εξελίξεων ήταν να αυξηθεί το κόστος δανεισμού του χρήματος στην Ευρώπη αλλά και στην παγκόσμια αγορά, γεγονός το οποίο δεν μπορούσε να μην επηρεάσει την Κύπρο. τα δημοσιονομικά ελλείματα του κράτους οδήγησαν την οικονομία στον μηχανισμό στήριξης με όλα τα καταστροφικά αποτελέσματα.

Παρόλο που η Κύπρος θεωρούνταν ένα υγιές κράτος με καλή οικονομία και με ένα ασφαλές τραπεζικό τομέα η κρίση χρέους στην Ευρωζώνη είχε ιδιαίτερες επιπτώσεις στην κυπριακή οικονομία λόγω της διασύνδεσής της με την ελληνική. Οι Κυπριακές 15 τράπεζες ήρθαν αντιμέτωπες με την αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους και την απομείωση των ελληνικών ομολόγων, με τη σημαντική αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και των προβλέψεων, λόγω της επιδεινούμενης οικονομικής κατάστασης στην Ελλάδα, αλλά και τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες της κυπριακής αγοράς. Τα δημόσια οικονομικά βρίσκονται σε αδιέξοδο, και οι συνεχείς υποβαθμίσεις της Κυπριακής Οικονομίας από τους οίκους αξιολόγησης έχουν επηρεάσει την Κυπριακή οικονομία. Την έχουν οδηγήσει εκτός αγορών αφού η Κυπριακή Δημοκρατία αδυνατεί να δανειστεί σε ευνοϊκούς όρους και κατ' επέκταση το κράτος με βάση τους όρους του συστήματος δεν μπορεί να δανειστεί χρήματα όπως έπραττε στο παρελθόν για να αναχρηματοδοτεί το χρέος, παρά μόνο διαμέσου διακρατικής συμφωνίας.

Η ανεργία στη Κύπρο έχει διπλασιαστεί μέσα σε τρία χρόνια, από 3.4% το 2008, σε 7.2% το 2011, με πολύ μεγαλύτερα ποσοστά στην ανεργία των νέων. Ο αριθμός των ανέργων ήταν 14.3 χιλιάδες άτομα το 2008 και το 2011 κυμένεται γύρω στις 30,000 και το 2012 γύρω στις 53000, σε ποσοστό 12,1% του εργατικού δυναμικού. Οι προβλέψεις δείχνουν ότι ο αριθμός των ανέργων αναμένεται να αυξηθεί τα επόμενα χρόνια φθάνοντας μέχρι και 40% σχεδόν ο ένας στους δύο δεν θα δουλεύει.

Το δημοσιονομικό έλλειμμα αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία τρία χρόνια, όπως θα ήταν αναμενόμενο λόγω των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, από πλεόνασμα 0.9% το 2008, σε έλλειμμα -6.0% το 2009, και -5.2% το 2010. Θα πρέπει να σημειωθεί, όμως, ότι παρά την αύξηση που είχε το δημοσιονομικό έλλειμμα,

παραμένει πιο χαμηλό από το μέσο όρο της ευρωζώνης, 6.0% το 2010 και το ίδιο ισχύει και για το δημόσιο χρέος το οποίο ήταν 60.8% του ΑΕΠ το 2010, ενώ ο μέσος όρος του δημόσιου χρέους στην ευρωζώνη ήταν 85.5%. Σύμφωνα με τα στοιχεία του υπουργείου Οικονομικών, το έλλειμμα για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2012 μειώθηκε κατά 212,6 εκατομμύρια ευρώ, σε σχέση με το 2011, πέφτοντας στο 4,9% του ΑΕΠ έναντι 6,1% το 2011. Πρόκειται για το χαμηλότερο επίπεδο από τα πλεονάσματα του 2008 και σαφώς χαμηλότερο από τον αναθεωρημένο στόχο του υπουργείου για έλλειμμα 5,8% το 2012.

Η μείωση του ελλείμματος αποδίδεται κυρίως στις περικοπές δαπανών, λόγω της εφαρμογής των μνημονιακών μέτρων από το Δεκέμβριο του 2012. Για το 2017, προβλέπει ότι η οικονομία θα αναπτυχθεί με ρυθμό 16 2%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

5.1 Ένταξη στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας

Η κυπριακή οικονομία πριν την εκδήλωση της διεθνούς κρίσης διέθετε αξιοζήλευτα οικονομικά μεγέθη - υψηλή ανάπτυξη, χαμηλό πληθωρισμό, χαμηλή ανεργία, δημοσιονομικό πλεόνασμα. Το νησί της Αφροδίτης άρχισε να επηρεάζεται σημαντικά από το 2009 όπου παρατηρήθηκε για πρώτη φορά αρνητική ανάπτυξη μετά το 1974. Οι τομείς που επηρεάστηκαν περισσότερο ήταν οι κατασκευές, η μεταποίηση, το εμπόριο και οι τράπεζες

Στον τραπεζικό τομέα έγινε απομείωση του χρέους των ελληνικών κυβερνητικών ομολόγων κατά 75% σε πραγματικούς πραγματικούς όρους - αυτό οδήγησε τις κυπριακές τράπεζες στη δημιουργία τεράστιων ζημιών λόγω της τοποθέτησης μεγάλων ποσών στα ελληνικά ομόλογα με συνεπακόλουθες τεράστιες ζημιές και επιπτώσεις στην κυπριακή οικονομία.

Το Καλοκαίρι του 2011 ήταν αρκετά δύσκολο για το νησί καθώς αποκλείστηκε από τις διεθνείς αγορές, λόγω αρνητικών αξιολογήσεων από τους διεθνούς οίκους αξιολόγησης και άρα δε μπορούσε να αναχρηματοδοτήσει το δημόσιο της χρέος, το δημοσιονομικό έλλειμμα αυξήθηκε απότομα και ήταν δύσκολο να διατηρηθεί η οικονομία σε αναπτυξιακή τροχιά και λόγω του αυξανόμενου δημόσιου χρέους. Επιπλέον η ανεργία αυξήθηκε σε ψηλά ποσοστά και η ανάπτυξη καθηλώθηκε σε οριακά επίπεδα.

Κύρια Οικονομικά Δείκτες 2005-2016

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
									Πρόβλ.	Πρόβλ.	Πρόβλ.	Πρόβλ.
ΑΕΠ σε σταθερές τιμές αγοράς 2005 (% μεταβολή)	39	41	51	36	-19	13	04	-24	-87	-39	11	19
Ποσοστό Ανεργίας ΕΕΔ (%)	53	45	39	37	54	63	79	118	170	195	187	175
Ενοποιημένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (% μεταβολή)	20	22	22	44	02	26	35	31	10	12	16	17
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% του ΑΕΠ)	-59	-70	-118	-156	-107	-98	-34	-69	-20	-06	-09	-10
Δημοσιονομικό Έλλειμμα (-) / Πλεόνασμα (+) (% του ΑΕΠ)	-24	-12	35	09	-61	-53	-63	-64				
Δημόσιο Χρέος (% του ΑΕΠ)	694	647	588	489	585	613	715	866				

Στις 25 Ιουνίου του 2012, η Κύπρος αιτήθηκε να ενταχθεί στον Ευρωπαϊκό μηχανισμό σταθερότητας, οι διαπραγματεύσεις με την Τρόϊκα διήρκησαν για αρκετό καιρό εν τω μεταξύ όσο αργούσαν να ολοκληρωθούν τόσο πιο έντονες γίνονταν οι ανάγκες της Κύπρου και των τραπεζών της.

Η συμφωνία με την Κύπρο και το EUROGROUP έκλεισε και βοήθεια 10 δις ευρώ δόθηκαν στο νησί. Πραγματοποιήθηκε διάσπαση της Λαϊκής τράπεζας σε «καλή» και «κακή» ενώ συγχωνεύτηκε με την Τράπεζα Κύπρου. Βασικό επιχείρημα αυτής της ενέργειας ήταν να προστατευθούν οι φορολογούμενοι και να διαχωριστούν από καταθέτες «βρώμικου Ρώσικου χρήματος».

5.2 Μνημόνιο

Στο κείμενο του μνημονίου που έχει συνομολογηθεί ανάμεσα στην κυπριακή κυβέρνηση και την τρόικα, μεταξύ άλλων στο μνημόνιο περιλαμβάνονται: δημιουργία ειδικού ταμείου στο οποίο θα κατευθύνονται τα έσοδα από την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου, μείωση δημοσίων υπαλλήλων κατά 5.000 έως το 2016, αύξηση ΦΠΑ, αύξηση φόρων στις καταθέσεις και φόρων στις επιχειρήσεις.

Επίσης, με βάση το προσχέδιο του μνημονίου, δίνεται ένας παραπάνω χρόνος στην Κύπρο για να πετύχει τους δημοσιονομικούς στόχους. Συγκεκριμένα, η τρόικα αναφέρει ότι η Κύπρος θα πρέπει να πετύχει το στόχο για πρωτογενές πλεόνασμα 4%, μέχρι το 2017, έναντι προηγούμενου στόχου για το 2016.

Οι βασικοί στόχοι του μνημονίου

Σύμφωνα με όσα αναγράφονται στο μνημόνιο, η επαναφορά των δημοσίων οικονομικών της Κύπρου σε βιώσιμο μονοπάτι συνιστά υψίστης σημασίας προτεραιότητα για την σταθεροποίηση της οικονομίας και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των επιχειρήσεων, των πολιτών καθώς και των ξένων επενδυτών στο Νησί. Ως εκ τούτου, οι βασικοί μακροπρόθεσμοι στόχοι του μνημονίου συνοψίζονται ως εξής:

- Συνέχιση της τρέχουσας διαδικασίας δημοσιονομικής προσαρμογής με στόχο την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος 4% του κυπριακού ΑΕΠ το 2017 και την διατήρησή του σε αυτά τα επίπεδα τα επόμενα χρόνια
- Διόρθωση των υπερβολικών ελλειμμάτων του κρατικού προϋπολογισμού το συντομότερο δυνατό. Για τον σκοπό αυτό απαιτείται πλήρης εφαρμογή των μέτρων που συμφωνήθηκαν στις 23 Νοεμβρίου του 2012 σε τεχνικό επίπεδο και τα οποία ανέρχονται στο 7,5% του ΑΕΠ της Κύπρου για το διάστημα 2012-2017, ενώ μόνο για το 2013 τα μέτρα υπολογίζονται στο 1,5% του ΑΕΠ.

- Τον περιορισμό της αύξησης του μισθολογικού κόστους του δημοσίου καθώς και των κοινωνικών επιδομάτων με παράλληλη ελαχιστοποίηση του αντίκτυπου της δημοσιονομικής εξυγίανσης στις αδύναμες κοινωνικές ομάδες.
- Συγκράτηση των δαπανών μεσοπρόθεσμα, βελτίωση του φορολογικού μηχανισμού καθώς και την υιοθέτηση διαρθρωτικών μέτρων.
- Ρήτρα λήψης επιπρόσθετων μέτρων σε περίπτωση δημοσιονομικών αποκλίσεων
- Ρήτρα λήψης επιπρόσθετων μέτρων σε περίπτωση δημοσιονομικών αποκλίσεων. Όπως επισημαίνεται, σε περίπτωση υποαπόδοσης των μέτρων με αποτέλεσμα χαμηλότερα έσοδα ή υψηλότερες κοινωνικές δαπάνες, η κυπριακή κυβέρνηση οφείλει να είναι έτοιμη να προχωρήσει στη λήψη επιπρόσθετων μέτρων, όπως για παράδειγμα μείωση των δαπανών. Αντίθετα, ενδεχόμενα έκτακτα έσοδα της κυπριακής κυβέρνησης που θα υπερβαίνουν τον στόχο του μνημονίου κατευθύνονται κατά προτεραιότητα στην μείωση του κρατικού χρέους της Μεγαλονήσου. Επίσης για το 2013 προβλέπεται ενδεχόμενη αλλαγή του στόχου του ελλείμματος (2,4% του ΑΕΠ σε πρωτογενή βάση) σε περίπτωση που υπάρχουν μεγάλες απώλειες καταθέσεων στα ασφαλιστικά ταμεία. Η κυπριακή κυβέρνηση ωστόσο δεσμεύτηκε να υιοθετήσει "κατά γράμμα" τον προϋπολογισμό του 2013 λαμβάνοντας επιπλέον πρόσθετα μέτρα μόνιμης φύσης αξίας τουλάχιστον 351 εκατ. ευρώ (2,1% του ΑΕΠ). Στο πεδίο των αποκρατικοποιήσεων, η κυβέρνηση δεσμεύτηκε να αξιοποιήσει τα περιουσιακά της στοιχεία περιλαμβανομένων ΔΕΚΟ και ακινήτων και να αποφασίσει ποια από αυτά μπορούν να αποκρατικοποιηθούν, να αναδιαρθρωθούν αλλά και ενδεχομένως να ρευστοποιηθούν. Επίσης προβλέπεται η δημιουργία συμπράξεων κράτους με ιδιώτες (ΣΔΙΤ).

Κυπριακό «ΤΑΙΠΕΔ» για το αέριο

Το μνημόνιο της Κύπρου στο κομμάτι της ενέργειας περιλαμβάνει τη δημιουργία ειδικού ταμείου στο οποίο κατευθύνονται και αξιοποιούνται όλα τα δημόσια έσοδα

από την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων φυσικού αερίου. Για τον ίδιο τομέα χρειάζονται αποκρατικοποιήσεις κρατικών εταιρειών όπως η εταιρεία ηλεκτρισμού ΑΗΚ καθώς και η πλήρης συμμόρφωση με το θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ (τρίτο ενεργειακό πακέτο). Η αναμόρφωση της ενεργειακής αγοράς τη Κύπρου περιλαμβάνει ειδικότερα τρία βασικά σημεία:

Σχεδιασμός των υποδομών που απαιτούνται για την εκμετάλλευση του φυσικού αερίου, λαμβανομένων υπόψη των αβεβαιοτήτων που υπάρχουν (επενδύσεις, κόστη, πρόβλεψη εσόδων). Η πρώτη φάση του σχεδίου στο τέλος του δεύτερου τριμήνου (δεύτερο τρίμηνο 2013). Σχεδιασμός για το θεσμικό πλαίσιο και την οργάνωση της αγοράς ενέργειας και των εξαγωγών αερίου, με τρόπο ανοιχτό διαφανή και ανταγωνιστικό, λαμβανομένου υπόψη και του μεγέθους της αγοράς (δεύτερο τρίμηνο 2013). Σχέδιο για τη θέσπιση πλαισίου διαχείρισης των αποθεμάτων υδρογονανθράκων περιλαμβανομένης και της δυνατότητας δημιουργίας ενός ταμείου στο οποίο θα καταλήγουν και θα διαχειρίζονται τα δημόσια έσοδα από την εκμετάλλευση του φυσικού αερίου(δεύτερο τρίμηνο 2013).

Αναλυτικά τα μέτρα

Σύμφωνα με το κείμενο του μνημονίου εφαρμόστηκε η κλιμακωτή μείωση (με ισχύ από το 2012) των αποδοχών του δημοσίου και ευρύτερου τομέα (συνταξιούχοι και εργαζόμενοι) ως εξής: για αποδοχές από 1000 μέχρι 1500 ευρώ μείωση κατά 6,5%, από 1501-2000 ευρώ μείωση 8,5%, από 2001-3000 ευρώ μείωση 9,5%, από 3001-4000 ευρώ μείωση 11,5%, και για μισθούς άνω των 4001 ευρώ μείωση 12,5%.

Επιπλέον, η παράταση της αναστολής της πρακτικής COLA (αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή μισθών, δηλαδή όσο ανεβαίνει το κόστος διαβίωσης, τόσο ανεβαίνουν και οι μισθοί) για το δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, μέχρι το τέλος του προγράμματος.

Επίσης, παγώνουν οι προσαυξήσεις και οι γενικές αυξήσεις των μισθών στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα και η προσωρινή εισφορά στο δημόσιο, ευρύτερο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα για ακαθάριστες αποδοχές και συντάξεις, κατά τρία

επιπλέον χρόνια, μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2016. Παράλληλα, το μνημόνιο προβλέπει τη μείωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων κατά τουλάχιστον 5.000 στη διάρκεια της περιόδου 2012-2016 με: i) το πάγωμα της πρόσληψης νέου προσωπικού σε νέες θέσεις στον ευρύτερο δημόσιο τομέα για τρία επιπλέον έτη μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2016, ii) την εφαρμογή μιας πολιτικής πρόσληψης ενός για κάθε τέσσερις που συνταξιοδοτούνται, iii) την εισαγωγή μέτρων για την αύξηση της κινητικότητας των δημοσίων υπαλλήλων εντός και μεταξύ των αρμόδιων υπουργείων, iv) την εφαρμογή ενός τετραετούς σχεδίου με στόχο την κατάργηση τουλάχιστον 1.880 θέσεων μόνιμης απασχόλησης. Ακόμη προβλέπει το «πάγωμα» των προσλήψεων νέων ωρομίσθιων εργαζόμενων και την επιβολή σε άμεση εφαρμογή της κινητικότητας εντός και μεταξύ άλλων υπουργείων και κρατικών φορέων. Στην περίπτωση των θέσεων στους τομείς της υγείας και της ασφάλειας, με την πρόσληψη ενός ατόμου για κάθε πέντε που συνταξιοδοτούνται, είναι δυνατό να καλυφθούν οι επείγουσες ανάγκες. Σε ό,τι αφορά τον τομέα των εσόδων, προβλέπεται ένα κατάλληλο εφάπαξ πρόσθετο εισόδημα από μερίσματα που συλλέγονται από ημικρατικούς οργανισμούς, επίσης η αύξηση της εισφοράς στις τραπεζικές καταθέσεις από 0,085% σε 0,11% με τα 25/60 των εσόδων να προορίζονται για έναν ειδικό λογαριασμό για το ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, καθώς και την εισαγωγή ενός μηχανισμού για την τακτική αναθεώρηση των ειδικών φόρων ώστε να εξασφαλιστεί η πραγματική αξία των ειδικών φορολογικών εσόδων. Ένας τέτοιος μηχανισμός θα πρέπει να είναι μη επαναλαμβανόμενος και σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να οδηγεί σε έναν μηχανισμό αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των ειδικών φόρων κατανάλωσης για την εξέλιξη των τιμών.

Αναφορικά με τα μέτρα που έχουν ισχύ από το 2013, το μνημόνιο προβλέπει τη διασφάλιση της μείωσης των συνολικών δαπανών για κοινωνικές εισφορές κατά τουλάχιστον 113 εκατ. ευρώ μέσω της κατάργησης ενός αριθμού επικαλυπτόμενων συστημάτων όπως είναι το επίδομα μητρός, άλλα οικογενειακά επιδόματα και επιδόματα εκπαιδευτικών, και μέσω της κατάργησης των συμπληρωματικών επιδομάτων, των ειδικών κρατικών ενισχύσεων, τον περιορισμού του επιδόματος

Πάσχα για τους συνταξιούχους. Επιπλέον, το μνημόνιο προβλέπει την εξασφάλιση μείωσης τουλάχιστον κατά 29 εκατ. ευρώ στο σύνολο των δαπανών των επιδομάτων στο δημόσιο και στο ευρύτερο δημόσιο με: i) φορολόγηση των συντάξιμων επιδομάτων που παρέχονται σε ανώτερους κυβερνητικούς αξιωματούχους και υπαλλήλους (γραμματειακή υποστήριξη, εκπροσώπηση και επιδόματα φιλοξενίας) στο δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, ii) τη μείωση των επιδομάτων που προβλέπονται σε εργαζόμενους του ευρύτερου δημόσιου τομέα και στη μείωση όλων των άλλων επιδομάτων για τους εργαζόμενους του ευρύτερου δημόσιου τομέα, κυβερνητικούς υπαλλήλους και ωρομίσθιους κατά 15% και iii) τη μείωση της ημερήσιας αποζημίωσης για επαγγελματικά ταξίδια στο εξωτερικό κατά 15%. Διασφαλίζει επίσης περαιτέρω μείωση της αποζημίωσης του τρέχοντος επιδόματος για γεύμα/δείπνο κατά 50% (20%-45% των αποζημιώσεων εξωτερικού αντί του 40%-90% που καταβάλλεται σήμερα). Το μνημόνιο προβλέπει ακόμη τη μείωση συγκεκριμένων επιδομάτων και προνομίων για κρατικούς αξιωματούχους και για ανώτερους κυβερνητικούς αξιωματούχους, ιδίως με i) την αναστολή του δικαιώματος κρατικών αξιωματούχων, υψηλόβαθμων κρατικών αξιωματούχων και υπαλλήλων να ταξιδεύουν business class (με εξαίρεση τα υπερατλαντικά ταξίδια. Το δικαίωμα αυτό παραμένει για τον πρόεδρο της δημοκρατίας και τον πρόεδρο της βουλής, ii) την κατάργηση του δικαιώματος αδασμολόγητων οχημάτων για μισθωτούς και συνταξιούχους ανώτερους υπαλλήλους του δημόσιου τομέα και iii) την επέκταση του «παγώματος» των μισθών και την προσωρινή εισφορά στα ακαθάριστα κέρδη για την κάλυψη όλων των κρατικών αξιωματούχων και μονίμων γραμματέων (129 άτομα) για το 2013-2016, συμπεριλαμβανομένων των μελών της Βουλής. Συμπεριλαμβάνει επιδόματα σύνταξης και αφορολόγητα επιδόματα αυτών των ατόμων όταν υπολογίζεται το φορολογητέο εισόδημά τους, ενώ εισάγει μια εισφορά 6,8% επί των συντάξιμων αποδοχών αυτών των ατόμων.

Στο μνημόνιο προβλέπεται η εφαρμογή των ακόλουθων μέτρων αναφορικά με το κρατικό συνταξιοδοτικό σχήμα: i) πάγωμα συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων, ii) αύξηση του ορίου συνταξιοδότησης κατά 2 έτη για τις διάφορες κατηγορίες υπαλλήλων, αύξηση του ελάχιστου ορίου ηλικίας για τη θεμελίωση δικαιώματος σε

σύνταξη που δεν θα είναι μειωμένη (κατά έξι μήνες ετησίως) για να είναι σύμφωνη με τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, iii) μείωση της προτιμησιακής μεταχείρισης συγκεκριμένων ομάδων εργαζόμενων, όπως τα μέλη στρατού και αστυνομίας, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τα συμμετοχή στις εφάπαξ παροχές. Για τις επιχειρήσεις, προβλέπεται αύξηση του συντελεστή φορολόγησης στο 12,5% καθώς και αύξηση του φόρου στα μερίσματα στο 30%.

Επίσης με βάση το μνημόνιο στην Κύπρο:

- Εισάγεται μόνιμη εισφορά 3% στις συντάξεις το Ταμείου Χηρών και Ορφανών από δημόσιους λειτουργούς που δικαιούνται σύνταξη. Εισάγεται εισφορά 6,8% στις συντάξεις δικαιούχων που δεν καλύπτονται από το κρατικό ταμείο ή κάποιο άλλο παρόμοιο σχήμα.
- Καταργείται το δικαίωμα σύνταξης του δεύτερου συζύγου θανόντος συνταξιούχου.
- Αυξάνεται το ποσοστό εισφοράς στις συντάξεις των μελών του Εφοριακού Συμβουλίου και της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφορών στο 6,8% από 3,4%.
- Οι εισφορές στο Ταμείο Χηρών και Ορφανών δεν είναι πλέον επιστρεπτές.

Επιπλέον μεταρρυθμίσεις στο Γενικό Κοινωνικό Σχήμα Ασφάλισης Περιλαμβάνει:

- Αναλογιστική μείωση στις συντάξεις από το Γενικό Κοινωνικό Σχήμα Ασφάλισης κατά 0,5% ανά μήνα για πρόωρες αποχωρήσεις το αργότερο από τον Ιανουάριο του 2013, ανάλογα με τη σχεδιαζόμενη αύξηση του ελάχιστου ορίου ηλικίας για πλήρη σύνταξη στα 65 έτη (κατά έξι μήνες ανά έτος) από το 2013 έως το 2016.
- Πάγωμα συντάξεων του Κοινωνικού Συστήματος Ασφάλισης την περίοδο 2013 – 16.

- Καταμερισμό των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων θανόντων συνταξιούχων μεταξύ συζύγων ανάλογα με τη διάρκεια του γάμου.
- Κατάργηση της αύξησης συντάξεων για εργαζόμενο εξαρτώμενο σύζυγο από το Γενικό Κοινωνικό Σχήμα Ασφάλισης το αργότερο από τον Ιανουάριο του 2013 και έπειτα.
- Μείωση των μεταβιβάσεων από την κεντρική κυβέρνηση σε κρατικές επιχειρήσεις και ημικρατικά ιδρύματα κατά 25 εκατ. ευρώ.
- Μείωση των ωρομίσθιων εποχικών υπαλλήλων κατά 992 από 1.806 το 2012 στους 814.
- Τετραετές σχέδιο για την κατάργηση τουλάχιστον 1.880 μόνιμων θέσεων την περίοδο 2013 -16.

Φόρος ακινήτων

Με στόχο την αύξηση των εσόδων και την δικαιότερη κατανομή της φορολογικής επιβάρυνσης στους ιδιοκτήτες ακινήτων, το κυπριακό μνημόνιο προβλέπει την αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων με βάση τις τρέχουσες τιμές της αγοράς. Σημειώνεται ότι οι αντικειμενικές αξίες στην Κύπρο παραμένουν αμετάβλητες από την δεκαετία του '80.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι αρχές συμφώνησαν στην εφαρμογή των ακόλουθων μέτρων

- Την εισαγωγή δείκτη τιμών ακινήτων που στηρίζεται στην αποτίμηση της κτηματαγοράς της Κύπρου το 2013 ανά τετραγωνικό μέτρο κατοικήσιμης επιφάνειας γης. Ο συγκεκριμένος δείκτης διαφοροποιείται βάσει της τοποθεσίας, της ζώνης και άλλων χαρακτηριστικών του ακινήτου.
- Εισαγωγή ενός επαναλαμβανόμενου φόρου ακίνητης περιουσίας που στηρίζεται στις αποτιμήσεις της αγοράς ακινήτων σύμφωνα με την μοναδιαία φορολογική βάση που καθοριστεί από τον δείκτη ακίνητης περιουσίας. (γ' τρίμηνο του 2014).

- Τη δημιουργία νομικού πλαισίου για την υποχρεωτική ετήσια μεταβολή της μοναδιαίας φορολογικής βάσης των ακινήτων που καθορίζεται από αρμόδια επιτροπή.

Εισπρακτικά μέτρα

Στα εισπρακτικά μέτρα περιλαμβάνονται τα εξής:

- Αύξηση του βασικού ΦΠΑ στο 17% από 18%.
- Αύξηση του φόρου στα καύσιμα κατά 0,07 ευρώ.
- Αύξηση του φόρου για δημόσιες υπηρεσίες τουλάχιστον κατά 17% από τις τρέχουσες τιμές.
- Εισαγωγή φόρου 20% στα διανεμηθέντα κέρδη από τα παιχνίδια του ΟΠΑΠ και της Εθνικής Λοταρίας στα κέρδη άνω των 5.000 ευρώ.
- Αύξηση του φόρου για το λεπτοκομμένο καπνό στα 150 από 60 ευρώ ανά κιλό και του φόρου σε πακέτο 20 τσιγάρων κατά 0,2 ευρώ.
- Αύξηση του φόρου στη μύρα κατά 25% από 4,78 ευρώ per hl στα 6 ευρώ per hl. Αύξηση του φόρου κατανάλωσης στην αιθυλική αλκοόλη από 598,01 ευρώ σε 956,82 ευρώ per hl
- Κατάργηση όλων των εξαιρέσεων στην πληρωμή ετήσιου εταιρικού φόρου 350 ευρώ.

5.3 Παράγοντες που επηρέαστηκαν στην Κύπρο

- Ανεργία

Η οικονομική κρίση αυτόματα φέρνει και μεγάλα ποσοστά ανεργίας. Αυτό συμβαίνει διότι πολλές επιχειρήσεις κλείνουν ή στο όνομα της οικονομικής κρίσης

κάνουν περικοπές. Για την κρίση που διανύουμε το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε αρχικά στις ΗΠΑ, αργότερα μετατοπίστηκε και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι φυσιολογικό να αυξηθεί η ανεργία καθώς ο πρώτος κλάδος που συνήθως πλήττεται από τις κρίσεις είναι ο κατασκευαστικός.

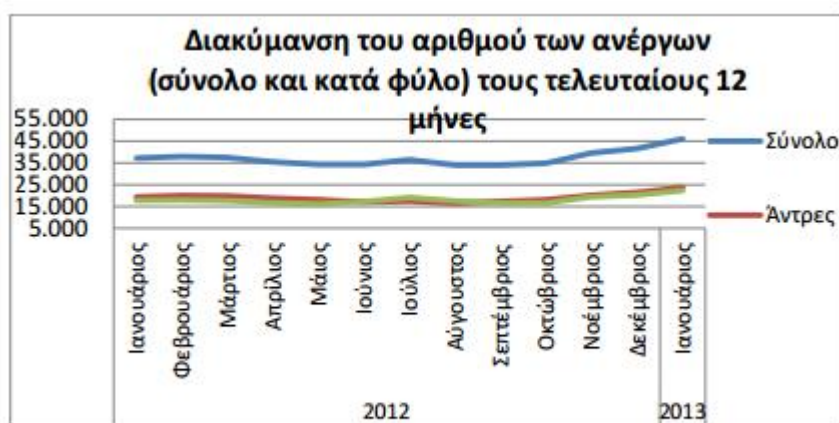
Η ιστορική εμπειρία έχει υποδείξει ότι οι νέοι, οι μετανάστες και οι εργαζόμενοι που βρίσκονται λίγα χρόνια πριν την σύνταξη είναι αυτοί που πλήττονται πρώτοι από την ανεργία. Δεν είναι μόνο ο κατασκευαστικός κλάδος αυτός που πλήττεται αλλά συνεχίζει και συμπαρασύρει και άλλους, όπως είναι οι τράπεζες, οι βιομηχανίες κτλ. Σύμφωνα με ανακοίνωση της Κυπριακής Στατιστικής Υπηρεσίας, το τέταρτο τρίμηνο του 2012, ο αριθμός των εργαζομένων ανερχόταν στις 389,1 χιλιάδες άτομα (άνδρες 203,7 χιλιάδες και γυναίκες 185,4 χιλιάδες) και ο αριθμός των ανέργων στις 56,7 χιλιάδες άτομα (άνδρες 30,9 χιλιάδες και γυναίκες 25,7 χιλιάδες). Το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών ήταν 69,8% (άνδρες 75,6% και γυναίκες 64,4%) παραμένοντας στα ίδια επίπεδα με το προηγούμενο τρίμηνο του 2012, που ήταν 70,0% (άνδρες 76,3%, γυναίκες 64,2%) και σημειώνοντας μείωση από το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011, που ανερχόταν σε 72,1% (άνδρες 77,5% και γυναίκες 67,2%). Το ποσοστό ανεργίας ανερχόταν σε 12,7% του εργατικού δυναμικού (άνδρες 13,2% και γυναίκες 12,2%) σημειώνοντας αύξηση από το προηγούμενο τρίμηνο του 2012, όταν ήταν 12,1% (άνδρες 12,3%, γυναίκες 11,8%) και το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011, που ήταν 8,9% (άνδρες 9,8% και γυναίκες 8,0%). Επίσης, το ποσοστό ανεργίας για τους νέους 15-24 ετών ήταν 32,0% του εργατικού δυναμικού των ηλικιών αυτών σημειώνοντας αύξηση από το προηγούμενο τρίμηνο του 2012, που ήταν 26,4% και το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011, όταν ανερχόταν σε 26,0%.

Με βάση τα στοιχεία που τηρούνται στα Επαρχιακά Γραφεία Εργασίας, ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων στο τέλος Φεβρουαρίου 2013, έφτασε τα 46.109 πρόσωπα. Με βάση τα στοιχεία διορθωμένα για εποχικές διακυμάνσεις που δείχνουν την τάση της ανεργίας, ο αριθμός των εγγεγραμμένων ανέργων το Φεβρουάριο 2013 αυξήθηκε στα 40.723 πρόσωπα σε σύγκριση με 40.340 τον προηγούμενο μήνα.

Σε σύγκριση με το Φεβρουάριο του 2012 σημειώθηκε αύξηση 8.235 προσώπων ή 21,7% που αποδίδεται κυρίως στους τομείς του εμπορίου (αύξηση 1.982 ανέργων), 23 των δραστηριοτήτων υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης (αύξηση 1.436), της δημόσιας διοίκησης (αύξηση 961), των κατασκευών (αύξηση 679), της μεταποίησης (αύξηση 646), καθώς επίσης και στους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας όπου σημειώθηκε αύξηση 630 ανέργων.

Τα στοιχεία της Eurostat αποτυπώνουν τη ραγδαία επιδείνωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας, από τον Ιούνιο, όταν η Κύπρος υπέβαλε αίτηση για στήριξη από τον μηχανισμό. Έκτοτε, το ποσοστό της ανεργίας καταγράφει συνεχή άνοδο.

Έτσι, τον Μάρτιο του 2013, το ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο 14,2% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, ενώ πέρσι τον ίδιο μήνα είχε διαμορφωθεί στο 10,7%. Το ποσοστό των ανέργων αντρών ανήλθε στο 14% και των γυναικών στο 14,3%. Το ποσοστό ανεργίας ανάμεσα στους νέους (κάτω των 25 ετών) αναρριχήθηκε στο 32,3% (Eurostat, η Κύπρος ανεργία στην 2013) .

Διάγραμμα ανεργίας 2012 – 2013 (γραφείο εργασίας 1/1/2013).

- Λιανικό εμπόριο

Μείωση του όγκου του λιανικού εμπορίου το 2012 έφθασε σε επίπεδα ρεκόρ κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων ετών του 3,6%. Για λόγους σύγκρισης, το 2011, η μείωση ήταν 0,9%. Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία, το Δεκέμβριο του

περασμένου έτους, οι πωλήσεις μειώθηκαν κατά 6%. Ο Δεκέμβριος ήταν ο δέκατος κατά σειρά μήνας, που ο εμπορικός τομέας άρχισε να παρακμάζει. Ο όγκος λιανικών πωλήσεων παρουσιάζει συνεχώς πτωτικές τάσεις.

Πωλήσεις – Τζίρος

Μείωση 4,4 μονάδες ή 3,4% σημείωσε το Νοέμβριο του 2012 ο Δείκτης Αξίας Κύκλου Εργασιών Λιανικού Εμπορίου, σε σύγκριση με 128,2 μονάδες τον Οκτώβριο 2012, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία. Σε σύγκριση με το Νοέμβριο του 2011 ο Δείκτης παρουσίασε μείωση 4,3 μονάδες ή 3,3%. Για την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2012 ο Δείκτης σημείωσε μείωση 2,0% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2011. Ο Δείκτης Όγκου Κύκλου Εργασιών Λιανικού Εμπορίου για το μήνα Ιανουάριο 2013 ανήλθε στις 98,9 μονάδες παρουσιάζοντας μείωση 37,1 μονάδες ή 27,3% σε σύγκριση με 136,0 το Δεκέμβριο 2012 (Καθημερινή 2013).

Κλείσιμο επιχειρήσεων

Παρατηρείται γενικά μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης το φαινόμενο του «λουκέτου» σε πολλές (ΜΜΕ) επιχειρήσεις, κυρίως λιανικού εμπορίου. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια 12,000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις οδηγήθηκαν σε κλείσιμο ενώ καθημερινά ο αριθμός των επιχειρήσεων αυτών που βάζουν λουκέτο ανέρχεται στις πέντε. Το 90% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων κινδυνεύουν άμεσα.

Απολύσεις

Ποσοστό 35% των επιχειρήσεων στην Κύπρο, δηλαδή οριακά υψηλότερο από 1 στις 3 επιχειρήσεις, θα προχωρήσει σε απολύσεις κατά τους επόμενους τρεις μήνες, σύμφωνα με τα πορίσματα έρευνας της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ) μεταξύ των μελών της. Σύμφωνα με την έρευνα της ΟΕΒ, εκ του συνόλου του προσωπικού που απασχολούν οι επιχειρήσεις οι οποίες απάντησαν θετικά στο 33 ερώτημα περί μείωσης προσωπικού, θα απολυθεί ποσοστό 11,6% των εργαζομένων που απασχολούν (ΟΕΒ έρευνα offsite.com).

5.4 Τα κυριότερα διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας

Στην Κύπρο και οι δύο παράγοντες βρίσκονται σε αποσύνθεση (τράπεζες και δημόσιος τομέας) . Από την μια οι τράπεζες που για πολλά χρόνια αποτελούσαν τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας, εξαπλώθηκαν, σημείωσαν κέρδη, συνέβαλαν στην ευμάρεια, αλλά έγιναν ανεξέλεγκτα μεγάλες. Από την άλλη και ο δημόσιος τομέας της Κύπρου νοσεύει. Στα χρόνια πριν την κρίση αυξήθηκαν οι προσλήψεις στο δημόσιο και τώρα η κυβέρνηση καλείται να πληρώσει το λογαριασμό με αποτέλεσμα η Κύπρος να βρεθεί σε δυσμενή θέση.

Η οικονομική κρίση στην Κύπρο οφείλεται κυρίως στα ακόλουθα διαρθρωτικά προβλήματα:

1). Στα Δημόσια Οικονομικά και Κυβερνητική πολιτική:

α. Το χρέος από 48% του ΑΕΠ ή €8,5 δις ευρώ το 2008, εκτινάχθηκε σε 75% ή €13,2 δις ευρώ το πρώτο τρίμηνο του 2012.

β. Από τη μια η αδυναμία της κυβέρνησης να αντιληφθεί εγκαίρως τον κίνδυνο και από την άλλη η αναποφασιστικότητα της, είχαν ως αποτέλεσμα τη μη λήψη των απαραίτητων μέτρων στον κατάλληλο χρόνο.

2). Τράπεζες

α. Βασική παράμετρος του προβλήματος είναι ο ανεξέλεγκτος δανεισμός των τραπεζών σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις στην Κύπρο, λόγω αδυναμίας του υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου.

β. Η αδυναμία του κράτους να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα διαχρονικά διαρθρωτικά του προβλήματα άφησε απροστάτευτη την Κυπριακή Οικονομία.

δ. Η μη διεκδίκηση από την Κυβέρνηση, στη σύνοδο του EUROGROUP στις 26 Οκτωβρίου 2011, εξαίρεσης των τραπεζών μας από το κούρεμα του Ελληνικού χρέους, κάτι που μπορούσαμε να είχαμε κάνει, συνέβαλε ουσιαστικά στην κρίση του τραπεζικού συστήματος.

3). Επιπτώσεις:

Οι προαναφερθέντες παράγοντες οδήγησαν στις εξής σοβαρές, για τον τόπο, συνέπειες:

- Ύφεση στην ανάπτυξη με αρνητικά πρόσημα ως προς τη διεύρυνση του εθνικού μας πλούτου.
- Κάθετη μείωση των επενδύσεων.
- Καλπάζουσα ανεργία, ιδιαίτερα ανάμεσα στους νέους.
- Συνεχής μείωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- Ψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα και κατακόρυφη αύξηση του δημόσιου χρέους.
- Εξίσου σημαντική παράμετρος, είναι η συγκέντρωση του 45% των δανείων των δύο μεγάλων τραπεζών στην ελλαδική αγορά, καθώς επίσης και η αγορά ομολόγων του ελληνικού δημοσίου χρέους ίσου με το 35% του ΑΕΠ της Κύπρου!
- Κλονισμός της εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα και επιδείνωση της θέσης και της εικόνας της Κύπρου σε διεθνές επίπεδο.
- Έλλειψη ρευστότητας στην κυπριακή αγορά και υψηλό κόστος χρήματος.

5.5 Επιπτώσεις στα βασικά μεγέθη της μακροοικονομίας κατά την οικονομική κρίση

1) Το Μακροοικονομικό Πλαίσιο της οικονομικής κατάστασης:

Η οικονομία της Κύπρου συνεχίζει να αξιολογείται δυσμενώς από τους διεθνείς οργανισμούς και οίκους αξιολόγησης. Οι υποβαθμίσεις της κυπριακής οικονομίας, που έγιναν λόγω των τεράστιων αναγκών κεφαλαίοποίησης των κυπριακών τραπεζών καθώς και των δημοσιονομικών και διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει, συνεχίζουν να πλήττουν καίρια την κυπριακή οικονομία. Ως επακόλουθο, η Κυβέρνηση έχει χάσει πρόσβαση στις διεθνείς αγορές χρηματοδότησης. Συνεχίζει να έχει πολύ περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση αποκλειστικά από την εγχώρια αγορά, με σχετικά ψηλό κόστος. Η αύξηση των επιτοκίων δανεισμού του δημόσιου τομέα επιφέρει ανάλογες αυξήσεις στα επιτόκια δανεισμού του

ιδιωτικού τομέα επηρεάζοντας δυσμενώς την αναπτυξιακή προοπτική της κυπριακής οικονομίας. Παράλληλα, η πιστωτική επέκταση έχει συρρικνωθεί κυρίως λόγω της τεράστιας απώλειας κεφαλαίων που οι κυπριακές τράπεζες έχουν υποστεί από το κούρεμα των ελληνικών ομολόγων του δημοσίου (πέραν των €4.5 δις) καθώς και από άλλες σημαντικές απώλειες (επίσης πέραν των €4 δις) που και πάλι σχετίζονται με τα ελληνικό τραπεζικό και τη διασύνδεση του με τις κυπριακές τράπεζες. Η Οικονομική Κρίση, σε συνδυασμό με την αύξηση των τιμών και τη στασιμότητα των μισθών, έχει γονατίσει τα νοικοκυριά. Τα τελευταία χρόνια, όλα άρχισαν να κινούνται αρνητικά και η παραγωγικότητα έχει μειωθεί επικίνδυνα. Οι αυξήσεις στις τιμές των αγαθών είναι μεγαλύτερες από τις αυξήσεις στους μισθούς, γεγονός που οδήγησε τους πολίτες σε αδιέξοδο.

2) Οι βραχυπρόθεσμοι Δείκτες της Κυπριακής Οικονομίας, τα βασικά μεγέθη της μακροοικονομίας και το πώς επηρεάστηκαν αυτά:

α) Ρυθμός ανάπτυξης:

Ο ρυθμός ανάπτυξης στα οικονομικά μιας χώρας αναφέρεται στην αύξηση της πραγματικής παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών σε μία οικονομία με την πάροδο του χρόνου. Κατά σύμβαση, ως μέτρο ή δείκτης της ανάπτυξης ορίζεται ο μακροχρόνιος μέσος ποσοστιαίος ρυθμός αύξησης του πραγματικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Η ανάπτυξη αναφέρεται στη μακροχρόνια τάση (δεκαετίες, αιώνες) και όχι στη βραχυχρόνια διακύμανση (τρίμηνα, εξάμηνα, έτη) του παραγόμενου προϊόντος. Βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες στην πορεία ανάκαμψης της κυπριακής οικονομίας είναι οι ακόλουθοι:

- Η δημοσιονομική εξυγίανση, η οποία βραχυπρόθεσμα, θα επιδράσει ανασταλτικά στην ιδιωτική κατανάλωση.
- Η αναμενόμενη συγκράτηση της πιστωτικής επέκτασης προς την οικονομία
- Η αναπόφευκτη διόρθωση στον κατασκευαστικό και τραπεζικό τομέα

- Το ολοένα και πιο αρνητικό κλίμα εμπιστοσύνης στην κυπριακή οικονομία από ξένους και κύπριους επενδυτές λόγω των χρόνιων προβλημάτων ανταγωνιστικότητας, της δυσμενούς κατάστασης των δημόσιων οικονομικών καθώς και των προκλήσεων στον τραπεζικό τομέα.
- Οι αρνητικές επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και το κλίμα εμπιστοσύνης που παρατηρείται μεταξύ των καταναλωτών καθώς και της δυσκαμψίας στην αντιμετώπιση των χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων.

Η αρνητική αυτή προοπτική προβλέπεται να αναστραφεί κατά το 2015 όπου ο ρυθμός ανάπτυξης προβλέπεται να είναι θετικός και να κυμανθεί γύρω στο 1%. Προϋπόθεση αποτελεί η διόρθωση των δημοσίων οικονομικών και η ανακεφαλαιοποίηση και εκσυγχρονισμός του τραπεζικού τομέα.

ΕΤΟΣ	ΤΡΙΜΗΝΟ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)	ΑΕΠ διορθωμένο ως προς τις εποχικές διακυμάνσεις και τις εργάσιμες μέρες	
		Σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους (Ποσοστιαία αλλαγή)	Σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο (Ποσοστιαία αλλαγή)	Σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους (Ποσοστιαία αλλαγή)
2008	1ο	4.9	0.9	4.7
	2ο	4.1	0.9	4.3
	3ο	3.4	0.2	3.4
	4ο	2.0	0.1	2.0
2009	1ο	0.6	-0.9	0.2
	2ο	-2.1	-1.3	-2.0
	3ο	-2.8	-0.6	-2.7
	4ο	-3.1	-0.1	-2.9
2010	1ο	-0.3	1.3	-0.7
	2ο	0.9	0.3	0.9
	3ο	2.2	0.9	2.4
	4ο	2.4	0.2	2.7
2011	1ο	1.7	0.2	1.7
	2ο	1.6	0.1	1.4
	3ο	-0.3	-0.8	-0.3
	4ο	-0.8	-0.1	-0.6
2012	1ο	-1.6	-0.7	-1.6
	2ο	-2.7	-0.9	-2.5
	3ο	-2.0	-0.6	-2.3
	4ο	-3.4	-1.1	-3.3

β) Πληθωρισμός

Είναι η μείωση της αγοραστικής αξίας του χρήματος η αύξηση των τιμών σε μια σειρά καταναλωτικών αγαθών, υπηρεσιών. Το 2012 ο πληθωρισμός κυμάνθηκε γύρω στο 3.4%, παρά τη συρρίκνωση της εσωτερικής ζήτησης έναντι 3.3% τον προηγούμενο χρόνο λόγω κυρίως αύξησης του συντελεστή Φ.Π.Α. κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες, της αύξησης στο φόρο κατανάλωσης για καπνικά προϊόντα καθώς και στις αυξήσεις των τιμών των ενεργειακών προϊόντων.

Πληθωρισμός στην Κύπρο και στη ζώνη του ευρώ (ΕνΔΤΚ ετήσια μεταβολή, %)

	Κύπρος	ζώνη του ευρώ
Απρ-12	3.60	2.60
Μαρ-12	3.50	2.70
Φεβ-12	3.10	2.70
Ιαν-12	3.10	2.70
Δεκ-11	4.20	2.70
Νοε-11	4.00	3.00
Οκτ-11	3.20	3.00
Σεπ-11	2.50	3.00
Αυγ-11	2.70	2.50
Ιουλ-11	3.50	2.50
Ιουν-11	4.50	2.70
Μαϊ-11	4.10	2.70
Απρ-11	3.50	2.80
Μαρ-11	3.24	2.68
Φεβ-11	3.14	2.43
Ιαν-11	3.03	2.32
Δεκ-10	1.95	2.21
Νοε-10	1.73	1.92
Οκτ-10	3.25	1.95
Σεπ-10	3.64	1.88
Αυγ-10	3.44	1.58
Ιουλ-10	2.73	1.73
Ιουν-10	2.12	1.49
Μαϊ-10	1.85	1.69
Απρ-10	2.53	1.64

(υπουργείο οικονομικών -Υπουργός Οικονομικών Νοέμβριος 2012)

δ) Ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ

Το ΑΕΠ είναι το συνολικό εισόδημα όλων των μελών της οικονομίας (Mankiw, 2002, σελ. 61) Το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν) ως δείκτης που μπορεί να μετράει την δυνατότητα μιας οικονομίας να παράγει αγαθά-προϊόντα και υπηρεσίες, είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που καθρεπτίζει την οικονομική κατάσταση κάθε κράτους. Οι τελευταίες προβλέψεις του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών δείχνουν ότι η Κυπριακή οικονομία είχε καταγράψει περαιτέρω συρρίκνωση το τελευταίο τρίμηνο του 2012, καθώς και ολόκληρο το 2013. Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ είναι συνεχώς μειούμενος με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται συνεχώς η οικονομική κατάσταση στην Κύπρο. Επειδή ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ είναι και ένα στοιχείο της οικονομικής κατάστασης στην χώρα και όχι μονό της ευημερίας των πολιτών,

φαίνεται ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει βαθιά την χώρα (Πανεπιστήμιο Κύπρου- Προοπτικές της Κυπριακής Οικονομίας για το 2012).

Προϋπολογισμός 2013 –Βασικά Μεγέθη

Έσοδα:

Οριακή αύξηση των εσόδων στα €5.860 εκ. σε σύγκριση με αναθεωρημένα έσοδα ύψους €5.786 εκ. το 2012, δηλαδή παρουσιάζουν μικρή μόνο αύξηση ύψους 1.3% σε σύγκριση με αύξηση ύψους 1.6 % το 2012 παρά την προώθηση μέτρων αύξησης των εσόδων λόγω συρρίκνωσης της προβλεπόμενης οικονομικής δραστηριότητας δραστηριότητας και κατά συνέπεια συνέπεια μείωση της κατανάλωσης.

Δαπάνες:

Το σύνολο των προϋπολογιζόμενων δαπανών του Προϋπολογισμού του 2013 ανέρχεται στα €7.014 εκ. Σε σύγκριση με προϋπολογιζόμενες δαπάνες ύψους €7.449 εκ. Το 2012, δηλαδή παρουσιάζουν μείωση ύψους 5.8% (Υπουργείο Οικονομικών Βραχυπρόθεσμοι Οικονομικοί και Χρηματοοικονομικοί Δείκτες 2013).

Αγορά Εργασίας

Κατά τους πρώτους εννέα μήνες του 2012, η απασχόληση σε άτομα και ώρες μειώθηκε κατά 2.9% και 3%, αντίστοιχα σε σχέση με το αντίστοιχα τον Ιανουάριο του 2012. Ο αριθμός των κενοθήσεων θέσεων μειώθηκε σε 2,622 θέσεις τον Ιανουάριο του 2013 από 4,092 θέσεις τον αντίστοιχο μήνα του 2012.

5.6 Κούρεμα καταθέσεων και πώς λειτούργησε στις επενδύσεις των ξένων στο νησί

Κατά τη συνεδρία του Eurogroup στις 15 - 16 Μαρτίου 2013 λήφθηκε μια πρωτοφανής απόφαση: να επιβληθεί φόρος στους καταθέτες των κυπριακών τραπεζών, ώστε να επιτευχθεί η ανακεφαλαιοποίηση των κυπριακών τραπεζών με χρήματα των καταθετών. Η απόφαση προέβλεπε την επιβολή ενός εφάπαξ φόρου που ανερχόταν στο 9.9% σε καταθέσεις πέραν των €100,000 (το όριο των

ασφαλισμένων καταθέσεων στην ΕΕ) και ενός εφάπαξ φόρου 6.75% σε καταθέσεις κάτω από το όριο. Όσοι θα υπόκειντο στην εφάπαξ φορολογία θα λάμβαναν ίσης αξίας μετοχές της τράπεζας. Ακολούθησε διεθνής κατακραυγή και η απόρριψη της απόφασης από την κυπριακή Βουλή των Αντιπροσώπων. Σε μια δεύτερη κατά σειρά συνεδρία του Eurogroup στις 24 - 25 Μαρτίου 2013 αποφασίστηκε να διασφαλιστούν οι καταθέσεις κάτω των €100,000, σε συμφωνία με την ευρωπαϊκή Οδηγία περί του συστήματος εγγύησης των καταθέσεων. Η συμφωνία προέβλεπε όμως την δραματική σμίκρυνση του κυπριακού χρηματοπιστωτικού τομέα. Αποφασίστηκε όμως η δεύτερη μεγαλύτερη κυπριακή τράπεζα, η Λαϊκή Τράπεζα, να τεθεί σε εκκαθάριση με πλήρη συνεισφορά των μετόχων, ομολογιούχων και ανασφάλιστων καταθετών. Περαιτέρω η Λαϊκή θα διαχωριζόταν σε μια καλή τράπεζα και μια κακή τράπεζα, με την καλή τράπεζα να συγχωνεύεται με την Τράπεζα Κύπρου, την μεγαλύτερη δηλαδή κυπριακή τράπεζα. Τα 9 δισεκατομμύρια ευρώ που είχε λάβει η Λαϊκή από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Παροχής Έκτακτης Ρευστότητας (Emergency Liquidity Assistance – εφεξής *ELA*) θα μεταβιβάζονταν ως χρέος της Τράπεζας Κύπρου. Περαιτέρω η ανακεφαλαιοποίηση και της Τράπεζας Κύπρου θα γινόταν με πλήρη συνεισφορά των μετόχων και των ομολογιούχων, καθώς και με μετατροπή των ανασφάλιστων καταθέσεων σε μετοχές, το λεγόμενο 'κούρεμα' των καταθέσεων.

37.5% των ανασφάλιστων καταθέσεων μετατράπηκαν αυτόματα σε μετοχές, ενώ 22.5% των καταθέσεων παρέμειναν δεσμευμένες ώστε να μετατραπούν, αν χρειαζόταν, σε μετοχές. Το υπόλοιπο 40% (μεταγενέστερα 30%) επίσης παρέμεινε δεσμευμένο για σκοπούς διασφάλισης ρευστότητας. Περισσότερους από τρεις μήνες μετά εξακολουθούσε να μην έχει καθοριστεί το ακριβές ποσοστό της ζημιάς που θα υφίσταντο οι καταθέτες της Τράπεζας Κύπρου και ενώ το 90% των επηρεαζόμενων καταθέσεων παρέμεναν δεσμευμένες. Τελικά το κούρεμα στην Τράπεζα Κύπρου ανήλθε στο 47.5%.

5.7 Οι προοπτικές τα Κυπριακής οικονομίας.

Η Κεντρική Τράπεζα Κύπρου (ΚΤΚ) στην τελευταία της έκθεση για την κυπριακή οικονομία έκανε την εκτίμηση ότι η συρρίκνωση του ΑΕΠ στην Κύπρο για το 2014 ενδέχεται να είναι μικρότερη από αυτήν που προβλέπεται στο πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής. Επίσης, προβλέπει το τέλος της πολύμηνης περιόδου αποπληθωρισμού. Η ΚΤΚ στέφει με επιτυχία την ολοκλήρωση της τέταρτης αξιολόγησης του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής της κυπριακής οικονομίας στη βάση του οποίου έχουν εφαρμοστεί σειρά απαραίτητων μέτρων για την εξυγίανση της οικονομίας και του τραπεζικού συστήματος. Παράλληλα εκτιμά ότι το πρόγραμμα, το οποίο επικαιροποιείται ανά τρίμηνο, έχει αρχίσει να αποδίδει και να «δημιουργεί τις προϋποθέσεις ανατροπής των αρνητικών οικονομικών δεδομένων και επιστροφής σε συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης και πλήρους απασχόλησης». Παρά τα αρνητικά δεδομένα και την υψηλή ανεργία, «δημιουργούνται οι απαραίτητες συνθήκες για αναστροφή των αρνητικών εξελίξεων, ενώ οι αρνητικές επιδράσεις των μέτρων του μνημονίου παρουσιάζονται πιο περιορισμένες από ό,τι αναμενόταν». Επιπρόσθετα, οι θετικές επιδράσεις των μέτρων του μνημονίου μεσοπρόθεσμα υπερτερούν κατά πολύ των όποιων βραχυπρόθεσμων αρνητικών επιδράσεων και ήδη θέτουν τις σωστές βάσεις για αναστροφή των δεδομένων και για πορεία βιώσιμης μακροπρόθεσμης ανάπτυξης και επιστροφή σταδιακά σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης και ευημερίας της χώρας. Επιπλέον η Τράπεζα Κύπρου έχει πλέον εξέλθει του καθεστώτος εξυγίανσης και έχει ανακεφαλαιοποιηθεί με ίδια μέσα. Στις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις, έχει καταγραφεί μικρότερη συρρίκνωση του πραγματικού ΑΕΠ από ό,τι είχε αρχικά εκτιμηθεί για το 2013.

Θετική εξέλιξη είναι το γεγονός ότι οι δημοσιονομικοί στόχοι που έχουν τεθεί δεν έχουν απλώς τηρηθεί αλλά έχουν υπερκαλυφθεί, αντικατοπτρίζοντας επίσης τη συνετή υλοποίηση του κρατικού προϋπολογισμού, ενώ ο προϋπολογισμός του 2014 στοχεύει σε πιο γρήγορη υλοποίηση μέρους της επιπρόσθετης δημοσιονομικής

προσαρμογής που απαιτείται κατά τα έτη 2015- 2018, σύμφωνα με τον Μηχανισμό Στήριξης (ΜΣ).

Στόχος, είναι να επιτευχθεί και να διατηρηθεί σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα πρωτογενές πλεόνασμα της τάξης του 4% του ΑΕΠ, έτσι ώστε το δημόσιο χρέος να οδηγηθεί σε μια σταθερά καθοδική και βιώσιμη πορεία. Με βάση τις πιο πάνω εξελίξεις, ο συνολικός απολογισμός για την πορεία της οικονομίας από τον Μάρτιο του 2013 ως σήμερα κρίνεται ως πολύ ενθαρρυντικός, σύμφωνα με την ΚΤ. Σε ό,τι αφορά τις προοπτικές της κυπριακής οικονομίας για την περίοδο 2014- 2016 η αναθεώρηση των προβλέψεων που υιοθετήθηκε στο ΜΣ κατά την τέταρτη αξιολόγηση της κυπριακής οικονομίας από την ΕΕ, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ. Οι μακροοικονομικές προοπτικές που περιλαμβάνονται στην τέταρτη αξιολόγηση του οικονομικού προγράμματος είναι θετικότερες από εκείνες που υιοθετήθηκαν κατά την τρίτη αξιολόγηση.

Τέλος η συρρίκνωση της οικονομίας για το 2014 είναι ηπιότερη και ανέρχεται στο 4,2%, σε σύγκριση με 4,8% στην τρίτη αξιολόγηση, λόγω των καλύτερων από των αναμενόμενων αποτελεσμάτων για το 2013 και άλλων πρόσφατων δεικτών. Σύμφωνα με την προκαταρκτική εκτίμηση της στατιστικής υπηρεσίας για το πρώτο τρίμηνο του 2014, η εικόνα για το ΑΕΠ φαίνεται να είναι θετικότερη, αφού η συρρίκνωση περιορίστηκε στο -4%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΕΡΕΥΝΑ

6.1 Σκοπός της έρευνας

Μέσα από αυτή την έρευνα, θα ήθελα να γνωρίσω καλύτερα τις απόψεις των κατοίκων της Κύπρου. Θέλω να ανακαλύψω την γνώμη του κύπριου πολίτη για το Ευρώ, την οικονομία και τις εξελίξεις της οικονομικής κρίσης.

6.2 Χρόνος διεξαγωγής

Η έρευνα του εμπειρικού μέρους αυτής της πτυχιακής εργασίας διεξάχθηκε σε διάστημα 1 μήνα (Αύγουστος 2014- Σεπτέμβριος 2014).

6.3 Δείγμα

Συνολικά μοιράσθηκαν 250 ερωτηματολόγια, τα οποία επιστράφηκαν για επεξεργασία. Τα περισσότερα στάλθηκαν σε ηλεκτρονική μορφή, ενώ μερικά ερωτηματολόγια απαντήθηκαν τηλεφωνικώς ή πρόσωπο με πρόσωπο. Επέλεξα να διανέμω την έρευνα και να απευθυνθώ σε κατοίκους και πολίτες της Κύπρου. Το συνολικό δείγμα της έρευνας ήταν τελικά 244 ερωτηματολόγια, διότι τα υπόλοιπα κρίθηκαν ακατάλληλα για την έρευνα.

6.4 Μεθοδολογία της δειγματοληπτικής έρευνας

Για την πραγματοποίηση της έρευνας, προσδιορίστηκε αρχικά το αντικείμενό της, καθορίστηκε το πεδίο της και συντάχθηκε το πλάνο του ερωτηματολογίου με βάση τις ανάγκες της έρευνας και μερικές παρόμοιες δημοσιευμένες συζητήσεις. Έπειτα, συντάχθηκε το ερωτηματολόγιο. Αφού ολοκληρώθηκε η συλλογή των

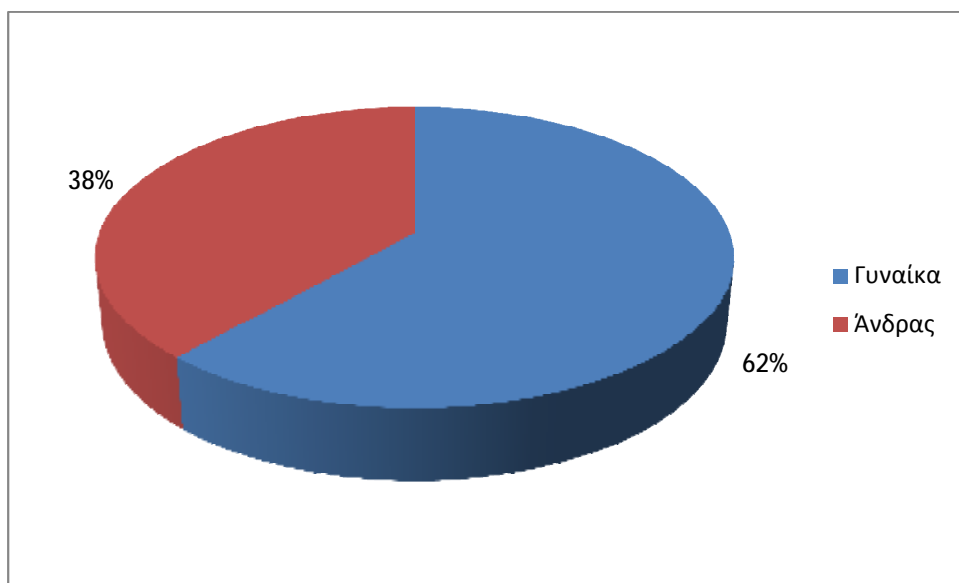
ερωτηματολογίων, ακολούθησε η κωδικοποίηση των μεταβλητών που ερευνήθηκαν. Ύστερα τα στοιχεία επεξεργάστηκαν στο Microsoft Excel. Με τη βοήθεια του προγράμματος αυτού πραγματοποιήθηκαν οι κατανομές των συχνοτήτων των μεταβλητών που μελετήθηκαν. Στη συνέχεια σχολιάστηκαν τα διαγράμματα των συχνοτήτων.

6.5 Περιγραφή ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε 3 μέρη. Το πρώτο μέρος αφορά δημογραφικά στοιχεία όπως φύλο, ηλικία, εκπαίδευση κτλ. Στο δεύτερο μέρος ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει σε ερωτήσεις σχετικά με την υιοθέτηση του Ευρώ και τις αλλαγές και επιπτώσεις που δημιούργησε. Τέλος στο τρίτο μέρος της έρευνας υπάρχουν ερωτήσεις σχετικά με την οικονομική κρίση που περνά η Κύπρος τα τελευταία χρόνια και πως αυτή επηρέασε τους πολίτες του νησιού.

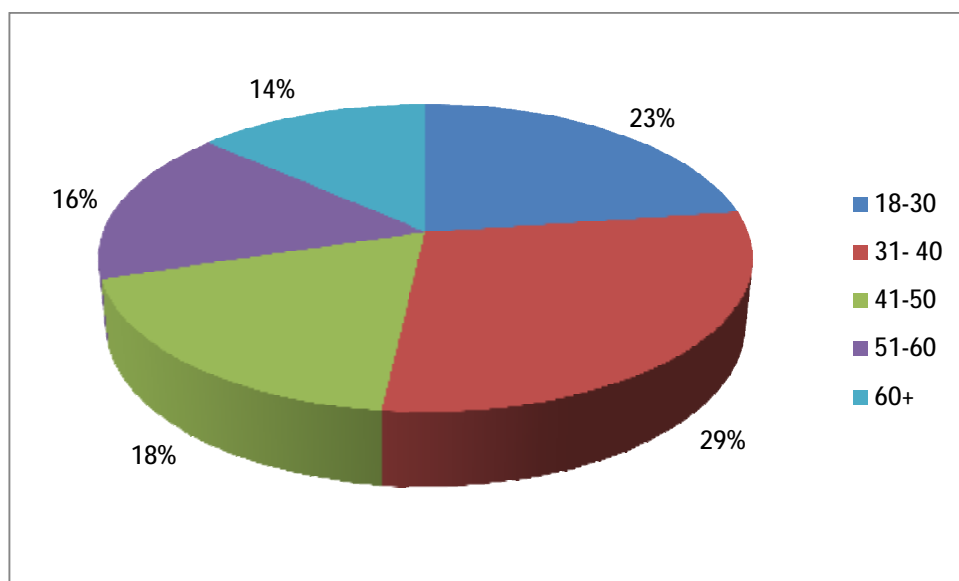
6.6 Αποτελέσματα έρευνας

Φύλο

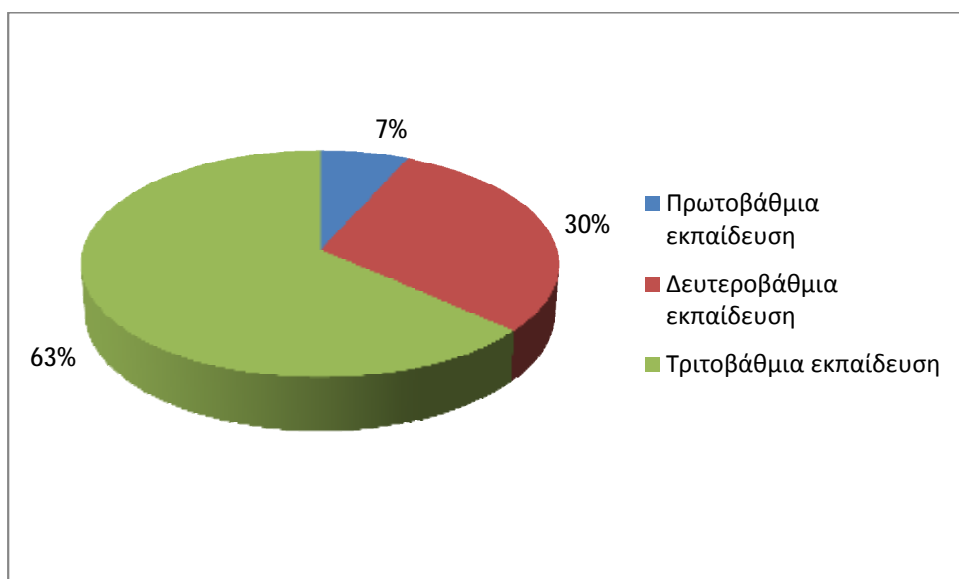
Το δείγμα αποτελείται σε μεγαλύτερο ποσοστό από γυναίκες και σε μικρότερο από άντρες.

Ηλικία

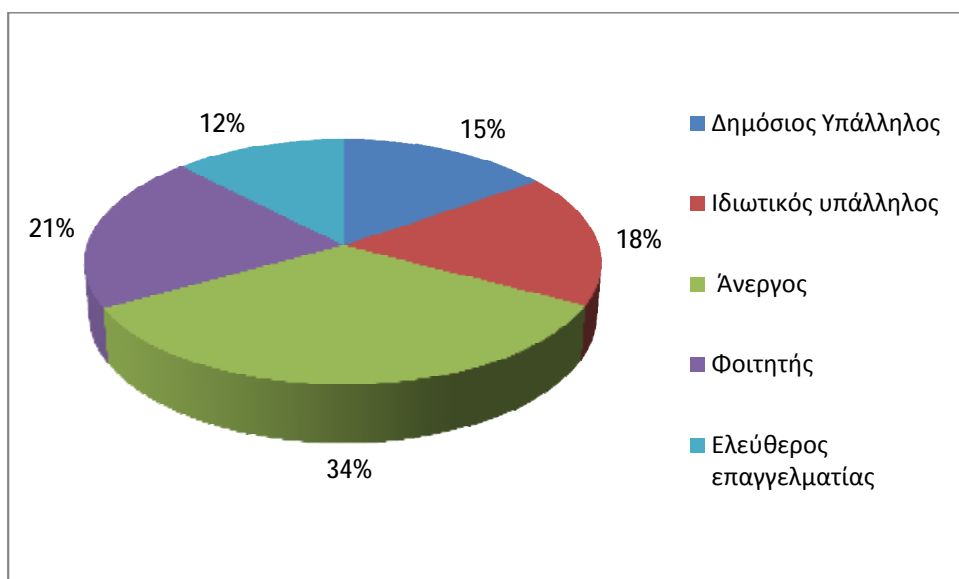
Οι περισσότεροι ερωτώμενοι της έρευνας άνηκαν στην ηλικιακή ομάδα 31-40 ενώ ακολουθούν σε αριθμό οι πολίτες ηλικίας 18- 30. Η ηλικιακή ομάδα με την χαμηλότερη συμμετοχή στην έρευνα είναι αυτή των 60 και άνω.

Μορφωτικό επίπεδο

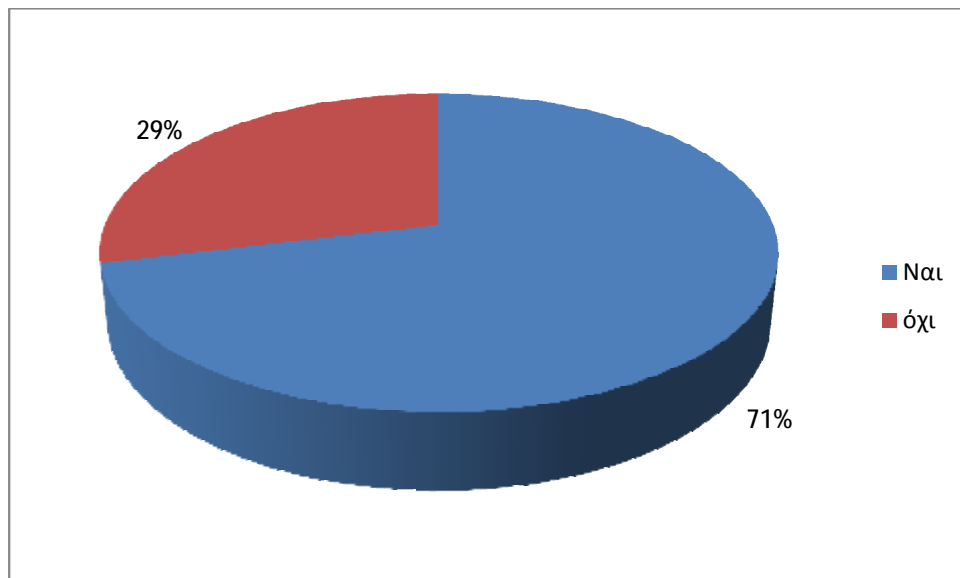
Στο μεγαλύτερο ποσοστό οι ερωτώμενοι έχουν τελειώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση ενώ είναι ελάχιστοι οι ερωτώμενοι που έχουν τελειώσει μόνο Δημοτικό.

Επάγγελμα

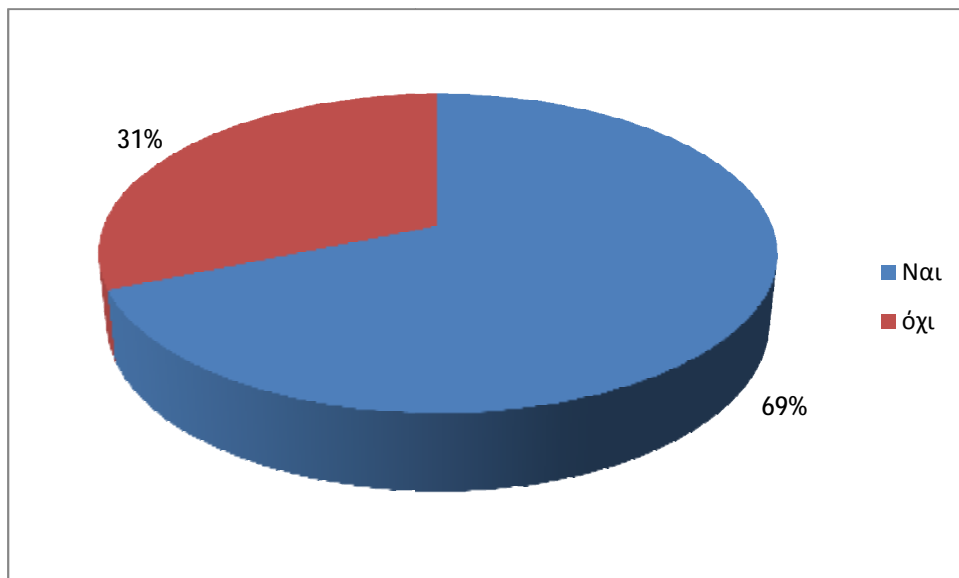
Το δείγμα των ερωτώμενων αποτελείται κυρίως από άνεργους, ενώ στην συνέχεια ακολουθούν οι φοιτητές και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι.

Μόνιμος κάτοικος Κύπρου

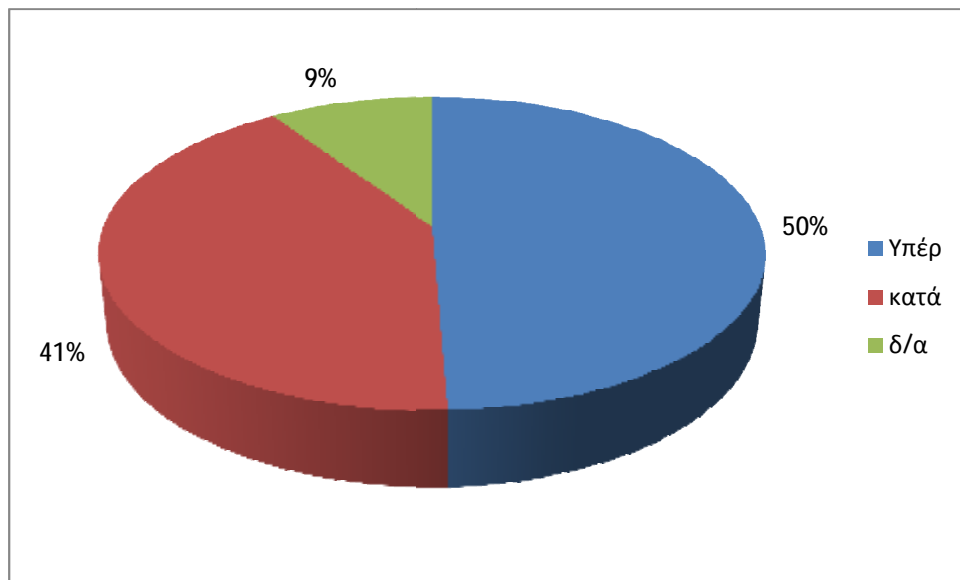
Στο μεγαλύτερο ποσοστό το δείγμα ήταν μόνιμοι κάτοικοι της Κύπρου.

Όταν υιοθετήθηκε το Ευρώ από την Κύπρο, είσαστε ικανοποιητικά ενημερωμένοι για την χρήση του;

Σχεδόν τα 2/3 των ερωτώμενων είχε ενημερωθεί σε ικανοποιητικό βαθμό για την χρήση του Ευρώ.

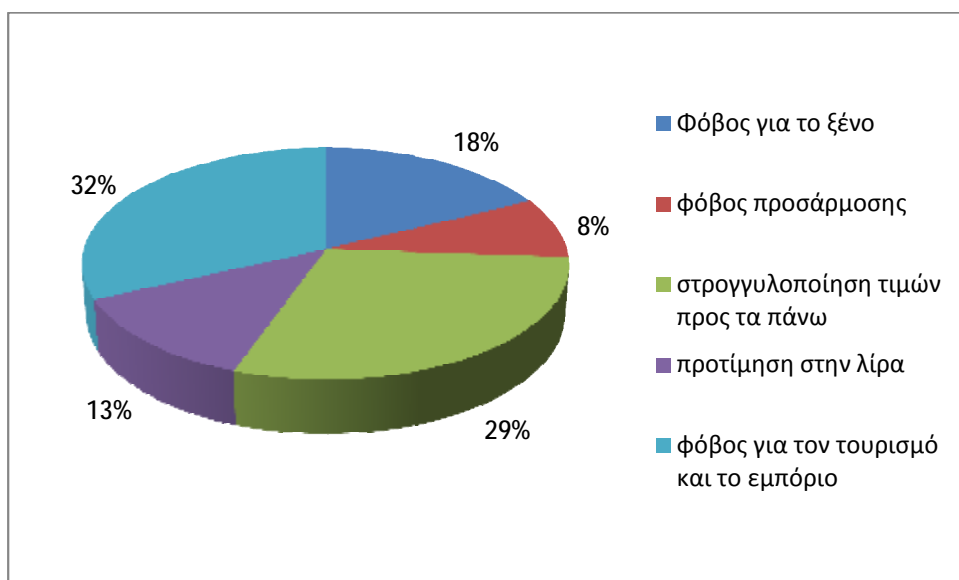
Την εποχή λίγο πριν μπει το Ευρώ στην ζωή σας, είσαστε υπέρ ή κατά του ευρώ έναντι της Κυπριακής λίρας ;

Στην συγκεκριμένη ερώτηση οι απόψεις φαίνεται να είναι διχασμένες καθώς σε ποσοστό 50% ήταν υπέρ του Ευρώ στην Κύπρο ενώ το υπόλοιπο 50% χωρίζεται στους κατά και δεν ξέρω/ δεν απαντώ.

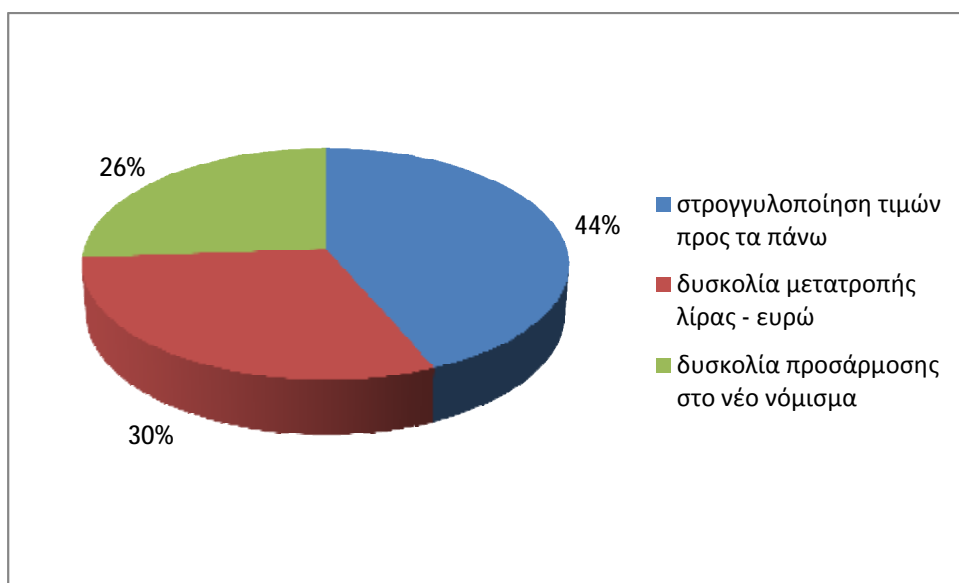
Για ποιους λόγους είσαστε κατά του Ευρώ έναντι της κυπριακής λίρας ;

(απαντούν μόνο όσοι στην προηγούμενη ερώτηση σημείωσαν πως ήταν κατά)

Η μεγαλύτερη ανησυχία των πολιτών της Κύπρου για τα επιπτώσεις που θα έχει το Ευρώ στην χώρα τους ήταν για το πώς το καινούργιο νόμισμα θα επηρεάσει τον τουρισμό και το εμπόριο της χώρας και για την στρογγυλοποίηση των τιμών.

Τι διαφορές είδατε από την υιοθέτηση του Ευρώ τον πρώτο καιρό ;

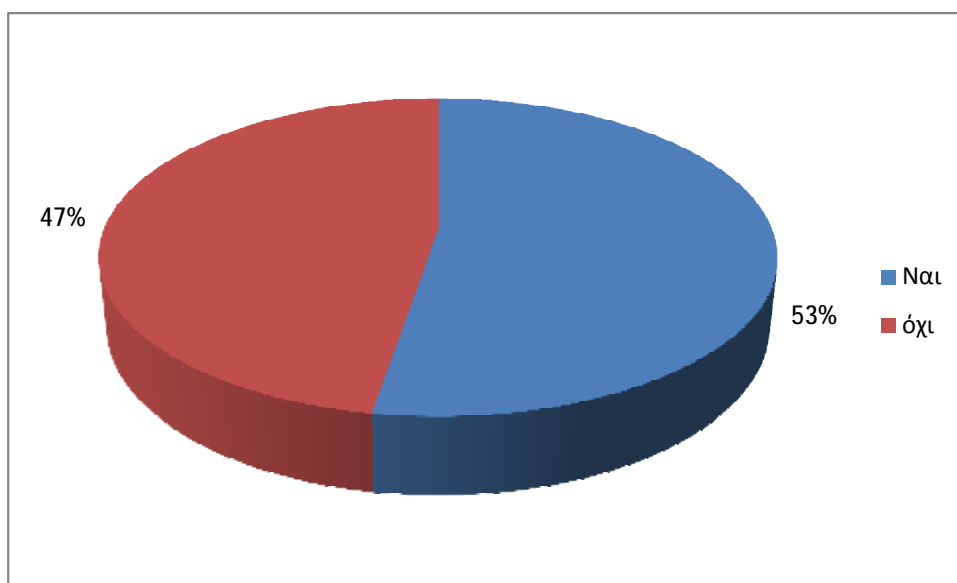
Οι περισσότεροι πολίτες της Κύπρου, τον πρώτο καιρό μετά την υιοθέτηση του Ευρώ στο νησί τους παρατήρησαν αρκετά τις στρογγυλοποιήσεις των τιμών προς τα επάνω, ενώ κάποιοι άλλοι δυσκολεύτηκαν στην μετατροπή και αντιστοιχία της λίρας στο ευρώ.

Τι διαφορές είδατε από το Ευρώ σε μακροχρόνιο διάστημα ;

Η συγκεκριμένη ερώτηση ήταν ανοιχτή, οι απαντήσεις που δόθηκαν αρχικά κατηγοριοποιήθηκαν και παρουσιάζονται παρακάτω :

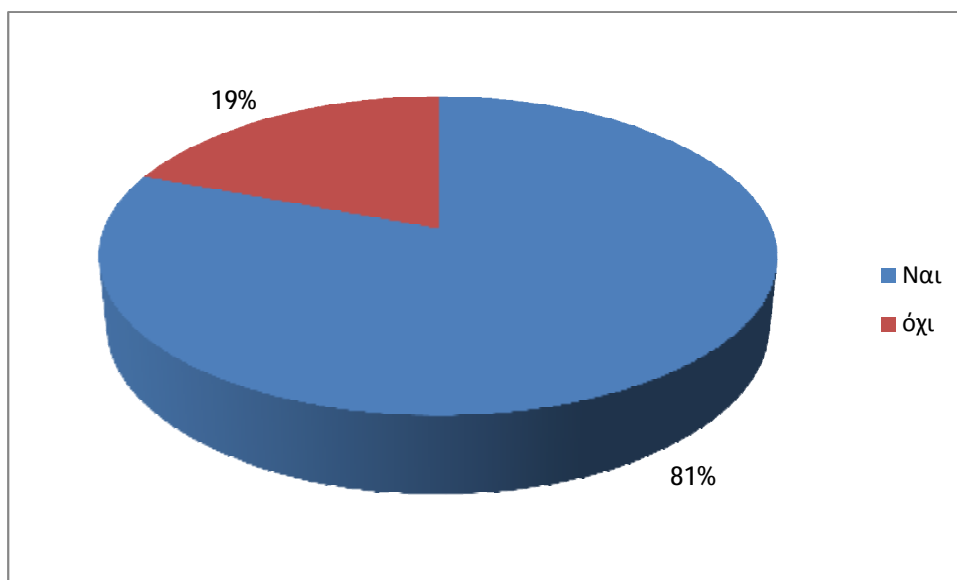
- Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες ακρίβυναν ενώ οι μισθοί, συντάξεις, επιδόματα έμειναν στα επίπεδα προ Ευρώ
- Τα ταξίδια σε χώρες της ΕΕ με ευρώ ήταν πολύ πιο εύκολα καθώς δεν χρειαζόταν συνάλλαγμα
- Οι συναλλαγές με εμπόρους και προμηθευτές από χώρες της ΕΕ ήταν πιο εύκολο
- Ο τουρισμός μειώθηκε σε ένα σημείο λόγω της ακρίβειας του Ευρώ

Πιστεύετε πως αν δεν είχατε μπει στο Ευρώ, θα ζούσατε σήμερα την οικονομική κρίση στην χώρα σας ;

Στην συγκεκριμένη ερώτηση οι απαντήσεις είναι διχασμένες καθώς λίγο παραπάνω από το μισό δείγμα των ερωτώμενων πιστεύει πως ακόμη και αν δεν είχαν μπει στην ζώνη του ευρώ, η οικονομία τους μελλοντικά θα είχε πρόβλημα. Από την άλλη μεριά λίγο λιγότεροι από τους μισούς ερωτώμενους πιστεύουν πως αν η Κύπρος δεν είχε μπει στο Ευρώ δεν θα ζούσαν τώρα την οικονομική κρίση στο νησί τους.

Πιστεύετε πως η Κύπρος επηρεάστηκε από την οικονομική κρίση της Ελλάδας ;

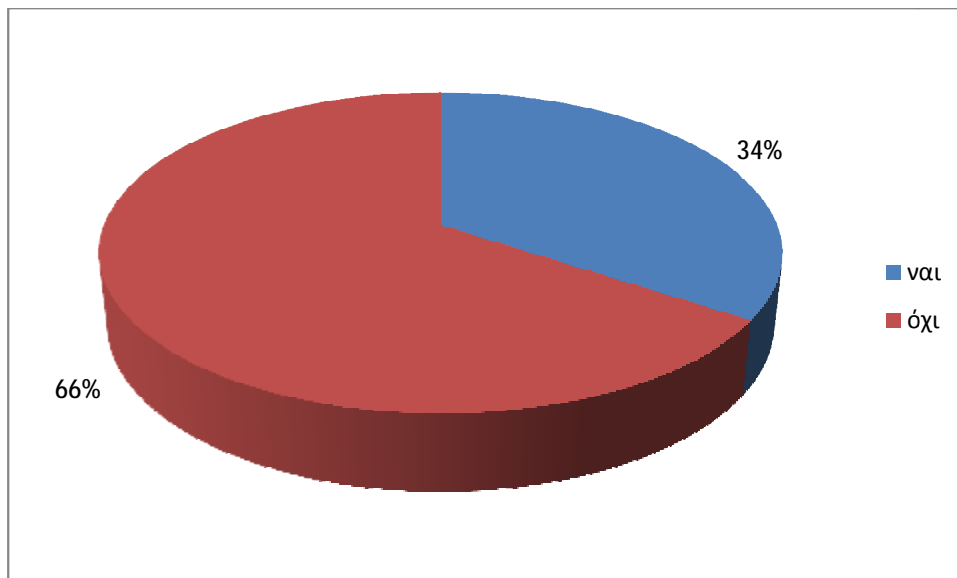
Στην πλειοψηφία οι πολίτες του νησιού της Αφροδίτης πιστεύουν πως η δική τους οικονομία επηρεάστηκε από την κατάρρευση της οικονομίας της Ελλάδας.

Πώς επηρεαστήκατε από την οικονομική κρίση της χώρας σας ;

Η συγκεκριμένη ερώτηση ήταν ανοιχτή, οι απαντήσεις που δόθηκαν αρχικά κατηγοριοποιήθηκαν και παρουσιάζονται παρακάτω :

- Απολύθηκα από την δουλειά μου**
- Δεν βρίσκω δουλειά**
- Μειώθηκε ο μισθός μου**
- Αυξήθηκαν οι φόροι**
- Άρχισα να έχω μόνιμα άγχος για το μέλλον**
- Άρχισα να φοβάμαι για το μέλλον**

Υπήρξατε από τα άτομα που τους κούρεψαν τις καταθέσεις τους στην τράπεζα ;

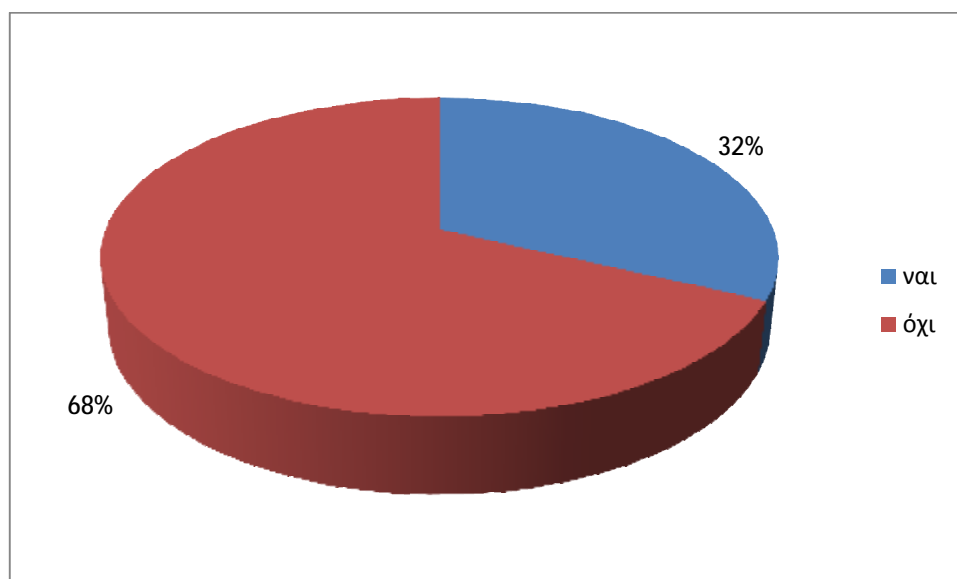
Ένας στους τρεις ανθρώπους που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, είχαν υποστεί κούρεμα των καταθέσεών τους.

Πώς αισθανθήκατε όταν έγινε το κούρεμα των καταθέσεων ;

Η συγκεκριμένη ερώτηση ήταν ανοιχτή, οι απαντήσεις που δόθηκαν αρχικά κατηγοριοποιήθηκαν και παρουσιάζονται παρακάτω :

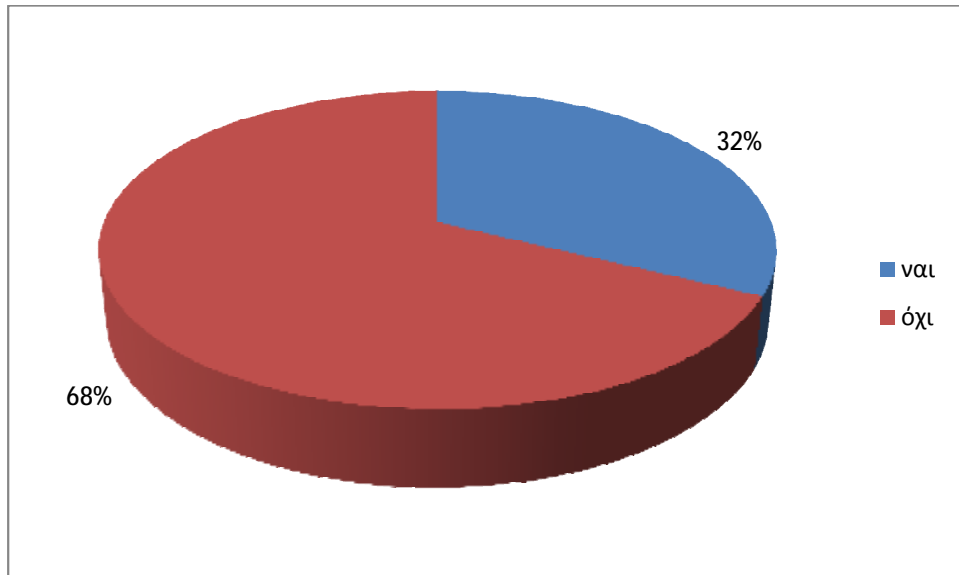
- Οργή για το παράλογο των μέτρων**
- Φόβο για τυχόν επαναλήψεις του ίδιου μέτρου**
- Παραβίαση χώρου**
- Μηδενική εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία των τραπεζών**
- Έλλειψη εμπιστοσύνης στο κράτος**

Πιστεύετε πως τα μέτρα που προβλέπει το μνημόνιο είναι υλοποιήσιμα;

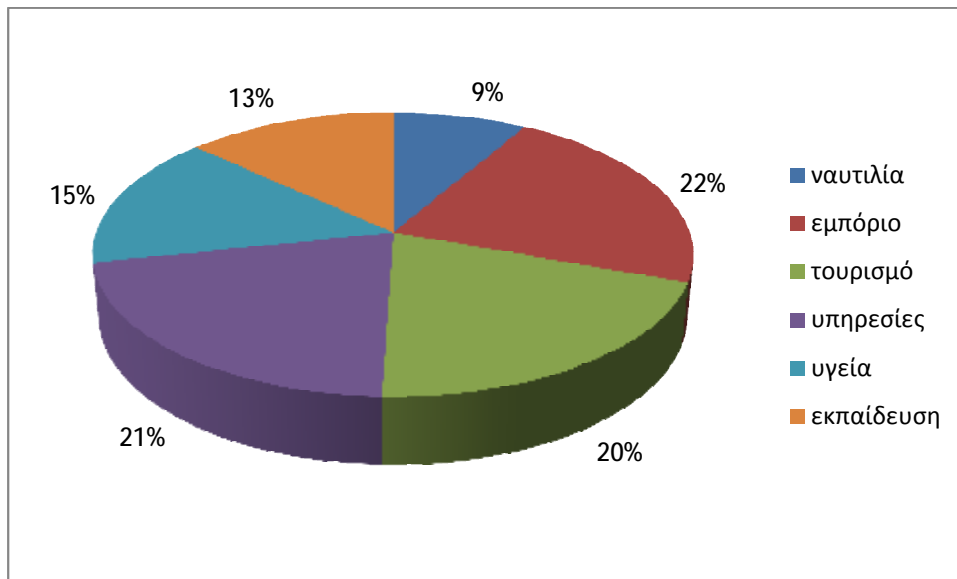
Σχεδόν δύο στους τρεις που απάντησαν στην έρευνα πιστεύει πως τα μέτρα του μνημονίου δεν είναι εφικτά.

Πιστεύετε πως θα μπορούσατε να ορθοποδήσετε ως κράτος και οικονομία χωρίς την βοήθεια του μηχανισμού στήριξης ;

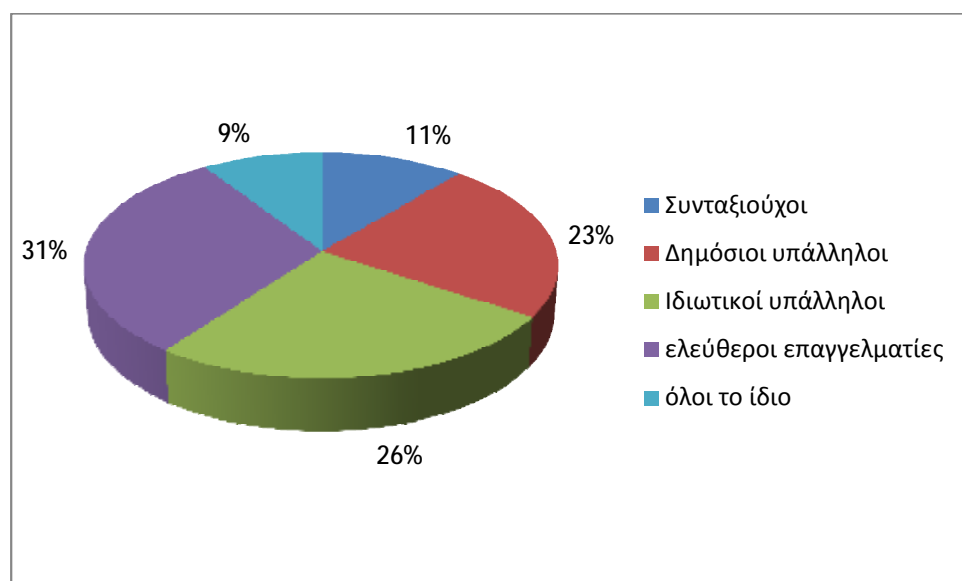
Σχεδόν δύο στους τρεις ερωτώμενους απάντησαν πως πιστεύουν ότι δεν θα μπορούσαν αν ορθοποδήσουν από μόνοι τους ως χώρα χωρίς επιπλέον βοήθεια.

Ποιο τομέα της οικονομίας της Κύπρου πιστεύετε πως έχει επηρεάσει περισσότερο η οικονομική κρίση ;

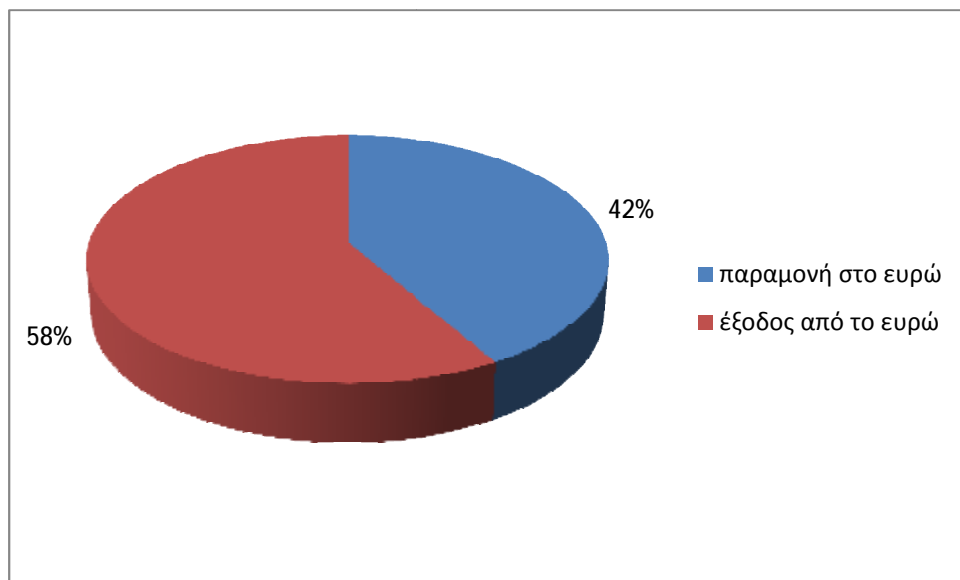
Οι τομείς που σύμφωνα με τους πολίτες της Κύπρου, έχουν επηρεαστεί περισσότερο από την οικονομική κρίση είναι το εμπόριο, ο τουρισμός και οι υπηρεσίες.

Ποιοι πιστεύετε πως έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση στην χώρα σας ;

Σε αυτή την ερώτηση οι απαντήσεις είναι κατά κάποιο τρόπο μοιρασμένες, αρχικά υπάρχει η άποψη πως οι ελεύθεροι επαγγελματίες έχουν πληγεί περισσότερο, στην συνέχεια ακολουθούν οι ιδιωτικοί υπάλληλοι και έπειτα οι δημόσιοι υπάλληλοι. Ελάχιστοι πιστεύουν πως οι συνταξιούχοι έχουν πληγεί πιο πολύ, ενώ ακόμη πιο λίγοι είναι αυτοί που πιστεύουν πως όλες οι ομάδες έχουν πληγεί το ίδιο.

Αν γινόταν δημοψήφισμα για την παραμονή σας ή όχι στο Ευρώ, ποιο θα θέλατε να είναι το αποτέλεσμα ;

Οι περισσότεροι πολίτες της Κύπρου φαίνεται να μην θέλουν το Ευρώ στην χώρα τους.

Σχόλια

από την παρούσα εργασία συμπεραίνουμε πως είναι δύσκολο να εκτιμηθεί το ερώτημα αν ήταν καλή ή κακή κίνηση να μπει η Κύπρος στο Ευρώ. Το νησί της Αφροδίτης έχει περάσει αρκετά скаμπανεβάσματα όχι μόνο στην οικονομία της αλλά και στην κληρονομιά της. Από το 1974 και μετά, η Κύπρος όχι μόνο κατάφερε να ορθοποδήσει αλλά να δημιουργήσει μία θετική οικονομία, ένα φορολογικό παράδεισο και μία τουριστική όαση. Εκμεταλλεύτηκε όλα τα θετικά του νησιού, βασίστηκε κυρίως στον τουρισμό και πέτυχε τον στόχο της.

Με την υιοθέτηση του Ευρώ πολλά άλλαξαν, μερικοί πιστεύουν πως ήταν σωστή επιλογή και μερικοί πως ήταν η λάθος επιλογή, το μόνο σίγουρο είναι πως το ευρώ έφερε αλλαγές στον τουρισμό, στο εμπόριο, στην καθημερινή ζωή και σε πολλά άλλα.

Δυστυχώς αυτός ο τυραννισμένος τόπος έπεσε θύμα της οικονομικής κρίσης και καλείται για ακόμη μια φορά να βγει νικητής και σε αυτόν τον αγώνα. Ήταν απολύτως φυσιολογικό η Κύπρος να επηρεαστεί από την παγκόσμια οικονομική κρίση και λόγω του Ευρώ και λόγω της κρίσης που ξέσπασε στην Ελλάδα, αφού η Ελλάδα είναι από τους κυριότερους επενδυτές και καταθέτες της Κύπρου.

*Νησί πικρό, νησί γλυκό, νησί τυραγνισμένο
κάνω τον πόνο σου να πω και προσκυνώ και μένω.
Εσύ της θάλασσας ρυθμός, ολάνθιστο κλωνάρι,
πώς σου μαδήσαν τ'άνθια σου διπλοί, τριπλοί βαρβάροι.
Τι θλιβερά που σεργιανάν τριγύρω σου τα ψάρια
κι αντίχριστοι να παίζουνε την τύχη σου στα ζάρια.
Κουράγιο, μικροκόρη μας, που μας εγίνης μάνα
Ύμνος και Θρήνος της ζωής κι ανάστασης καμπάνα.*

Γιάννης Ρίτσος, "Ύμνος και θρήνος για την Κύπρο"

Βιβλιογραφία

Ηλεκτρονικές Πηγές

- Υπουργείο Οικονομικών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πηγή από το διαδίκτυο:
http://www.mof.gov.cy/mof/mof.nsf/DMLindex_gr/DMLindex_gr?OpenDocument [πρόσβαση 10/09/2014]
- Υπουργείο Εξωτερικών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πηγή από το διαδίκτυο:
http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument [πρόσβαση 3/09/2014]
- Στατιστική Υπηρεσία. Πηγή από το διαδίκτυο:
http://www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument [πρόσβαση 01/08/2014]
- Κεντρική τράπεζα της Κύπρου, Ευρωσύστημα. Πηγή από το διαδίκτυο:
http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_name=home [πρόσβαση 23/08/2014]
- Η Επίσημη Διαδικτυακή Πύλη του ΚΟΤ. Πηγή από το διαδίκτυο:
<http://www.visitcyprus.com/wps/portal> [πρόσβαση 18/08/2014]

- Εθνική ιστοσελίδα για το ευρώ. Πηγή από το διαδίκτυο:
http://www.euro.cy/euro/euro.nsf/dmlindex_gr/dmlindex_gr?openform
[πρόσβαση 25/07/2014]
- News, (2013), Ύφεση 4,1% προβλέπει για το 2013 το ΚΕΠΕ,
http://news247.gr/eidiseis/oikonomia/oikonomiki_krisi/ufesh_4_1_provlepei_gia_to_2013_to_kepe.2144337.html [πρόσβαση 08/08/2014]
- DefenceNet, (2013), Κύπρος: Σημειώθηκε νέο ρεκόρ ανεργίας, σύμφωνα με τη Eurostat,<http://www.defencenet.gr/defence/item/> Eurostat [πρόσβαση 30/07/2014]
- Υπουργός Οικονομικών, (2012), Προϋπολογισμός 2013 και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2013-2015,<http://www.mof.gov.cy/mof/mof.nsf/>
[πρόσβαση 15/09/2014]
- Υπουργός Οικονομικών, (2012), Πρόγραμμα Σταθερότητας 2011-2015,
[http://www.mof.gov.cy/mof/mof.nsf/All/D19662457F81FBC8C22579E40020D82C/\\$file/SP%20201115.pdf](http://www.mof.gov.cy/mof/mof.nsf/All/D19662457F81FBC8C22579E40020D82C/$file/SP%20201115.pdf) [πρόσβαση 29/08/2014]
- Υπουργείο Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού, (Unknown), Σχέδια και προγράμματα ενίσχυσης
[,http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/dmlpublic_gr/dmlpublic_gr?OpenDocument](http://www.mcit.gov.cy/mcit/mcit.nsf/dmlpublic_gr/dmlpublic_gr?OpenDocument) [πρόσβαση 12/08/2014]
- Τρέλλη, Α., (2013), Κύπρος: 21,7% Ανεργία - Ετήσια αύξηση 21,7% σημείωσε η ανεργία στην Κύπρο. Ποιες ηλικιακές ομάδες πλήττονται περισσότερο,http://news247.gr/eidiseis/oikonomia/oikonomiki_krisi/kupros_21_7_anergia.2154828.html [πρόσβαση 05/09/2014]

Ξένη Βιβλιογραφία

- Deakins, D., and M. Freel, (2007), Επιχειρηματικότητα, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

- European Commission, Economic and Financial Affairs, (2009), Economic crisis in Europe: Causes, consequences and responses, European Economy, Brussels 7: European Commission, pp.1-87.
- Hadjimanolis, A., (1999), "Barriers to Innovation for SMEs in a Small Less Developed Country (Cyprus)", *Technovation*, 19, pp. 561-570.
- Syrichas, G. (2008). Monetary Policy Strategy and the Euro: Lessons from Cyprus. Working Paper Series. Central Bank of Cyprus – Eurosystem.
- DIEZ TH, " The European Union and the Cyprus Conflict", *Modern Conflict, Post Modern Union*. Manchester University Press 2002
- HEINZ – JURGEN AXT. «Cyprus and the European Union – Accession of Divided Island? «Series Eurokolleg, 1996
- KRAMER HEINZ, «A Changing Turkey: Challenges to Europe and the United States», May 2000
- PINDER JOHN, "The Building of the European Union", Oxford University Press– New York, 1998
- PRESTON CH, "Enlargement and Integration in the European Union", The Rutledge University Association for Contemporary European Studies series , 1997
- STOESSINGER JOHN, "Why Nations Go to War", 1988 *Europe in Change – Two tiers or two speeds?*, Collective study, Edited by James Sperling, 1999
- TSOUKALIS L, "What kind of Europe", Oxford University Press, Oxford, 2003.

Ελληνική βιβλιογραφία

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Α. . «Dar el Harb» ΚΥΠΡΟΣ – ΑΙΓΑΙΟ – ΘΡΑΚΗ. Εκδόσεις Τζιτώνης, 1995

- ΒΕΡΕΜΗΣ Θ, ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ Θ.« Η Ελληνική Εξωτερική Πολιτική –Διλήμματα μιας νέας εποχής », Εκδόσεις Σιδέρης-ΕΛΙΑΜΕΠ, Αθήνα, 1997
- ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Γ, Η Κύπρος και το Διεθνές σκηνικό, (Εξελίξεις –κρίσεις-αλλαγές), Α.Α Λιβανη, Αθήνα 2002,

- ΖΕΠΠΟΣ Κ, (επιμ.), «Το Μέλλον της Ευρώπης και η Τουρκία», ΕΚΕΜ, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα
- ΗΡΑΚΛΕΙΔΗΣ Α, ΚΩΣΤΑΚΟΣ Γ, ΦΡΑΓΚΟΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Χρ «, Διεθνείς Διενέξεις Αντιμετώπιση και Επίλυση», Στοιχεία θεωρίας και πράξης Εκδόσεις Σιδερής , Αθήνα 1994
- ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ Β., «Σύνορα η μεταβαλλόμενη σημασία της εδαφικής κυριαρχίας», Αθήνα 1999, Εκδόσεις Σιδέρης
- ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ Α. «Η Κύπρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο νέο διεθνές περιβάλλον» Προκλήσεις και Προοπτικές, 2000, Εκδόσεις Σιδέρης
- ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π.Κ, «Ο Μετασχηματισμός της ΕΟΚ, Από την Εντολή στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, Η Μετεξέλιξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και ο Ρόλος της Ελλάδας», Αθήνα 1988
- ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π. Κ (επιμ.), «Το Μέλλον της Ευρώπης και η Ελλάδα», ΕΚΕΜ, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή, 2002.
- ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ Π. Κ., «Η Ελληνική προβληματική και το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα. Η «κρίση Συνταγματοποίησης» της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Εκδόσεις ΕΚΕΜ & Αντ. Ν. Σάκκουλα
- ΚΑΖΑΚΟΣ Π, «Το Αβέβαιο Μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Τουρκία. Ιστορική ταυτότητα, θεσμοί και υπερέκταση στην Ευρώπη», Παπαζήσης, Αθήνα, 2003
- ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ Γ., «Προτάσεις για μια Ευρωπαϊκή Πολιτική», Είκοσι κείμενα για τις σχέσεις της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Αθήνα – Κομοτηνή 1993
- ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ Γ., «Η Ελληνική Εξωτερική Πολιτική, Σκέψεις και Προβληματισμοί στο κατώφλι του 21ου αιώνα», Αθήνα 1999 , Εκδόσεις Σιδέρης
- ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ Γ., «Η εξέλιξη της ελληνικής πολιτικής στην δεύτερη ελληνική προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης », Εκδόσεις Σακούλας , Αθήνα Κομοτηνή , 1993

- ΚΟΥΛΟΥΜΠΗΣ Θ, Διεθνείς Σχέσεις : Εξουσία και Δικαιοσύνη . (Αθήνα : Εκδόσεις Παπαζήση 1995)

- ΚΩΝΣΤΑΣ Δ. – ΤΣΑΚΩΝΑΣ Ι., «Η Ελληνική Εξωτερική Πολιτική», Εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα 1994

ΚΩΝΣΤΑΣ Δ. «Θεωρία και Μεθοδολογία Διεθνών Σχέσεων», Εκδόσεις Σάκκουλας , Αθήνα 1983

- ΛΥΓΕΡΟΣ Σ, «Κύπρος, στα όρια του αφανισμού», Αθήνα, 1993 , Εκδόσεις Νέα Σύνορα

- ΤΣΑΡΔΑΝΙΔΗΣ Χ. – ΗΦΑΙΣΤΟΣ Π., «Οι σχέσεις της Κύπρου με τις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες 1972 – 1990, Από τη Συμφωνία Σύνδεσης στην Αίτηση Ένταξης», Αθήνα 1991, Εκδόσεις Παπαζησης

Παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Η έρευνα αυτή πραγματοποιείται στα πλαίσια πτυχιακής εργασίας με τίτλο «Σε ποιους τομείς στηρίχθηκε η οικονομία της Κύπρου από την ανεξαρτησία μέχρι σήμερα; Από πού προήλθε η οικονομική κρίση στην Κύπρο και ποιους τομείς επηρεάζει». Η συμμετοχή σας είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ολοκλήρωση της έρευνας και σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία σας. Επιπλέον, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι όλες οι απαντήσεις που θα δώσετε θα θεωρηθούν εμπιστευτικές και δεν θα χρησιμοποιηθούν για κανέναν άλλο σκοπό εκτός από αυτόν της έρευνας. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου απαιτεί έως 10 λεπτά.

Φύλο

- Γυναίκα
- Άνδρας

Ηλικία

- 18- 30
- 31- 40
- 41- 50
- 51- 60
- 60 +

Μορφωτικό επίπεδο

- Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Επάγγελμα

- Δημόσιος Υπάλληλος
- Ιδιωτικός Υπάλληλος
- Άνεργος
- Φοιτητής
- Ελεύθερος επαγγελματίας

Είστε μόνιμος κάτοικος της Κύπρου;

- Ναι
- Όχι

Όταν υιοθετήθηκε το Ευρώ από την Κύπρο, είσαστε ικανοποιητικά ενημερωμένοι για την χρήση του;

- Ναι
- Όχι

Την εποχή λίγο πριν μπει το Ευρώ στην ζωή σας, είσαστε υπέρ ή κατά του ευρώ έναντι της Κυπριακής λίρας ;

- Υπέρ
- Κατά

- Δεν ξέρω/ δεν απαντώ

Για ποιους λόγους είσαστε κατά του Ευρώ έναντι της κυπριακής λίρας ;

(απαντούν μόνο όσοι στην προηγούμενη ερώτηση σημείωσαν πως ήταν κατά)

- Φόβος για το ξένο
- Φόβος προσαρμοσης
- Στρογγυλοποίηση τιμών προς τα πάνω
- Προτίμηση στην λίρα
- Φόβος για τον τουρισμό και το εμπόριο
- Άλλο

Τι διαφορές είδατε από την υιοθέτηση του Ευρώ τον πρώτο καιρό ;

- Στρογγυλοποίηση τιμών προς τα πάνω
- Δυσκολία μετατροπής λίρας σε ευρώ
- Δυσκολία προσαρμοσης στο νέο νόμισμα

Τι διαφορές είδατε από το Ευρώ σε μακροχρόνιο διάστημα ;

.....
.....
.....

Πιστεύετε πως αν δεν είχατε μπει στο Ευρώ, θα ζούσατε σήμερα την οικονομική κρίση στην χώρα σας ;

- Ναι
- Όχι

Πιστεύετε πως η Κύπρος επηρεάστηκε από την οικονομική κρίση της Ελλάδας ;

- Ναι
- Όχι

Πώς επηρεαστήκατε από την οικονομική κρίση της χώρας σας ;

.....
.....
.....

Υπήρξατε από τα άτομα που τους κούρεψαν τις καταθέσεις τους στην τράπεζα ;

- Ναι
- Όχι

Πώς αισθανθήκατε όταν έγινε το κούρεμα των καταθέσεων ;

.....
.....
.....

Πιστεύετε πως τα μέτρα που προβλέπει το μνημόνιο είναι υλοποιήσιμα;

- Ναι
- Όχι

Πιστεύετε πως θα μπορούσατε να ορθοποδήσετε ως κράτος και οικονομία χωρίς την βοήθεια του μηχανισμού στήριξης ;

- Ναι
- Όχι

Ποιο τομέα της οικονομίας της Κύπρου πιστεύετε πως έχει επηρεάσει περισσότερο η οικονομική κρίση ;

- Ναυτιλία
- Εμπόριο
- Τουρισμός
- Υπηρεσίες
- Υγεία
- Εκπαίδευση

Ποιοι πιστεύετε πως έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση στην χώρα σας ;

- Συνταξιούχοι
- Δημόσιοι υπάλληλοι
- Ιδιωτικοί υπάλληλοι
- Ελεύθεροι επαγγελματίες
- Όλοι το ίδιο

Αν γινόταν δημοψήφισμα για την παραμονή σας ή όχι στο Ευρώ, ποιο θα θέλατε να είναι το αποτέλεσμα ;

- Παραμονή στο ευρώ
- Έξοδος από το ευρώ